

lib. 3. dict. tit. 74. §. 5. & eodem lib. dict. tit. 69. §. 7. & tit. 78. in fine principij, *Martins à Costa dict. tract. annot. 5. numer. 19.* suppositivè *Pereyra de Manu Regia 1. part. cap. 11. numer. 2.*

136 Sin autem per fidem scribæ ejusdem gravaminis constituerit, per aggravantem non sterisse, quia scilicet, ipsa scriba testatur, se non potuisse citius gravamen tradere aggravanti, vel aliam legitimam causam impedimenti supervenisse, poterit, & debet iudex Superior cognoscere de gravamine non obstante lapsu triginta dierum, ita statuente *Ordinat. lib. 3. tit. 74. §. 5.*

137 Causa autem, de qua testari potest tabellio, & circa quam tantum illi adhibenda fides, est illa proprii impedimenti, vel alia sibi ex actis constans; nam, si alia (licet iusta) causa intervenerit ordinario modo alleganda erit, & restitutio petenda, tabellioni enim non creditur, nisi in his, quæ spectant ad ejus officium, & quæ in ejus præsentia, tanquam coram tabellione: non tanquam particulari aguntur. *Barth. in Auth. si quis in aliquo num. 8. C. de Edendo, Afflictis decis. 245. num. 7. Valasc. cons. 89. num. 1.*

138 In illo autem casu, quo notabile tempus per transit ob impedimentum scribæ, tunc triginta dies ad præsentationem eurrunt à die, quo traditur aggravanti instrumentum; ut habetur in *Ordinat. dict. tit. 74. §. 5.*

139 Non tamen ad eò strictè accipiendus est prædictus terminus, ut si pauci aliqui dies post eum sint elapsi, non sit accipienda gravaminis cognitio, & decem dies in proposito paucos esse, & accipiendam cognitionem gravaminis, si decem tantum dies post transactum triginta dierum terminum, sint elapsi, censuit Senatus, ut refert *Gama decis. 132.* licet ipse existimet in proposito, tres, aut quatuor tantum paucos dici posse.

140 Est tamen extra dubium sufficere,

quòd gravamen intra prædictum triginta dierum terminum præsentetur Distributori, ut testatur *Plabus 1. part. ares. 10 27. Martins à Costa dict. tract. annot. 5. num. 20.*

Quando autem à iudice Ecclesiastico 141 aggravatur ad iudicem Coronæ, cognoscitur de gravamine, licet non sit præsentatum intra triginta dies, vel quodcumque tempus sit elapsum. Ita *Pereyra de Manu Regia 1. part. cap. 11. num. 2.*

Contra lapsum termini prædicti triginta dierum solet concedi Regia provisio, ut nihilominus de gravamine cognoscatur, ut testatur *Martins à Costa supra annot. 5. num. 2.*

Insulani autem petunt à iudice à quo, 143 tempus ad præsentationem faciendam in hoc Regno, qui illud assignat, & si non petunt currit terminus triginta dierum: testatur *Cabedo 1. part. ares. 92.*

Quamvis autem pro introductione 144 gravaminis apud Superiorem si assignatus prædictus triginta dierum terminus, tamen ad terminandam causam gravaminis, nullus est assignatus, nec aliquod tempus limitatum, ut notavimus supra num. 67. nisi in casibus ibi expressis num. 68. & sequenti.

Delato igitur ad Superiorem grava- 145 minis instrumento illi fit conclusum, sine eo, quòd partibus copia detur, ut diximus supra num. 102. cum declarationibus ibi factis, quæ non repetimus. Superior autem considerat ea omnia, quæ supra num. 107. diximus considerare debere, quando illi deferuntur acta per viam petitionis, & si videatur, quòd rejicere debet gravamen, pronunciat eo modo, de quo ibi num. 108. & non condemnat ad expensas, quia in hoc casu id competit inferiori, juxta dicta num. 109. Sin autem cognoscere debere resolvat, pronunciet, ut supra num. 111. & condemnet ad expensas, ut num. 112. diximus.

Advertendum, quòd gravamina, quæ 146 per modum instrumenti, de quo agimus, interponuntur, si de illis Senatus in communi, ut ita dicam cognoscere debeat destri,

describuntur uni, & deinde ad ceteros deferantur, qui deliberationes suas ponunt, usque quo duo sint conformes ad confirmandam, vel revocandam sententiam, *Ordnat. lib. 1. tit. 6. §. 4.* Sin autem cognitio gravaminis pertineat ad certum judicem Senatorem, veluti ad Correctorem Curialem causatum criminalium, vel ad judicem Coronæ, patri-
monij Regij, Cancellariæ, &c. ad ipsum defertur gravamen, & ipse illud in Senatu cum sibi adjunctis expedit, juxta *Ordnat. lib. 1. tit. 7. §. 15. & tit. 9. in principio, & tit. 10. in princip. & tit. 14. §. 1.*

147 Illud dubitari potest, an qui aggravavit, respondendo in causa principali, dum gravamen pendet, videatur renunciare gravamini? Quæ dubitatio versatur circa rem maximi momenti, nam si aggravans non potest respondere in causa principali, cum ipsa interim currat (nam gravamina non suspendunt ex *Ordnat. dict. lib. 3. tit. 74. §. 4. & tit. 86. §. 20.*) grave damnum afferet aggravanti, & maximum commodum adversario, quod non possit respondere aggravans sine eo, quod videatur gravamini pendenti renunciare, & quidem in appellationibus certum est, appellationi ab interlocutoria interpositæ renunciare, qui respondet, ea pendente, in principali causa, *text. in cap. Solitudinem de appellat. ad finem text. optimus in cap. fin. & ibi glossa verbo, Renunciet, de dolo, & contumacia lib. 6. latè Scaccia de appellat. quæ est. 17 limit. 2. num. 14.*

148 Ceterum contrarium in gravaminibus dicendum esse, credimus, posseque aggravantem respondere in causa principali sine eo quod gravamini pendenti videatur renunciare. Primò, quia nulla lege id in gravaminibus cautum reperitur. Unde non est dicendum ex regula *text. in l. Illam C. de collat.* Secundò, quia in eis cessat ratio, propter quam illud in appellationibus est introductum, nam ille, qui rectè appellat, etiam si interim causa principalis currat, eo non

audito, tamen provifus in appellatione ab interlocutoria revocat tanquam attentata omnia processata, post appellationem in causa appellabili interpositam. *Lancel. de attent. 2. part. cap. 12. lim. 1. num. 58. & num. 100.* & apud nos habetur in *Ordnat. lib. 3. tit. 73. in princip.* unde, si rectè appellavit, securus est; sin malè sibi imputet, si non provideatur, & in causa, eo non audito, sit processum. At verò in casu, de quo agimus cum aggravans, non possit revocare processata interim etiam si ritè, & rectè interposuerit gravamen, & sit, provifus (cum gravaminibus non sit, in jure datus iste effectus) iniquum esset, quod vel cogereetur renunciare gravamini, vel exponeretur periculo, quod illi obveniret ex eo, quod, eo non audito, in causa principali procederetur, jus autem iniqua non disponit, argumento *text. in l. Meminerint C. Unde vi.*

Dubitari tandem potest, qualiter procedendum, erit si causa principalis, vel multum processerit, vel jam definita sit per sententiam, vel fortè per appellationem jam pendeat apud Superiorem, quando aggravans affert pro se sententiam, in qua provideatur, & gravamen sibi illatum fuisse in incidenti, declaratur, veluti, debere ei concedit dilationem ad probandum extra Regnum, vel recipiendam esse exceptionem, quam iudex a quo rejecerat? Ego sanè existimò, quod, in quocunque statu sit causa principalis in iudicio a quo, debet retrocedere, & admitti aggravans ad illud, in quo fuit provifus, veluti in exemplis propositis ad probandum, vel ad allegandam, & prosequendam suam exceptionem. Moveor, nam id necessarium est, ne aliàs inutilis sit illi provifio sibi data in gravamine contra regulam *text. in l. Ad probationem C. de probat. l. Hac stipulatio §. Divus ff. ut legat. nomine caveatur, cum vulgaribus,* quibus docemur, jus non admittit frustra, & inutilia. Item, quia non est conveniens, ut retrocedatur, & audiatur, qui audiri debet, licèt causa jam sit in alijs

alijs terminis, & fortè finita: quod deducitur ex *Ordinat. lib. 3. tit. 63. §. 3.* & quasi per tot, ubi Superior videns non fuisse auditum, qui debuit audiri vel difficiliter aliquam solemnitatem, sive citationem, eam adhibere jubet, & per consequens audit illum, qui audiri debuerat in prima instantia, unde aliquando ad contrarietatem, aliquando ad exceptionem, vel aliud de novo opponendum admitti potest, & sic acta retrocedunt, quasi ad principium, licet jam essent apud Superiorem. Optima *Ordinat. lib. 3. tit. 54. §. 3.* ubi post sententiam iterum recipiuntur probationes, quæ de novo venerunt, & si illæ id postulent, sententia revocatur. Neque obstat regula *text. in cap. Cum venissent, cum similibus de testibus*, quæ prohibet post publicatas attestaciones recipi testes, nam responderetur, illud procedere regulariter, non quando lex id ex justis causis concedit, quia pars, quæ producere vult testes, fuit injustè impedita, aut per judicem à quo admissa, ut in casibus de quibus agimus.

Ubicunque igitur, & in quibuscunque terminis sit causa principalis, debet iudex, coram quo illa pendet, etiam in gradu appellationis, admittere aggravantem ad illud, à quo fuit iniquè rejectus, & illi per Superiorem provisum, vel adversariam rejicere ab eo, ad quod non erat admittendus, si ab hoc aggravans interposuit gravamen, & ei fuit provisum. Prudenter igitur debet iudex procedere adimplendo sententiam, per quam fuit aggravanti à Superiore provisum, & faciendum ea, quæ per consequens veniunt faciendum, seu revocanda.

Pro nostri tractatus complemento, & promissis supra restat nunc assignare casus in *Ordinatione* expressos, in quibus locum esse gravamini, dicitur, & loca Regnicolarum, in quibus de alijs casibus idem asseritur. Et jam supra admonuimus, & declaravimus, quod, quando dicitur in aliquo casu locum esse gravamini, non oportet adjicere, an per ins-

trumentum, an verò per petitionem, quia id pendet à casu contingentia, nam si Superior ad quem sit extra quinque leucas, erit per instrumentum, si intra illas, vel saltem intra territorium, per petitionem, itaque sufficit dicere, quod est casus gravaminis, cetera ab eventu pendet. Hæc per viam regulæ, nam supra diximus aliquando solum per petitionem interponi posse gravamen, & infra suis locis annotabimus. Item advertimus, quòd casus infra referendi sunt casus gravaminis, per petitionem, instrumentum, vel chartam, non verò gravaminis in processu, de quibus diximus *quæst. 5.*

Casus in quibus gravamen interponitur, ex Ordinatione.

Potest interponi gravamen, si ut, ali ¹⁵⁰ quis pretendit, non excusetur ab officio Decurionis, vel simili: quod gravamen ad Senatum Palatii privativè pertinet, si ab ipso electio illa sive nominatio facta fuit. *Ordinat. lib. 1. tit. 3. §. 14. Cabed. 1. part. decis. 38. n. fin.*

Item, si iudex, qui de causa cognoscit, recipit adversario appellationem in casu, in quo pars adversa pretendebat, admittendam non esse, *Ordinat. lib. 1. tit. 6. §. 4. & tit. 58. §. 27.* Nec contrarium probat *Ordinat. lib. 3. tit. 70. §. 8. & tit. 84. §. 11.* ubi videtur probari, solum gravamini in processu locum esse; quod etiam intellexisse videtur *Valasc. cons. 47. num. 6.* nam responderetur, istas *Ordinationes* procedere, & habere locum, quando gravatus voluit interponere in processu, omittendo gravamen extra illud, quod facere posse facti sumus supra *quæst. 5. numer. 19.* & sentit *Martins à Costa*, ubi supra *annotat. 5. num. 9.* & decretum fuisse testatur, in hoc casu gravamen, vel uno, vel alio modo, posse interponi, decisum etiam fuisse, scribit *Cabed. 1. part. arest. 44.*

Item à violentijs, & oppressionibus factis à iudice Ecclesiastico, & ab usurpatione

patione Regiæ jurisdictionis *Ordinat. lib. 1. tit. 9. §. 11.*

Item, si alicui privilegium non observatur, & ille qui eum habet, cogitur ad faciendum aliquid, à quo se immunem existimat, probat in suo casu *Ordinat. lib. 1. tit. 9. §. 9.*

Item à mala calculatione expensarum, vel salariorum, potest gravamen interponi ex *Ordinat. lib. 1. tit. 14. §. 2.*

Item, si aliquis injustè eligi dicatur ad receptorem gabellarum ex *Ordinat. lib. 1. tit. 62. §. 70. Et suppositivè tit. 66. §. 49.*

Item Decuriones superati ab aliis in faciendis statutis, vulgo *Acordos, & posturas da Camara, ex Ordinat. lib. 1. tit. 66. §. 29.* possunt gravamen interponere.

Item à taxatione salarij facta per judicem pro persona aliqua nominata ad calculandum processum aliquem, poterit pars gravata interponere gravamen ex *Ordinat. lib. 1. tit. 90. §. 1. Vers. & naõ cabendo.*

Item, si Reo absolvatur ex eo, quod Actor non comparuit in termino, ad quem eum citari fecerat, vel tempore debito non proposuit actionem, aut libellum non obrulit, poterit actor gravamen interponere *Ordinat. lib. 3. tit. 14. in fine princip. & tit. 20. §. 18.*

Item, si dilatio magna ad locum extra Regnum adversario assignetur, vel mihi parva concedatur, vel omnino denegetur ad faciendam probationem in Regno, gravamen interponere poterit. *Ordinat. lib. 3. tit. 20. §. 5. juncta Ordinat. eodem lib. tit. 54. §. 12. in fine.*

Item, si opposita exceptione incompetentiæ, judex eam receperit, vel rejecerit, vel tandem se competentem, atque incompetentem pronunciaverit, gravatus poterit interponere gravamen, *Ordinat. lib. 3. tit. 20. §. 9.*

Item, si Reus absolvatur ab instantia, quia Actor cum libello scripturam publicam non obrulit, cum ad illius probationem requiri dicatur, potest Actor

gravamen interponere *Ordinat. lib. 3. tit. 20. §. 22.*

Item, si tertius liti se opponit, & non admittitur, casus est gravaminis *Ordinat. lib. 3. tit. 20. §. 31.*

Item, si Judex absolvit Advocatum à mulcta in terminis *Ordinationis* statim citandæ, potest adversarius gravamen interponere; sed per simplicem tantum petitionem ad Separatum ex *Ordinat. lib. 3. tit. 20. §. 45.*

Item, si arbitri pro suspicionibus judicandis electi pronunciant, judicem esse suspectum, potest adversarius gravamen interponere *Ordinat. lib. 3. tit. 21. §. 8.*

Item, si conventus virtute scripturæ publicæ non condemnatur, nec executio fiat, quia opposuisse, & probasse dicatur impedimenta, in forma, & terminis *Ordinationis* statim citandæ, poterit actor gravamen interponere. Si verò condemnatur, ut fiat executio in eisdem terminis, tunc ipse condemnatus gravamen interponere poterit *Ordinat. lib. 3. tit. 25. §. 2.*

Item à non receptione appellacionis gravamen interponitur *Ordinat. lib. 3. tit. 69. §. 7. & lib. 1. tit. 58. §. 27.*

Item, si officialis suspenditur ab officio usque ad gratiam Regis, potest gravamen interponere; idem poterit adversarius, si non suspendatur, cum ipse alleget, & præterdat suspendi debere *Ordinat. lib. 3. tit. 86. §. 20.*

Item, à captura gravamen interponitur in forma *Ordination. lib. 3. tit. 86. §. 18.* à relaxatione verò poterit etiam adversarius gravamen interponere secundum *Phab. 2. part. aresto 101.* & dicetur infra.

Item, si judex sequestrum fieri non jubet in terminis *Ordinat. lib. 4. tit. 96. §. 13.* Ex eadem *Ordinat. ibidem.*

Item à pronunciatione super articulis immunitatis Ecclesiæ, vel Ordinum ex *Ordinat. lib. 5. tit. 124. §. 3.*

Item à sententiis Collegij, confrater, nitatis, vel similis communitatis procedentis ad modum jurisdictionis, quando

ex aliquo privilegio concessum illis est, ut ab eorum sententiis non appelletur, poterit nihilominus, ad solum tamen Regem, gravamen interponi. *Ordinat. lib. 3. tit. 78. in fine principij*, nomine Regis in hoc, & similibus casibus intelligitur mensa Palatii.

Item à sententiis etiam definitivis prolatis in Camera in casibus, quibus ad eam competit iudicare sine appellatione, vel gravamine, de quibus *lib. 1. tit. 65. §. 23.* Quod gravamen per simplicem querelam ad Regem tantum interponitur. *Ordinat. dicto tit. 65. §. 28.*

Item, si denegatur, vel adversario conceditur securitatis charta ex *l. novissima*, vulgò *Reformaçam da justiça §. 1. in fine.* Generaliter gravamen per petitionem potest interponi in casibus, qui cum aliis essent casus gravaminis in processu, tamen interlocutoriam illam protulit aliquis Senator, qui in Senatu cum aliis debeat finaliter, sine aliquo recurso causam illam iudicare: quod quomodo, & quando habet locum, diximus supra *quest. 5. num. 31. & 34.* Probatum ex *Ordinat. lib. 1. tit. 6. §. 8.*

Item, etiam si in casu proxime proposito Senator ille, qui de causa cognoscit, non in Senatu, sed per se debeat causam illam terminare, & ab ea sententia potest provocari, gravamini per petitionem locus erit ab interlocutoria, per quam rejicit contrarietatem, replicam, vel triplicam ex *Ordination. dict. tit. 6. §. 9.*

Generaliter quoque gravamini locus est, si dicatur iudicem aliquam *Ordinationem* non observasse: quod, quando contingat, diximus supra *quest. 5. num. 35.* Probatum ex *Ordinat. lib. 3. tit. 20. §. 46. & lib. 1. tit. 5. §. 6.* Si autem sententia, in qua dicitur, non observatam fuisse *Ordinationem*, à Senatu fuisset prolata, non poterit ex dicto capite gravamen interponi testatur *Cabed. 1. part. aresto 61. & de stylo Martins à Costa ubi supra de Senatoribus annot. 4. num. 24.*

Ex nostrorum scriptorum dictis

Si alicui imponitur tributum ali, quod, à quo ipse exemptus dicitur, vulgò *se lbe lança algum pedido, ou finca*, gravamini locus est secundum *Phab. 2. part. aresto 67. vers. Mas o que, & facit Ordination. lib. 1. tit. 62. §. 70. & tit. 66. §. 49. Cabed. suppositive. 2. part. aresto 100.*

Item, si aliquis cõgitur ad inserviendũ alicui officio ignobili, à quo ille pro sua qualitate immunis dicitur, secundum *Pereir. de Castro decis. 103. infn.*

Item ab interlocutoria super habilitatione, vulgò *habilitaçam* olim appellati, sive gravamen ordinarium idest supplicationem interponi solere, hodie verò per petitionem aggravati, testatur *Phab. 1. part. aresto 9. Castro in praxi 2. part. lib. 2. cap. 21. num. 15.* qui melius distinguere videtur sentiens, appellationi locum esse, si pronuncietur aliquem inhabilem esse, & non posse causam prosequi: quod nos probamus ex *Ordinat. lib. 3. tit. 69. in princip. & juris regulis, de quibus supra quest. 4. à num. 6.*

Sin autem pronuncietur pro habilitante, ut possit causam prosequi, tunc adversarium aggravare posse asserit, de quo tamen nos dubitamus, ut cæteris casibus, de quibus supra propter resolutionem, quam scripsimus in principio hujus quæstionis, dicentes, solum, in casibus expressis in *Ordinatione*, gravamini locum esse.

Casum alium, in quo gravamen fuit admissum affert *Cab. 2. part. decis. 60.* de quo nos agimus supra *num. 17.* defendentes in illo gravamini locum non esse, sed appellationi.

Alium adducit suppositivè *Phab. 1. part. decis. 101.* ubi gravamen fuisse interpositum, testatur, ex eo, quia provisor Misericordiæ, cassata quadam electione, ad aliam faciendam properabat.

Alium idem *Phab. dict. 1. p. aresto 2. vers. Em outra causa*, ubi asserit iudicatum, denegationem alimentorum esse casum

gravaminis per petitionem, non appellationis.

Alium idem *Phab. 1. part. aresto. 142. ad finem*, ubi refert, fuisse decifum esse casum gravaminis, non appellationis, si judicetur homagium tractum fuisse, vulgò, *que se cobrou a omenagim*.

Hic sunt omnes teiè casus, in quibus secundum *Ordinationem* nostram, hujusque Regni Pragmaticos gravamini locum esse dicitur.

Verum, ut sapè diximus, & suprà à principio quæstionis hujus defendimus, non probamus prædictas Doctorum resolutiones, cum existimemus solùm, in casibus à lege expressis, & maximè similibus prædicto remedio locum esse, in cæteris, vel appellationem, vel in processu tantùm gravamen interponendum.

Nunc quasi ad pareigon dicamus ad quos Magistratus pertineat gravaminum, de quibus agimus, cognitio, in quo non disputabimus, sed ea quæ receptiora sunt ordinatim dicemus.

Qui, & de quibus gravaminibus Magistratus cognoscant?

Senatus regulariter cognoscit de gravaminibus; & ideo de illo prius agemus, & quamvis Senatus Portuensis æquiparetur Senatui Supplicationis, tamen de hoc specialiter, & separatim agemus prius, & postea de illo dicemus. Illud autem ante aliud advertendum est quod, quando dicimus gravamina ad Senatum pertinere, intelligimus pertinere ad Senatores gravaminum, nam illa quæ pertinent ad certos iudices, licet ipsi ea debeant expedire in Senatu, non ad illum, sed ad illos certos iudices pertinere dicimus.

351 *Senatus* igitur *Supplicationis* per suos Senatores gravaminum cognoscit privativè de sequentibus gravaminibus. Primo de interpositis à quolibet iudice *Ulyssiponensis Civitatis*, ex *Ordinat. lib. 1.*

tit. 6. §. 7. & tit. 7. §. 16. & tit. 8. §. 9. & tit. 49. §. fin. Nisi sit in causa tangente bona, vel jurisdictionem Regis, ex *dist. §. 7.* & dicemus infra agentes de *Judice Coronæ & Patrimonij Regij*, vulgò *da fazenda*. Secundo de gravaminibus interpositis in districtu Supplicationis à receptione appellationis, ex *Ordinat. lib. 1. dist. tit. 6. §. 4. & tit. 58. §. 27.* Tertio de gravaminibus interpositis à refectione appellationis ab interlocutoria interposita, ex *Ordinat. lib. 1. dist. tit. 58. §. 27. juncta Ordinat. lib. 3. tit. 69 §. 7.* Quarto de gravaminibus interpositis à Decurionibus superatis ab alijs infacendis statutis, vulgò, *Acordos*, ex *Ordinat. lib. 1. tit. 66. §. 29.* ubi dicitur ad Senatum in tali casu aggravandum, & sic videretur illi tantum competere cognitionem, argumento *text. in leg. Cum prior ff. de judic.* Quinto de gravaminibus interpositis super taxatione expensarum, ex *Ordinat. lib. 1. tit. 90. §. 1. in fin.* quam similiter expendimus sicut in casu præcedenti.

Senatum quoque, in non Præsidem Curialem cognoscere de gravamine interposito ab eo iudice, qui de commissione Regia de aliqua causa criminali cognoscit, decifum testatur *Barb. in remiss. ad Ordinat. lib. 3. tit. 21. §. 7.*

Sunt tamen casus, in quibus Senatus non cognoscit de gravaminibus; imò ad alios iudices pertinet cognitio. Nam primò cognitio gravaminum interpositorum, in causis criminalibus, non ad Senatum, sed ad Præsidem Curialem pertinet, ut dicemus de hoc agentes infra *num. 152.* & habetur in *Ordinat. lib. 1. tit. 6. §. 4.* Nisi a Iudicibus Civitatis *Ulyssipon.* interponantur, juxta dicta *vers. precedenti.* Vel nisi interponantur per petitionem à lecis intra quinque leucas à Civitate *Ulyssiponense*, horum enim gravaminum cognitio ad Senatum etiam pertinet, licet possint quoque si ad eos interponantur, de illis cognoscere Præsides Curiales Criminales, ut de his agendo dicemus, & similiter

ter de Præsibus Curialibus Civilibus, quod autem Senatus cumulative de illis cognoscat testatur *Cab. 1. part. de eis. 13. num. 11. & sequentibus*, qui tamen non probat illam praxim, ad licet tunc posset de illa dubitari, hodie post novam *Ordinat.* videtur certa ex *Ordinat. lib. 1. tit. 6. § 6. & tit. 37 § 3.* ubi Senatui generaliter conceditur cognitio de gravaminibus intra quinque leucas per petitionem interpositis, quamvis *Ordinat. eodem lib. 1. tit. 7. § 16.* similem cognoscendi licentiam tribuat Præsidi Criminali, & *tit. 8. § 9.* Præsidi Civili, tamen, neque in uno, neque in alio loco private concedit, & per consequens cum Senatui, & præsibus inveniatur concessa cognitio in dictis terminis, dicendum est cumulative competere. Secundò, non cognoscit Senatus de gravamine interposito ab *Ædilibus*, quod expeditur in Camera per Prætorem, ut dicemus, & declarabimus, quando de hoc egerimus. Tertiò, nec cognoscit de gravamine interposito ab arbitris judicantibus iudicem suspectum, hoc enim ad Præsidem Provinciae tantùm interponitur, ut dicemus quando de Præsede egerimus. Tandem generaliter non cognoscit de gravaminibus ad certos iudices private pertinentes, nempe, ad Iudicem Regiæ Coronæ, Patrimonij, Cancelariæ, Rectore Justitiæ, Senatum, sive Mensam Ordinum, & conscientiæ dictam, Palarium, Iudicem Fisci Ulyssiponsis. Deputatos Fisci Conimbricensis. de quibus speciatim dicemus infra.

De alijs verò gravaminibus regulariter cognoscit Senatus, & in casibus, in quibus ad eum pertinent, non tamen private, pertinent etiam, si ad ipsos interponantur, ad præsides Provinciarum, à quibus iterum aggravatur ad Senatum, qui tamen potest adiri, præsede omisso. Quod intelligendum est, si à iudicibus inferioribus interponantur, nam interposita, à Provisoribus, vel alijs iudicibus, qui præsibus non sunt inferiores, ad Senatum, non

ad Præsides Provinciarum pertinent, quæ omnia in suis locis exprimemus.

Senatus Trojuensis, eodem modo cognoscit de gravaminibus ex suo districtu interpositis. Solum autem dubitari poterat, an private cognoscere deberet de interpositis à iudicibus Civitatis Portuensis? Nam *Ordinat. lib. 1. tit. 37. § 3.* quæ concedit cognitionem in dicto casu non adjicit, *que não tomará conhecimento ouro algum julgador*, ut expressit *Ordinat. lib. 1. tit. 6. § 7. & tit. 7. § 16.* quando egit de Senatu supplicationis, & Iudicibus Ulyssiponsis Civitatis, unde poterat dubitari, argumento *text. in cap. Ad audientiam de decimis*. At accepi praxi idem admissum esse, quod diximus de Senatu Supplicationis respectu Iudicem Civitatis Ulyssiponsis.

Præsides Curialis Criminalis cognoscit de instrumentis gravaminum à iudicibus illius districtus interpositis in causis criminalibus *Ordinat. lib. 1. tit. 7. § 15.* de quibus, neque Senatus cognoscere potest, ut habetur in *Ordinatione dict. tit. 6. § 4.* De illis tamen gravaminibus, quæ interponuntur à iudicibus Civitatis Ulyssiponsis. Senatus private cognoscit, ut probavimus supra *num. 151.* de illis autem, quæ ex locis intra quinque leucas per petitionem interponuntur, potest cognoscere Senatus, si ad eum, non ad Præsidem interponantur, probavimus supra *num. 151.*

Præsides Criminalis Domus Portuens. eodem jure utitur *Ordinatione. lib. 1. tit. 138.*

Præsides Curialis Civilis cognoscit tantùm de gravaminibus interpositis per petitionem ex locis intra quinque leucas à Civitate Ulyssiponsis, sive alio loco ubi Supplicatio residerit, ex *Ordinat. lib. 1. tit. 8. § 9.* nisi ab ipsius Civitatis iudicibus interponatur, hæc enim Senatui private pertinent. Item de prædictis de quibus potest præses cognoscere, scilicet ex locis intra quinque leucas, potest etiam cognoscere Senatus, ut diximus supra *num. 151.*

Jam non est certa per §. 13. de iur. Dom. Supplic. in coll. 1. in A. & B. tit. 1. tit. 8. in novis.

Præses Civilis Domus Portuensis eodem jure utitur *Ordinat. lib. 1. tit. 39. in principio.*

Judex causarum Regiæ Coronæ, cognoscit de gravaminibus interpositis in causis, de quibus expresse in suo titulo *Ordinat. lib. 1. tit. 9.* de quibus nullus alius cognoscit.

Judex causarum Regiæ Coronæ: Domus Portuensis. eodem jure utitur in his, quæ pertinent ad gravamina super violentiis factis à judicibus Ecclesiasticis, ut deducitur ex *Ordinat. lib. 1. tit. 40.* At non cognoscit de causis tangentibus bona, vel patronatus Regios, & sic neque de gravaminibus ad ea pertinentibus *dict. tit. 40. in principio*, & colligitur ex *Ordination. dict. tit. 9. in principio*, &

§. 13.
Judex Regius causarum patrimonij, vulgò *da fazenda*, cognoscit de gravaminibus interpositis à quibuscumque judicibus in causis tangentibus Regium patrimonium ex *Ordinat. lib. 1. tit. 10. in principio.*

In Senatu Portuensi, non est similis judex.

Judex Cancellariæ, Cognoscit de gravaminibus interpositis circa calculationem expensarum, & de illis quæ interponuntur per officiales, qui coram judicibus ordinarijs accusantur de erroribus officiorum suorum, ita deducitur ex *Ordination. lib. 1. tit. 14. in principio*, &

§. 2.
Præses Provinciæ, sive *Corregedor da Comarca*, cognoscit de gravaminibus, quibus potest cognoscere Senatus, *Ordinat. lib. 1. tit. 58 §. 25.* quod tamen non procedit in illis gravaminibus, de quibus Senatum privativè cognoscere diximus *suprà num. 151.* Potest igitur regulariter interponi gravamen ad præsidem in sua Provincia, si casus sit, in quo poterat directè ad Senatum interponi, & judex à quo interponitur sit interior Præsidi. Imò cognoscit Præses de gravaminibus criminalibus, de quibus tamen non cognoscit Senatus, sed Præses Curia-

lis, ut diximus, & declaravimus *suprà num. 151. & 152.* Item ad Præsidem pertinet cognitio gravaminis interpositi à Judicibus arbitris, pronunciantibus judicem esse suspectum, quod quidem gravamen ad ipsum, non ad Senatum, vel alium pertinet ex *Ordinat. lib. 3. tit. 21. §. 8.* Non autem potest Præses cognoscere de gravaminibus interpositis à Provisore, vel alio judice, non sibi inferiore, licet Senatus cognoscat de gravaminibus interpositis à talibus judicibus.

Auditores Dominorum, qui ex privilegio exercent jurisdictionem in illis Provincijs tanquam Correctores, cognoscunt de gravaminibus, eodem modo, quo Præsides cognoscere diximus, nam licet contrarium videatur expressum in *Ordinat. lib. 2. tit. 45. §. 48.* tamen illud procedit in Auditoribus, correctionem non exercent, illi enim, qui eam exercent, de gravaminibus cognoscunt, & hoc jure utimur.

Provisor, vulgò *Provedor*, tanquam Provisor, cognoscit de gravaminibus interpositis à Judicibus Orphanorum, ex *Ordinat. lib. 1. tit. 62. §. 34. & 35.* & tanquam Calculator, vulgò *Contador*, cognoscit de gravamine interposito per qui eum, qui injustè dicitur electus ad receptorem gabellarum *Ordinat. dict. tit. 62. §. 68.* In locis autem *da Contadoria da Casa do Porto, conheço o Veador*, ut ibidem exprimitur.

Prætor, vulgò *Juiz Ordinario*, ou *de fora*, cognoscit de gravaminibus interpositis ad Ædilibus, & ea per se expedit si causæ valor sexcentos reales, vulgò *seiscentos reis*, non excedit. Si verò excedit, usque ad summam sex mille regalium, vulgò *ate seis milreis*. Prætor cum Decurionibus in Camara gravamen expedit, sine ullo recurso ad alium superiorem *Ordinat. lib. 1. tit. 65. §. 23.*

Rector Justitiæ, & Gubernator Domus Portuensis cum quinque Senatoribus cognoscit de gravaminibus interpositis propter Ordinationem non observatam, vulgò

vulgò de *aggravos de Ordenaçõ nam guardada* in forma, & secundum dispositionem *Ordinat. lib. 1. tit. 5. §. 6.* Diximus, & explicavimus suprà *quæst. 5. n. 35.*

Tribunal Ordinum, & Conscientiæ, vulgò *a mesa da concientia* cognoscit de gravaminibus à Rectore, & Consilio universitatis, & alijs. Sed de hoc tribunali non habetur in *Ordinatione* titulus aliquis, & ideo de eo hic plenius non tractamus.

Palatium, vulgò *o Tribunal do Paço*, cognoscit per simplicem petitionem de gravamine, de quo *lib. 1. tit. 18. §. fin.* Item de illo, de quo eodem *lib. tit. 65. §. 28.* Item de eo, de quo *lib. 3. tit. 78. in principio.* Item de gravaminibus interpositis à Senatoribus, qui cum adjunctis casus aliquos judicant in partibus, ad quas pro illis casibus judicandis mittuntur; vulgò *com açada*, *Ordinat. lib. 1. tit. 80. §. 11. & tit. 6. §. 4.* Item de gravamine interposito ab eo, qui præterit excusari ab officio Decurionis, quando in Palatio fuit nominatus, vel confirmatus, *Ordinat. lib. 1. tit. 3. §. 14. Cab. 1. part. decif. 38. num. fin.* De quibus omnibus gravaminibus, nullus alius iudex cognoscit, ut dictis locis probatur.

Tribunal Regij patrimonij, vulgò *mesa da fazenda*, cognoscit de gravaminibus super gabelis, vulgò *fiza*. *Cab. 2. part. aresto 83.* quia tamen de hoc tribunali in *Ordinatione* non agitur, de eo latius non dicimus.

In *Ordinatione lib. 1. tit. 7. §. 27.* datur casus gravaminis, in quo non est Superior, qui de eo cognoscat, sed petendus est à Rege.

Judex fisci civitatis Ulyssiponenſis cù suis adjunctis, cognoscit de gravaminibus interpositis à iudice fisci Eborensis Civitatis, & ibi negotium terminatur remota appellatione, aut gravamine, *Regimen fisci §. 25.* Sin autem gravamen fuerit interpositum ab eodem iudice fisci in aliqua causa privilegiorum Inquisitionis, de quibus olim cognoscebant Inquisitores, gravamen interponitur ad summum Inquisitionis Senatum vulgò *pera o Conselho Geral da Inquiſiçam*; quòd etiam servatur in alijs iudicibus fisci, quod ex eo viderur, nam cùm, quando cognoscebant Inquisitores, hujusmodi gravamina deferrentur ad dictum Supremum Inquisitionis Senatum, ita hodie (post mutatã primam instantiam ad iudicem Fisci propter alias altioris gradus occupationes, quæ Inquisitoribus incumbunt) ad ipsum Supremum Inquisitionis Senatum pertinet gravaminum prædictorum cognitio.

Deputati fisci Civitatis Conimbricensis cognoscunt de gravaminibus interpositis à iudice fisci, nisi sint gravamina per privilegiatos interposita, ut suprà, *Regimen dict. §. 35.*

Deputati, sive adjuncti fisci, civitatis Ulyssiponenſis, cognoscunt de gravaminibus interpositis à iudice fisci Ulyssiponenſi, ut proxime diximus, dictum *Regimen.*

In prædictis casibus, in quibus Deputati, sive adjuncti cognoscunt de dictis gravaminibus, quando proponuntur, non debet esse præsens iudex fisci, à quo interponuntur, ut ita liberius judicent. *Regimen fisci §. 35.*



Collectio eorum, quæ in hac quæstione.
resolvimus.




GRAVAMEN per instrumentum, seu petitionem, in illis tantum casibus interponendum defendimus, in quibus expresse Lex nostra hujusmodi remedium concessit. Per petitionem regulariter interponitur, quando Superior, ad quem interponitur, residet intra quinque leucas, vel saltem in illo territorio, quando vero extra, per instrumentum interponitur. Debet interponi intra decem dies, si autem per errorem appelletur cū casu esset gravaminis, non currunt interim decem dies, imò

Senatus solet per eadē appellationis acta gravamen judicare: quod licet æquū totū tamen non credimus. Debet aggravans exprimere Superiorem, ad quem aggravat, nisi ille certus sit, quia alijs de illo gravamine cognoscere non potest. Debet etiam aggravans per petitionem in casu, qui alijs pertinebat ad processum, citare in petitione. Ordinationem, quæ concedit in illo casu gravamen per petitionem interponere, nisi aggravetur à Senatore, qui illam causam principalem in Senatu remota appellatione, aut gravamine judicare debet. Causa principalis debet estimari, cujus valor, si non excedat jurisdictionē, vulgò alcada judicantis, non poterit Superior cognoscere de gravamine in tali causa ad eum interposito, nisi interlocutoria, à qua aggravatur sit super competentia, vel contineat nullitatem notoriam, vel sit prolata à Senatore, qui ut dictum est, debet causam principalem in Senatu remota appellatione, aut gravamine judicare.

Debet etiam aggravans per petitionem curare, quod petitio intra decem dies adjungatur actis, alijs Superior de gravamine illo non cognoscet. Victus in gravamine victori condemnandus est ad expensas. A Superiore pronunciante super gravamine poterit iterum aggravari, vel appellari secundum qualitatem pronunciatam, si alius Superior in illa specie adiri possit. Modus observandus in progressu, & pronunciatione super gravamine assignatur à num. 87.

Per instrumentum aggravatur, quando Superior extra quinque leucas, & extra territorium residet. Modus interponendi per instrumentum, in eo solum differt a modo interponendi per chartam, quia per chartam interponitur, quando est scriba, qui expedit gravamen; per instrumentum vero, quando est tabellio, vel escriba Regij patrimonij, vulgò da fazenda: hi enim tantum instrumenta conficiunt, ceteri scribæ chartam testimoniam, neque ista conceditur in defectum concessionis gravaminis, sed aequè principaliter. Gravamen non suspendit, imò, eo pendente, proceditur in causa principali, & aggravans in ea respondens non videtur renunciare gravamini. Instrumentum gravaminis debet presentari Superiori ad quem, intra triginta dies, & in casu Ordinat lib. 1. tit. 62. §. 78. intra decem. Judicatum fuit, si presentetur paucis tantum diebus elapsis post dictum terminum, recipiendum esse. Contra elapsum prædicti termini concedi solet Regia provisio. Insularis assignatur terminus presentandi per judicem à quo. Modus observandus in prosecutione, & terminatione gravaminis, de quo agimus, in omnibus ferè alijs similis est modo pro gravaminibus per petitionem assignato. Casus omnes, in quibus lege nostra expressum est gravamini per petitionem, vel instrumentum locum esse, adduximus à num. 150. Judices de gravaminibus cognoscen-
ter retulimus à num. 151.



TOMUS PRIMUS
DE JURE LUSITANO
TRACTATUS SECUNDUS

DE SECURITATIBUS

Ad Ordinat. lib. 5. tit. 130. & aliis locis.

Præfatio in tractatum.



TRACTATUS iste, nostro instituto convenit; remedium enim de quo agimus, Jure communi non fuisse cognitum credimus, nam de illo in aliquo textu mentio non fit. Neque illi simile est remedium fides jussorum, quibus datis, Rei liberi à carcere causas suas agebant de quo agitur in l. 1. & quasi per tot. ff. In jus vocati, ut eant, &c. & in l. 1. ubi Barr. col. 1. ff. de custodia reorum. Maranta de Ordine Judic. 6. part. memb. 8. n. 10. ubi testatur plenissime servari apud Magnam Curiam

Non inquam, tale remedium simile est huic, de quo agimus, nam illud regulariter carceratis tantum conceditur, ut prædicti DD. agnoscunt, & apud nos habetur in Ordin. lib. 1. in Regimine Senatorum Palatii §. 24. ad medium, licet ipsius Ordinationis jure attento, etiam non carceratis aliquando concedatur, ut ibi exprimitur, at remedium Securitatum nunquam carceratis conceditur, ut infra videbimus quæst. 6. n. 12. Deinde pro illo remedio necessarij sunt fidejussores: pro nostro illi non requiruntur. Illud per Senatores aliquos, hoc per Præsides conceditur, Alias differentias adducit Phæbus 1. part. decis. 3. n. 6. & aresto 158. & 2. part. decis. 131. & arest. 161.

Præterea quamvis apud extras rationes videatur admissum Securitatum remedium, videre est per ea quæ de Securitatibus, & salvo conductu tradunt Magallotus; qui de illa materia integrum edidit tractatum. Farinat. per totam quæstionem 29. in praxi crimin. tom. 1. Paris de Puteo in tract. de Syndicatu, verbo Salvus conductus. Mandos. in praxi tract. de signature gratia, verbo Salvus conductus, Peguera Hispan. decis. 39. per totam, Menoch. de arbitrarijs judicium quæst. 81. per

81. per totam, tamen, ut apud ipsos videre est remedia illa, à nostris securitatibus maxime differunt, & infinitum esset recensere differentias, quas facile colliget, qui legerit à nobis scripta, in hoc tractatu, & viderit, quæ de Salvo conductu prædicti AA. scribunt. Et quidem Salvi conductus, quibus exteræ nationes utuntur, non conceduntur ad hoc, ut Reus possit esse in judicio, in eoque se immunem ostendat à culpa illius criminis, de quo impetitur, sed ut possit accedere ad publica, vel privata negotia ad loca illa, in quibus habet inimicos, vel est banitus sine eo quod offendatur, vel carceretur, aut aliàs molestetur, dum negotia illa, & tempus Salvi conductus durant, quod aperte deducitur, ex his, quæ de Salvo conductu scribunt prædicti AA. ex quibus, non tamen sic expensis, dixit merito Mendez à Casto in praxi 1. part. lib. 5. cap. 1. Apendice 2. num. 22. remedium hoc, alibi non esse in usu, quavis aliquo modo illud agnovisse videantur Batt. Boss. Gregor. Lop. & alij ab eodem citati. Apparet ergo hujusmodi tractatum nostrum convenire instituto.

QUÆSTIO PRIMA

Quonam jure sit inventa Securitatibus charta, & qualiter possit defini?

SUMMARIUM

- 1 **S**ecuritates fuerunt admittæ, antiquissimo nostri Regni usu.
- 2 Assignatur ratio introducendi hujusmodi remedium.
- 3 Securitatum concessio in publicam, & privatam utilitatem redundat.
- 4 Per summariam probationem factam parte non citata, carcerantur Rei.
- 5 Item per solas conjecturas, & præsumptiones.
- 6 Per concessionem securitatum non fit injuria parti adversæ.
- 7 Assignatur definitio Securitatis, de qua agimus.

SECURITATES, de quibus agimus, antiquissimo nostri Regni usu fuisse admittas testatur Thom. Vaz allegat. 67. num. 1. cujus rei manifestum est argumentum, quod nulla Ordinatio harum, securitatum naturam, vel effectum exponit, quasi jam

antea res ista fuerit inventa per usum, scilicet, & observantiam, unde Ordinationes de his Securitatibus agentes peculiatia tantum dubia decidunt, & non primariam rei naturam, ut videre est per Ordinatio. hoc tit. 130. & lib. 1. tit. 7. §. 2. 8. 10. & sequentibus, usque ad §. 14. & alijs locis in discussu tractatus citandis.

Sin autem quæras, quam ratione² introductum fuerit hujusmodi remedium? Respondebimus; justissime, & prudentissime fuisse usu inventum, & Legibus nostris approbatum; nam antea illi, qui suspicabantur contra ipsos decretum esse, vel decernendum capturæ mandatum, effugientes metu carceris, & sic propriam domum relinquentes, & sæpe in paupertatem ex hoc incidentes, in maiora, & graviora crimina (cum secundum Psalmistam: abissus abissum invocet) prolabebantur, & tandem spe antiquæ libertatis, consequendæ distituti, enormia facinora, homicida, furta, & alia committebant. At post inventum dictum remedium

medium, Rei illo muniti, propriam domum sine metu carcerationis habitantes, suisque negotijs interessentes, cessant prædicta inconvenientia, quæ sequebantur ex fuga, & absentia, succutiturque utilitati publicæ, & privaræ. Quibus, & alijs rationibus moti *Farinat. in praxi crim. lib. 1. titul. 4. quæst. 29. num. 84. Decianus cons. 63. num. 30. lib. 3. Menoch. de arbit. quæst. 81. numer. 3. & 4. Mendez à Castro in praxi 1. part. lib. 5. cap. 1. appendic. 2. num. 23.* merito scripsere hujusmodi, salviconductus, & Securitatis concessionem, Reipublicæ utilitatem redundare, licet *Mendez immeritò existimet justius esse abrogari hujusmodi remedium.*

4 Non solum autem prudenter, sed justissime usus iste Securitatum fuit admittendus; nam dura est juris communis, & Patrij dispositio, secundum quam Rei carcerantur exprobatore summarie accepta sine aliqua ipsorum citatione, ex quo defectu aliàs nulla est probatio, omni jure attento, *text. in cap. 2. de testibus, text. in leg. Si quando C. eodem titul.* cum notatis communiter dictis locis, unde hæc probatio ad condemnationem invalida est, ut notat *Mascard. de probat. conclus. 1366. num. 6. & 7. Clarus in præct. crim. §. fin. quæst. 45. num. 13.* & ut revalidetur repetuntur testes parte citata, nisi ipsa, juri suo renunciando eorum dicta judicialia faciat, ut agnoscunt suprâ citati, & *Ordinat. nostra lib. 3. titul. 62. §. 1.* & alibi sæpe *lex novissima*, vulgò *Reformaçam da justiça §. 18.* & tamen, ut diximus, Rei carcerantur per dictam probationem sic nullam, ut de jure communi constat per ea, quæ paulo infra sunt dicenda de Jure Patrio per *Ordinat. lib. 5. tit. 119. in principio. & titul. 117. §. 12. & alijs locis.*

Item rigorosa est juris dispositio, secundum quam contra regulas aliàs ordinarias per testimonium unius, imò per conjecturas, & præsumptiones Reus carceratur, ut fieri posse testatur DD,

per *text. ibi in cap. Si clericos de sententia excommunicat lib. 6. Bonacozza commun. crim. part. 2. verbo Captura, fol. 8. vers. & verbo induta, fol. 36. vers. Barb. in l. Siquis postea quam num. 75. ff. de Judic. Farinat. in præct. crim. part. 1. quæst. 27. à numer. 112. Julius Clar. Gom. & alijs relati per Paz in praxi 5. part. tom. 1. §. 2. num. 1. & nos dicimus tract. de Inquisitionibus quæst. 10.* Certum ergo est minorem probationem sufficere ad carcerandum, quam ad condemnandum ad pœnam ordinariam, & secundum plures, sufficere conjecturas, & præsumptiones, licet *Barb. in l. Hæres absens §. Proinde in articulo de foro delicti num. 45.* in advertenter scripserit, quod capitur ille, contra quem data est querela, si duobus testibus probatur, & allegat *Ordinat. dict. tit. 117. §. 6.* quæ tale non probat, nec alia *Ordinatio* ad hunc effectum duos testes requiri, imò arbitrio judicis relinquit in *dict. §. 12.* quæ probatio sufficiat ad decernendam capturam. Cum igitur probatione aliàs nulla, & insufficienti, Rei soleant carcerari, justissimè rigor ille temperatus fuit, per concessionem Securitatum, de quibus agimus, & æquissime remedium hoc conceditur illi, qui paratus judicatis stare se offert, & vel fatetur delictum, allegando legitimam defensionem, vel illud negat. Sin autem dicas, hujusmodi remedium injuste concedi Reo neganti delictum, quando de illo plene constat, vel sufficienter saltem ad pœnam arbitrariam imponendam? Respondemus: Securitates negativas concedi sine eo, quod videatur priùs inquisitio sive culpa, unde cum de illa concedenti non constet, non potest tunc denegari, ac postea, præcipue post *legem novissimam*, vulgò *Reformaçam da justiça §. 4.* contrarietatis recipiendæ tempore, carceratur Reus, contra quem de delicto constat, securitate negativa non obstante, ut late dicemus *quæst. 3. à num. 43.*

Neque ex concessione remedij, de quo

quo agimus occasio delinquendi datur, cum per illud non evadant Rei debitas pœnas, imò suo tempore luant neque partibus offensis sit injuria, nam earum offensores quando petunt Securitates sunt in sua libertate, & facilius carcerantur legitimo tempore quando Securitates impetrant, quam quando sunt in fuga, unde per concessionem Securitatum juri patrium, & publico consulitur.

Potest autem Securitas, de qua agimus definiti, ut sit *quædam licentia con-*

cessa Reo ab eo, qui potestatem habet concedendi, ut possit ad judicium venire, & ne carceretur virtute decreti capitæ summarie editi, nisi quando alias de jure, & ipsius Securitatis natura debuerit carcerari, quòd quando accidat explicabimus late quest. 3. & aliis. Non explicamus prædictæ definitionis particulas, quia nostri instituti non est, in his tempus consumere, sed breviori quo potuerimus modo, rei substantiam tradere, & exponere. Ex dictis igitur huic quæstioni prima cœdimus satisfactum.

QUÆSTIO SECUNDA.

Quot species Securitatum in Jure Patrio inveniuntur?

SUMMARIUM.

- 1 **T**res species Securitatum in Jure Patrio inveniuntur. Prima illa quæ appellatur, *Segurança Real.*
- 2 Secunda illa, quæ conceditur per judicem Aijli, sive cauti Reo, ut possit per regnum incedere per tempus limitatum.
- 3 Tertia est illa, quæ conceditur Reo, ne carceretur, donec de jure sit carcerandus, de qua agimus, & est in triplici differentia.
- 4 Securitas confessativa, quando soleat peti, & concedi?
- 5 Securitas negativa, quando regulariter locum habeat?
- 6 Securitas negativa coarctata, quando concedatur, & qualiter soleat defendere Reos?
- 7 Potest una securitas esse simul confessativa, & negativa.



SECURITATUM, tres species in Jure Patrio inveniuntur. Prima est Securitas Regalis, vulgo *segurança Real*, illa scilicet, quam Regij Magistratus concedunt illi, qui rationabiliter timet, inimicum offensionem sibi facturum, de qua re certioratus Magistratus, qui potestatem ad id habet, imperat adversario, ne aliquo modo re, vei verbis lædat illum, qui dictam petit Securitatem, sub gravioribus panis, ab eodem Magistratu comminatis, de qua Securitatis specie agit *Ordination. lib. 1. tit. 7. §. 20. & lib. 5. tit. 129. per tot.* Et de Jure communi deducebatur ex text. in l. *Denunciamus C. de his, qui ad Ecclesias confugiunt, de qua Soares de Paz in præct. in cap. fin. illius operis, & late Farinat. cū alijs ab eodẽ allegatis in præct. crim. quest. 29. à n. 14. & quest. 107. per tot. quo jure attentõ*

atque adversarius cogebatur præstare cautionem de non offendendo illum, quæ securitatem prædictam petebat, ut hic probat, & explicat *Soarez de Paz* *ultra supra*.

2 Alia, & secunda Securitatis species, est illa, de qua in *Ordinat. lib. 5. tit. 23. in principio*, quæ scilicet, conceditur per judicem Asyli, sive cauti, vulgò *Conto*, illi qui ad illud confugit, vulgò *As que está acoutado*, ut possit cum illa Securitate extra Cautum per Regnum incedere pro certo, & limitato tempore ibi expresso.

3 Tertia, tandem Securitatis species, est illa, quæ Reo conceditur, ut possit ad iudicium venire, & ne carceretur, donec aliàs de jure sit carcerandus, juxta dicta quæstione præcedenti *numer. finali*; de qua Securitatis specie nos hic agimus, & in Jure Nostro in triplici invenitur differentia. Alia enim est Securitas Confessativa, alia Negativa, alia tandem Negativa coarctata. Duas priores Securitatum species agnovit *Ordinatio* nostra statim citanda. Tertiam invenit *lex novissima*, vulgò *Reformaçam da justiça*, ut infra dicitur.

4 De confessativa Securitate meminit *Ordinat. hoc tit. 130. in principio*, & §. 1. & *tit. 124. §. 23. & lib. 1. tit. 15. in principio*, & §. 1. & alijs locis. De hac etiam meminere plures ex nostris Scribentibus infra citandi. Hac Securitate uruntur Rei, qui non dubitant contra ipsos delictum probandum, sperant tamen probare illud commississe in necessariam defensionem, vel aliàs jure permittente, de qua re latè dicemus infra *quæst. 15*. Qui igitur eam petit, fateretur delictum, & allegat causam, & rationem concludentem, jure permittente, illud commississe, & ita ei conceditur, & prodest illi regulariter hæc Securitas, ne carceretur, donec deficiat in probatione defensionum allegatarum, ut dicitur *quæst. 3*. Conceditur autem hæc Securitas, ad solam partis assertionem, sine eo quòd prius videantur culpæ, & an in-

ipsis denegetur defensio allegata, nisi in casu homicidij, in quo prius in Relatione, sive Senatu videntur inquisitiones, quando petitur à Præside Curiali, & si ab inferiore, qui potestatem concedendi habeat, juxta dicenda *quæst. 4*. petatur Securitas, in dicto casu homicidij, ipse videt prius inquisitionem, vulgò, *devassi*, ut denegetur Securitas ista, si inquisitio deneget Reo defensionem allegatam, juxta dicenda *quæst. 6*. Multa alia, circa hujusmodi Securitatem sunt dicenda suis locis, quæ hic omittimus, quoniam hoc loco, solum convenit tradere primævam, cujusque Securitatis naturam.

De Negativa Securitate, meminit *Ordinat. hoc tit. 130. §. fin. & tit. 124. §. 23. in principio*, & alijs locis, de eaque frequentissimè tractant Nostri intra citandi. Hac Securitate utuntur Rei, qui existimant non esse contra eos sufficienter probanda delicta, ad pœnam imponendam, licet, aliqua probationes, sive præsumptiones ad capturam decernendam sufficientes inveniantur, & delictum commississe negant, quæ Securitas conceditur, ad simplicem assertionem petentis sine eo, quòd videantur culpæ, nec ex earum qualitate, aut probatione, possit denegari, licet ex alijs rationibus possit denegari, juxta dicenda *quæst. 6*. quæ Securitas, sic impetrata defendit Reum, secundum latè dicenda, & explicanda *quæst. 3*. Cætera quæ desiderantur, circa hujusmodi Securitates suis locis dicentur.

De Securitate Negativa Coarctata a 6 git tantum *lex novissima* vulgò, *Reformaçam da justiça*, quæ eam ad invenit in §. 1. Ea uruntur Rei, quando timer delictum probandum, & nihilominus, illud negant, & sperant probare negativam coarctatam, ita ut, evadant condemnationem, qui igitur eam petit, negat delictum asserens præterea, quòd tempore, quo illud commissum dicitur, ipse impetrans erat loco, adeo remoto, ut impossibile fuisset eum ac-

cessisse ad locum, ubi delictum fuit commissum, vel aliàs, juxta dicenda *quest. 15. num. 15. & 16.* Conceditur tamen hæc Securitas pro illis tantum criminibus, in quibus imposita est pœna mortis, vel mutilationis membri. Item priusquam concedatur, videnda est per concedentem inquisitio, ut denegetur talis Securitas, si ex inquisitione constet aperte delictum fuisse commissum per eum, qui petit Securitatem, ita ut videatur, non sine fraude coarctatam probari posse, juxta dicenda *quest. 6. num. 6.* Concessa tamen hujusmodi securitate, defendit Reum tanquam illa confessativa, quæ in casu homicidij conceditur, visa prius inquisitione, & in hoc consistit virtus hujus coarctatæ, nam confessativa in dictis terminis plenissimè defendit, & negativa tenuissime, & fragiliter quando delictum probatur, juxta dicenda infra *quest. 3. num. 19.* Hæc quidem concessiones Securitatum negativarum, quæ de-

fenderent tanquam confessativæ erant generaliter prohibitæ in *Ordinat. h. tit. 130. §. 5.* ut dicemus *quest. 6. num. 8.* & dicta *lex novissima*, illam permisit terminis, & cum requisitis, de quibus git in *dict. §. 1.*

Alia Securitatis species addi possit, 7 scilicet, mixta, quæ insimul est confessativa, & negativa, prout solent esse omnes confessativæ, nam in eis fatetur Reus unum certum crimen, & cætera omnia negat, & petit confessativam cum defensione pro crimine confessato, pro cæteris verò negativam, & ita conceditur. At ista species non est diversa, sed sunt quasi duæ Securitates, id est, pro crimine confessato, confessativa, pro negatis, negativa, & sic respectu cujuscunque criminis dicenda est negativa, nisi respectu criminis confessati. Hæc sic planè scripsimus ad primam cognitionem Securitatum, quæ omnia infra, suis locis probabimus.

QUÆSTIO TERTIA

S U M M A R I U M.

Qualis sit virtus effectus chartæ Securitates, & qualiter defendat Reum nè carceretur?

Defenditur contra praxim, valere Securitates negativas, etiam concurrentibus circumstantijs *Ordinat. lib. 5. tit. 130. §. fin.* Declaratur qualiter, & intelligitur dicta *Ord.*

1 **S** Securitas secundum aliquos, defendit tantum Reum, usque ad tempus publicationis testium, tunc carceretur.

2 Secundum alios, usque ad conclusionem defendit.

3 Secundum veriore, defendit securitas regulariter, donec in causa, sit

conclusum, & inveniatur Reum esse in causa condemnationis.

4 Explicatur *Ordinat. hoc tit. 130. §. 1.* quæ pro contraria parte fuit considerata.

5 Firmatur regula de qua supra num. 3.

6 Limitatur primo, dicta regula, secundum Pragmaticos, ut non procedat,

- & Affecuratus sit statim carcerandus si Securitas sit negativa, & concurrant requisita Ordinac. hoc tit. 130. §. finali.
- 7 Impugnatur multis fundamentis sensus, quem ex dicta Ordinac. deducunt Pragmatici.
- 8 Nemo decipiendus juris, vel iudicis auctoritate.
- 9 Contrarietas in iure non datur.
- 10 Quod vero simile non, est, dicendum non est.
- 11 Multi Pragmaticorum agnoscunt prædictam Ordinac. dict. §. fin. in sensu, quem ab ea deducunt, esse rigorosam obscuram, & juri contrariam.
- 12 Dum Affecuratus, in causa condemnationis non invenitur, carcerari non potest per solam probationem sufficientem ad pronuntiationem, non ad penam.
- 13 Intelligitur Ordinac. dict. §. fin. & ejus sensus exponitur.
- 14 Explicatur verba prædictæ Ordinationis, ut reddant sensum, quem ex ea deducimus.
- Omnis dispositio terminos habiles supponit.
- 15 Una, & eadem clausula, sæpe in iure diversimode accipitur.
- 16 Redditur ratio quare dispositio dicti §. finalis, non habeat locum in Securitatibus confessatis.
- 17 Item quare locum habeat tantum quando concurrunt requisita dicti §. finalis.
- 18 Pro iudicibus maioris auctoritatis, melior accipitur præsumptio.
- 19 Explicatur Lex novissima in §. 1. illis verbis, Sem remedio de se poterit livrar.
- 20 Destinatum, juris fictione habetur pro facto.
- 21 Verius limitatur regula, de qua supra num. 3. ut non procedat, si Securitas sit negativa, & concurrant requisita dicti §. finalis si tamen delictum invenitur sufficienter probatum ad Reum puniendum.
- 22 Dicta limitatio, & dispositio dicti §. finalis, sic intellecta hodie fere confunditur per dispositionem l. novissim. §. 4.
- 23 Limitatur etiam dict. §. fin. dispositio, si inquisitio incepta non sit per aliquem ex iudicibus ibi nominatis, licet per eum sit absoluta, & pronuntciata.
- 24 Contrarium verius, sed prædictæ assertioni, & circa eam iudicatis standum est propter æquitatem.
- 25 Auditores Dominorum licet literati, non sunt de iudicibus contemptis in Ordinatione dicti §. finali.
- 26 Idem dicendum de iudicibus terrarum Dominorum, licet foranei appellentur.
- 27 Idem dicendum de iudicibus criminalibus civitatis Ulyssiponensis, quia sunt iudices ordinarij, non foranei.
- 28 Dispositio dicti §. fin. non habet locum, quando reus habet negativam coartatam.
- 29 Concedi solet Regia provisio ut Securitas negativa prosit, non obstante dispositione dicti §. fin.
- 30 Dispositio dicti §. fin. locum habet si inquisitio fuerit formata per aliquem missum à Rege ad inquirendum, licet Senator non sit nec actualiter aliquod officium, sive munus exerceat.
- Conservator Universitat. Conimbr. & iudex fisci, etiam in praxi habentur pro iudicibus nominatis in dicta Ordinac. & ejus dispositio in eis observatur.
- 31 Limitatur secundo regula à nobis firmata supra num. 3. per l. novissimam §. 3. ubi disponitur quod Reus habens Securitatem confessativam, carceretur tempore contrarietatis si invenitur inquisitionem denegare Reo defensionem allegatam.
- 32 Procedit dispositio l. noviss. dicto §. 3. in quibuscunque iudicibus de causa cognoscentibus.

- 33 Item procedit etiam si culpa resultet ex Inquisitione extraordinaria.
- 34 Non procedit, si culpa resultet ex querela, vel alio sumario, non verò ex Inquisitione.
- 35 Neque procedit si casus homicidij sit, & quare?
- 36 Non potest rijiçi contrarietas, quæ continet materiam, & defensionem, quæ fuit allegata ad impetrandam Securitatem in casu homicidij, si Securitas concessa fuit cum illa defensione.
- 37 Neque procedit dispositio dictæ l. noviss. dict. §. 3. quando Reus habet Securitatem negativam coarctatam, licet alias confessivæ comparatur.
- 38 Neque procedit, si in Inquisitione, non clare, sed turbide, & dubie denegari videatur defensio allegata.
- 39 Reus virtute dispositionis dicti §. 3. non potest alio tempore, nisi contrarietatis carcerari.
- 40 Limitatur tertio regula firmata supra num. 3. per dispositionem dictæ l. noviss. §. 4. ubi disponitur, quod tempore contrarietatis recipiendæ carceretur Reus habens Securitatem negativam, si inveniat delictum sufficienter probatum ad Reum puniendum.
- 41 Per dispositionem dicti §. 4. cessat ferre, & confunditur dispositio Ordin. hoc tit. 130. dict. §. fin.
- 42 Non procedit dicti §. 4. dispositio secundum Thom. Vaz. nisi ex Inquisitione resultaverit culpæ probatio, non si ex querela.
- 43 Rejicitur prædicta assertio, & probatur verius esse contrarium.
- 44 Non procedit dicti §. 4. dispositio si turbide, & non clare delictum probetur.
- 45 Procedit tamen, si delictum semiplene, vel quasi probetur.
- 46 Quando invenitur semiplena, vel quasi probatio, imponitur Reo pæna arbitraria.
- 47 Si levis pæna veniat imponenda Asscurato ita, ut non timeatur fuga ille non erit carcerandus, nisi pars offensa accuset.
- 48 Quod procedit etiam quando acta sunt conclusa pro definitiva proferenda.
- 49 Impugnatur praxis, secundum quam Asscurati carcerantur præcise tempore contrarietatis, vel conclusio nis.
- 50 Ponitur brevis, & utilis collectio pro cognoscendo, quando cesset, vel non securitatum virtus, & eis non suffragantibus, Asscurati sint incarcerationandi.



ÆC quæstio est principalior, in hac materia, & forte non erat hic proprius ejus locus, sed quia legentes hujusmodi tractatum quasi jejuni esset dū

non prevenissent, ad hanc quæstionem, hoc loco eam posuimus.

In hac igitur quæstione aliqui existimant, Securitates (etiam alias legitime impetratas, neque ruptas, sive fractas) defendere tantum Reos usque ad publicationem testium, vulgò, *ate abertas*, & *publicadas*, pro qua opinione facere videtur *Ordinat. hoc nostro titulo 130. §. 1. ibi*, & quando *as inquirens assi do principal como da defeza forem abertas*, &c. In qua *Ordinatione* videtur decidi, quando Reus sit carcerandus non obstante Securitate, & assignari tempus publicationis testium, facit pro eadem parte decisio Senatus de qua *Phab. 1. part. aresto 156. ubi* decisum restatur *Asscuratos* (ita loqui liceat brevitate causa in his, & similibus sapissime repetendis) carcerandos esse tempore publicationum attestacionem, vulgò *em abertas*, & *publicadas*.

Alij vero existimant, Asscuratos non esse carcerandos, nisi post conclusum in causa. Pro quorum opinione facit *Ordinacion. lib. 5. tit. 124. §. 5. ubi* dicitur,

tur, quod Affecuratis debet dari copia actorum cum inquisitionibus, & allegationibus actoris clausis, ne scilicet, eas videat, & aufugiat si delictum probari videat, at tempus illud, scilicet allegationum est post publicatas, & proximum conclusioni, ut scribit *Soares de Paz in praxi 1. part. tom. 1. tempore 9. Maranta 6. part. de Ordinat. judic. actu 16.* & cuique est novissimum, ergo ante illud tempus, allegationum scilicet, non carceratur Reus, si enim carceraretur antea, apertis, & non clausis inquisitionibus deberet ei copia actorum dari. Secundo facit *Ordinat. hoc tit. 130. §. 1.* pro contraria parte allegata, ex qua recte intellecta, & expensa, ut infra *num. 4.* colligitur tempore conclusionis, & non ante Affecuratos carcerandos Tertio probatur per decisiones Senatus adductas à *Phæbo 2. part. arresto 162.* ubi refert plures Sanatum censuisse Affecuratum non esse carcerandum, nisi tempore conclusionis in causa, & jam olim idem observari, restatur *Gama decij. 309. in principio,* faciunt optimè dicenda infra *numero 12.*

3 Ego quidem non solum veriolem credo hanc partem, sed etiam addo neque semper Affecuratum carcerandum tempore conclusionis in causa, sed tunc tantum quando eo tempore inventum fuerit per iudicem eum esse in causa condemnationis.

Defendit igitur Securitas, regulariter usque ad conclusionem in causa, & etiam deinceps, si iudex inveniat Reum esse in causa absolutionis, & ita potest contingere quod affecuratus nunquam carceretur. Dixi, regulariter, quia sæpe carceratur Reus ante conclusionem in causa, ut dicemus infra in limitationibus regulæ hic traditæ. Probatur nostra assertio ex *Ordinat. lib. 5. tit. 124. §. 22. & 23.* ubi aperte supponitur quod Affecuratus potest pendente jam secunda instantia securitate gaudere, ergo non debet Affecuratus præcise carcerari tempore conclusionis in causa, &

sententiæ in priori instantia, proferendæ. Imò ex eisdem *Ordinat.* apertissime probatur neque tempore sententiæ finalis in Senatu proferendæ Affecuratum esse carcerandum, si videatur in causa absolutionis esse. Probatum etiam ex his quæ *Phæb. 2. part. dict. arresto 162.* ubi assertit neque tempore conclusionis in causa carcerari Affecuratum, si inveniatur sine culpa, & ita praxim observare, Senatum que sæpe censuisse. Tandem probatur, ex clausula consueta aponi in Securitatibus, scilicet, *que nam seja prezo ate contra elle se atbar tanto porque o deya ser.* Faciunt dicenda infra *num. 52.* ubi improbabimus praxim, secundum quam aliqui iudices, tempore definitivæ proferendæ, vel tempore receptionis contrarietatis, præcise mittunt Affecuratos ad carcerem, antequam acta examinent, & deliberent an Affecuratus sit in causa absolutionis, vel condemnationis, quod in civile est, ut infra dicemus, & contra mentem legis, quæ tunc tantum dictis temporibus Affecuratos carcerandos statuit, quando inventum fuerit eos esse in causa condemnationis.

4 Neque prædictæ veræ resolutioni obstat *Ordinat. hoc tit. 130. §. 1.* pro contraria parte supra considerata, quia nullatenus dicit Affecuratum omninò carcerandum, imò satis significat, iudicem, tempore illo debere considerare probationes pro utraque parte factas, & quod iustum fuerit pronunciare secundum processus merita, & sic non intelligit Reum præcise carcerandum, sed tunc solum, quando inventum fuerit eum esse in causa condemnationis. Et quanvis *Ordinatio* illa dicat, iudicem debere, quod dictum est decernere, quando publicatæ fuerint attestationses, id non concludit, quod ante conclusionem in causa sit pronuncianum an Affecuratus sit carcerandus, imò ipsa *Ordinatio* insinuat, id decernendum conclusionis tempore, nam ante illud

illud non deferretur processus ad Senatum, in quo decernendum est, an Assecuratus debeat carcerari in terminis illius *Ordinationis*. Idem igitur, est dicere, quod illud decernendum est, postquam attestations fuerint publicatæ, ac dicere decernendum tempore, quo acta deferuntur conclusa pro finali sententia, juxta supra dicta.

Neque obstat saepe fuisse decisum Assecuratos carcerandos tempore attestationum publicatarum, ut refert *Phabus 1. part. dict. ar. 156.* quia illa praxis jure non fundabatur, & ideo ab ea recessit Senatus ut supra diximus, & testatur idem *Phabus 2. part. dict. ar. 162.*

5 Regula igitur manet, quod Securitas legitimè impetrata, nec aliàs rupta, sive, ut aiunt, facta defendit Reum, usque ad conclusionem in causa, & etiam post illam, si videatur eum esse in causa absolutionis. Quæ tamen regula plures patitur limitationes, præcipuè, ex dispositione *l. nov. finalis* vulgò *Reformaçam da justiça.*

6 Prima, & notabilis limitatio si vera, illa est, quam praxis deducit, ex *Ordinat. hoc tit. 130 §. fin.* cujus verba hic inferere libuit, circa illa namque multa sunt dicenda; ea igitur talia sunt.

Quando alguma pessoa se livrar per carta de segura negativa, se do caso houver devassa, e nella estiver pronunciado per desembargo da Relaçam ou cada hum dos Corregedores da Corte ou da casa do Porto, ou qualquer Desembargador de cada huma das ditas casas, ou por despacho dos Corregedores da Cidade de Lisboa, ou de outra Comarca, ou Ouvidores das terras dos Mestrados de Christo, S. Bento de Avis, e Santiago, ou Juiz de fora, que seja preza a tal pessoa o fulgador que do feito conhecer cumprirá o dito despacho conforme á clausula da carta que diz: que nam seja prezo até se achar, contra elle tanto porque o deva ser sem embargo da carta negativa, que tomou. Ex qua *Ordinatione* deducunt Pragmatici, observant judices, credunt

fere omnes in foro versantes Securitatem negativam non prodesse Reo quando super casu illo formata fuit inquisitio vulgò *devassa*, & Reus pronunciatus, per aliquem ex judicibus in eadem *Ordinatione* nominatis. Facere videtur pro eadem Pragmaticorum opinione *reformatio justitia dict. §. 1. ibi, Pira que as pessoas comprehendidas nos taes casos nam siquem sem remedio de se poder livrar, pedindo cartas de seguro negativas, &c.* ubi Legislator sentire videtur, negativarum Securitatum, remedium inutile esse, & aliud assignat, ne sine remedio, ut inquit, remaneant Rei.

Ceterum ego numquam suaderi potuit, prædictæ *Ordinationis* intentionem tuis se tam notabiliter restringere, ac quasi extinguere negativarum Securitatum frequentissimum remedium, quod tam serio, & salubrièr introduxerat. Moveor fortissimis fundamentis infra adducendis, ad quæ tamen prius supponendum est.

Primò, quod dispositio *dict. §. finalis* nova est, & in *Ordinationibus* antiquis non extabat, & postea, in novis fuit inserta deducta ab *extravaganti Regis Joannis Tertij*, quam adducit *Odoardus Nunez de Lico*, inter alias ab ipso congestas in *lib. extravaganantium 3. part. tit. 3. leg. 3.* & sic antea Securitates negativæ, etiam concurrentibus circumstantijs *dicti §. finalis* plenè, ut ceteræ Reos defendebant.

Secundo supponendum est, quod *Ordinatio* in *dicto §. fin.* non negat, imò aperte supponit in specie, & terminis, de quibus ibi, Securitates esse petentibus concedendas, quod etiam praxis observat, & nemo inficiatur, itaut concedenda sit Securitas negativa Reo declaranti in casu illo concurrere omnes qualitates, & circumstantias hujus *§. fin.* Contendunt igitur Pragmatici, non quidem denegandas Securitates negativas in specie *dict. §. final.* sed concessas non esse observandas.

Quibus

Quibus prænotatis jam in medium adducamus fundamenta, quibus moti existimamus Pragmaticorum opinionem supra relatam non esse veram, neque ex dicta *Ordinatione* probati.

Primum igitur fundamentum est quia *Ordinatio illa dict. §. fin.* nullatenus dicit Securitates negativas non valere in terminis, de quibus ibi, ut ex ejus contextura videti potest, unde, qui illud, ex ea deducere conantur debent necessario ad tubauditros intellectus, & argumentationes divinatorias recurrere. Si ergo lex illa, hoc non dicit, sine lege illud asseritur contra regulam *text. in l. Illam Cod. de collat.*

Secundum fundamentum est, quia absurda sunt vitanda, ex regula *text. in leg. Nam absurdum ff. de bonis libert.* At qui duo notabilia sequerentur, si in dicto sensu acciperetur dicta *Ordinatio*, ergo ille est fugiendus. Primum absurdum esset quia si lex nostra illud disponeret, esset iniquissima, nam ut *numer. precedenti* probavimus, lex illa supponit in terminis, de quibus ibi concedendam esse Securitatem, ergo inique statueret, quod illa scienter concessa, non observaretur, & diceretur Reus juris, & judicis autoritate, contra regulam *text. in lib. 1. C. de his, qui veniam ætatis impetr.* & quæ optime *Cov. Var. lib. 3. cap. 6. numer. 9.* ex qua juris regula resolvit *Bart. in l. Is qui Reus numer. 12. ff. de publicis judic.* cum alijs, quos refert, & sequitur *Thom. Vaz allegat. 67. numer. 31. Farinat. quæ plura allegat. in pract. crim. lib. 1. tit. 4. quæst. 29. numer. 5. & numer. 95.* & novissime sapientissimus *Themudo de cis. 72. numer. 8.* (& nos infra, distincte dicemus *quæst. 8.*) quod si concedatur salvus conductus omnino est observandus, licet in casu illo non deberet concedi: ex qua ratio ipsa *Ordinat hoc tit. 130. in principio*, in illis verbis, *se os trinta dias sum passados*, & in *§. 1.* satis insinuat securitates non esse concedendas, nisi in casibus, in quibus observari

debent, aliàs à principio denegandas, quasi sentiens attentissime esse concedendas, cum iudex concessas teneatur observare, etiam si in casu non deberent concedi, ut Senatum censuisse testatur *Martins à Costa in lib. Domus Supplicationis styli, annot. 6. numer. 39.* novissime post hæc scripta, sapientissimus Senator *Dominicus Homem de Almeida in Analisi excellentiarum numeri quinarj cap. 30. num. 6.* de qua re latè, & distinctè dicemus *quæst. 8.* quasi per totam. Non est igitur dicendum legem concedentem, vel supponentem concedendam Securitatem, disponere illam non observandam, non interveniente aliqua impetrantis transgressione, sive subreptione, ne aliàs dolosa, & ignobilis lex nostra dicatur.

Secundum, quod sequeretur absurdum illud est, nam si prædictæ *Ordinationis* sensus ille esse, sequeretur, quod lex illa diceretur promulgata pro casu fere incontingibili, contra regulam *text. in l. Nam ad ea ff. de legibus*, si enim lex dicit quod Securitates in illis terminis invalidæ sint, quis, nisi stultus, & sensu carens talem Securitatem peteret, & cum illa carceri se traderet? Nam qui petit Securitatem optime scit in eo casu concurrere circumstantias dictæ *Ordinat. in §. fin.* Si ergo videt legem disponentem in eo casu Securitatem non esse observandam, quis nisi fatuus talem peret Securitatem? Nullus certe, unde dici non potest *Ordinationum prædictam* disposuisse, non esse observandam Securitatem, & illa affecturatum carcerandum, cum id sit supponere casum fere incontingibilem, scilicet, aliquem debere inter terminis *dict. §. final.* impetrare adeo vanam, imò nocivam Securitatem. Non est igitur accipiendus sensus, ex quo sequitur prædictum absurdum.

Tertium fundamentum est, quia si *Ordinat. dict. §. fin.* probaret illud quod praxis ex ea deducit, contrariaretur alijs *Ordinationibus*, præcipuè *Ordin. lib. 5.*

tit. 124. §. 23. quæ de habente negativam Securitatem agit, in casu in quo fuerant formata inquisitio, & supponit Asscuratum illum, posse causam suam agere in secunda instantia sine eo, quod carceretur, ergo Securitas negativa prodest. Neque dicas dictam *Ordinationem* intelligendam, quando pronuntiatio non fuisse facta per aliquem ex iudicibus, de quibus in *dict. §. fin.* & sic cessare *eiusdem §.* dispositionem. Nam responderetur *Ordinat.* illam *dicto §. 23.* generaliter loqui, & sine distinctione procedere, juxta regulam *text. in l. De pretio ff. de Publicana in rem act.* Item contrariaretur *prædict. §. fin.* dispositio in prædicto sensu accepta, *Ordinationi, dict. tit. 124. §. 5.* ubi in distincte dicitur, Asscuratis dandam copiam actorum clausis inquisitionibus, ergo antea non sunt carcerati, his enim datur copia apertis inquisitionibus, & sic Securitates eos defendunt indistinctè, ut 9 supra consideravimus. Contrarietas autem in legibus non datur ex *text. in l. 1. vers. Nulla itaque Cod. de veteri jure enucleando.* Ergo, ex dicta *Ordinatione* non est deducendus sensus, ex quo sequatur dicta contrarietas.

Quartum fundamentum deducitur ex *l. novissima* aliàs *Nova reformationem da justitiæ §. 4.* ubi indistinctè disponit Legislator, quod tempore contrarietatis recipiendæ, videant iudices acta, & si repererint delicta probari Reos negativis asscuratos, illis non obstantibus, jubeant carcerari. Unde colligitur aliàs, scilicet, si delictum non probetur sufficienter ad penam, Securitates esse observandas, Reosque defendere.

Quintum fundamentum est, quia credibile non videtur Legislatorem nostrum voluisse in casu tam frequenti, saluberrimum Securitatum, remedium cessare, & illud tam notabiliter restringere, quod igitur, vero simile non est, dicendum non est, argumento *text. in regula* 10 *In obscuris ff. de regulis juris.*

Aliquibus prædictarum difficultatum 11 (nec enim omnes supra adductas considerant) oppræssi aliqui Pragmaticorum, prædictam *Ordinationis* dispositionem admirantur, & quidem *Thomas Vaz* *dict. allegat. 67. num. 31.* eam juristationi contrariam appellat, *Cardoso* vero *in praxi advocatorum* verbo *Epistola, num. 7.* eam rigorosam dicit *Phæb.* etiam *2. part. arresto 174.* eam rigorosam supponit, & quidam non inductus Advocatus in suis peculiaribus annotationibus eam obscuram, & perplexam dicebat, addens, quod si ejus intentio erat disponere, quod in terminis, de quibus, ibi non valere Securitas negativa, potuisset lex illa, id per clariora verba exponere, & merito hoc dicebat doctus ille Advocatus, nam verba hujus legis nullatenus sunt apta ad significandam prædictam dispositionem, quam ex ea colligunt Pragmatici. Merito etiam prædicti scribentes existimantes illam assertionem, ex prædicta *Ordinatione* probari eam juri contrariam, & rigorosam dicunt, & majori ratione dixissent si omnia à nobis prædicta considerassent.

Apertissimum igitur nobis semper fuit *Ordination. dict. §. fin.* non invalidasse Securitates negativas, concurrentibus circumstantiis, de quibus ibi, neque rationem aut juris regulas, aut ipsius legis verba, pati ex ea talem sensum deduci. At explicare, quid disposuerit prædicta *Ordinat.* qui nam vè ejus sit sensus, hic opus, hic labor est; verba enim obscurissima sunt, & difficilimum intelligere, quid sibi velint, adeo ut regia declaratione digna res esset, non tamen diffidimus eorum sensum aperire, imò credimus illum tenere, pro quo.

Prænotandum, & maximè advertendum est, impetrantem Securitatem neque olim, neque hodie posse carcerari per illam probationem delicti, quæ sufficiens tantum est ad pronuntiationem, sive decretum capturæ, non verò ad penam

nam Reo impetranti imponendam. Semper igitur defendit Securitas dum delictum non invenitur probatum ad pœnam, saltem arbitrariam imponendam. Hęc utilis, & notabilis assertio probatur, ex ipsa viva ratione, quæ pro lege est ex *text. in cap. Secundo requirit, in fin. de appellat.* nam petentis, & concedentis illa est mens, & intentio, ut Securitas in dictis terminis defendat, ne aliàs inutiliter proflus petatur, & concedatur contra regulam *text. in l. Qui his idem ff. de verbor, & in l. Plane, & in l. fin. ff. de petit. hared.* ubi docemur, nihil præsumi frustratorie agi. Et quidem, si Securitas non defenderet Reum impetantem in dictis terminis, illa infructuosa esset; nam si contra impetantem nulla adest criminis probatio, excusata est Securitas, debet ergo saltem defendere impetantem quando contra eum adest tantùm illa tenuis probatio, quæ ad capturam decernendam, non tamen ad pœnam imponendam est sufficiens.

Deinde probatur ex *l. noviss. dicto §. 4.* ubi disponitur, quod tempore contrarietatis recipienda, carcerentur Rei habentes negativas. Securitates, si tunc inveniantur delicta probata sufficienter ad pœnam illis imponendam; ergo si sufficiens probatio non invenitur ad pœnam, carcerandus non erit Reus Securitatem negativam habens. Et hoc jure utitur, ut infra explicabitur à *num. 43.* Tandem quia, ut supra à *num. 3.* resolvimus, recta praxis, id quod asserimus observat, neque impetrans carceratur, nisi quando invenitur in causa condemnationis, quod tunc contingit, quando crimen probatur sufficienter ad pœnam, aliàs Asscuratus non carceratur, & merito, quia Securitas eum defendit dum contra eum inveniantur tantùm illa probatio, quæ insufficientis est ad pœnam, licet sufficiens ad pronunciationem, sive decretum capturæ. Quod certissimum nobis est, & semper intelligimus procedere,

quando Securitas fuit legitime impetrata, neque aliàs rupta sive ut dicitur facta.

At per contrarium, quando delictum sufficienter inveniebatur probatum ad pœnam imponendam, non erat certum, aut expeditum, quando Reus Securitate negativa se defendens, esset carcerandus, & verius erat, & regulare tunc, & non antea carcerandum, quando, scilicet, jam oblati, & probati suis defensionibus, sive excusationibus, id est, tempore conclusionis pro finali, videretur esse in causa condemnationis, quia, scilicet, delictum invenitur probatum, non vero illa, quæ possent Reum à pœna excusare. At vero antequam Asscuratus suas produceret defensiones, sive excusationes, & judiciales fierent probationes contra eum inventæ, non poterat carcerari, id est illico, & ubi primum per inquisitionem sive querelam delictum probari videretur, & antequam Reus audiretur, eoque citato judiciales redderentur probationes, quæ contra eum adessent. Quod probatur, nam tales probationes, antequam judiciales fiant, legitime non probant ad condemnationem, ut deducitur ex *Ordinat. lib. 3. tit. 62. §. 1. Clar. in pract. crim. §. fin. num. 13.* & diximus supra *quæst. 2. numer. 4.* & dicemus *tract. 3. quæst. fin.* Igitur dici non potest Asscuratum carcerari, quia est in causa condemnatoris, vel delictum probatum ad pœnam, cum illa probatio ad eam non sit sufficiens, licet plena, cum adhuc judicialis non sit. Deinde probatur, quia asscuratus, qui modò per sumarias probationes videtur esse in causa condemnationis, & delictum, quod modò videtur probatum, eo audito, poterit apparere non probatum, & eundem esse in causa absolutionis, cum possit probare coarctatam in specie *Ordination. lib. 5. tit. 124. in principio, & §. 1.* Cumque possit etiam multa probare contra personas testium, ex quibus eorum fides corrumpatur, vel vacillet. Merito ergo admissum

missum regulariter, & receptius erat Assecuratum non carcerari illico, sed postquam, eo audito, videretur delictum probari, non verò excusationes. Et ita intelligebatur, & frequentius practicabatur clausula consueta apponi in Securitatibus, scilicet, *Que não seja prezo ate se achar contra elle tanto por que o desvaser.*

¹³ His suppositis jam aperiamus sensum *Ordinat. dict. §. fin.* ille igitur talis est, ac si diceret Legislator: quamvis regulariter Reus assecuratus non sit carcerandus, etiam si delictum contra eum probetur sufficienter ad pœnam, nisi postquam judicialiter fuerit audita causa que pro finali conclusa, tamen si concurrant circumstantiæ, de quibus hic carceretur illico, ubi primum videbitur delictum probari ad pœnam, antequam audiatur, & in hoc casu dicatur verificata dicta clausula, & secundum eam carcerari, per id, quod contra Reum invenitur sufficiens probatio ad pœnam licet non adhuc judicialis, nec Reus fuerit auditus.

Probatur prædictus intellectus ex eo quia, ut supra num. 7. probavimus, dispositio *Ordinat. dict. §. fin.* nova est, in *Ordinationibus* novioribus nunc primum addita, & ante illam stylo confirmatio Regis decreto, receptum erat, quod si in inquisitione delictum probaretur, illico caperetur Assecuratus, us testatur *Caminha tit. das allegaçoes judiciaes fol. 14. vers. in margine*, ex quo stylo, verosimilium est fuisse postea desumptam, & confectam hujus *Ordinationis in dict. §. fin.* dispositionem. Confirmatur optime prædictus intellectus ex *novissimum dict. §. 4.* quæ nihil aliud egisse videtur, nisi generaliter disponere idem, quod dicta *Ordinatio* disposuerat tunc tantum, quando concurrerent circumstantiæ *dict. §. fin.* quæ quidem dispositio, ut dictum est intellecta, hodie nihil, aut parum operantur, nam generaliter statutum est perdictam *l. novissim.* carcerari Assecuratum negativa Securi-

tate, si tempore contrarietatis recipiendæ inveniatur delictum probatum sufficiens ad pœnam imponendam. Facit pro eodem intellectu, quod quando lex, vel dispositio dubie, vel obscure loquitur, semper intelligenda est, suppositis terminis habilibus, ex *text. in l. Ut gradatim ff. de muneribus, & honoribus cum ijs*, quæ late tradit *Angel. in l. Non est novum ff. de legibus. Felin in cap. In omni negotio, numer. 2. de testibus*; ubi firmant, jura semper recipere restrictionem ad terminos habiles. Ut igitur absurda vitentur, ex regula *text. in l. Nam absurdum ff. de bonis libert.*, ut jura juribus concordentur, ex *text. in cap. Cum expediat de electione lib. 6.* Intellectus noster recipiatur, intelligatur que dicta obscura dispositio in terminis habilibus, qui sunt prædicti, ut ex dictis, & dicendis non obscure colligitur.

Nunc explicemus qualiter hujus *Ordinationis* verba prædictum reddant sensum, illeque ex ipsis verbis deducatur. ¹⁴ Ait igitur Legislator, postquam circumstantias proposuit. *O julgador que do feito conhecer cumprirá o dito despacho*: id est iudex, qui de causa cognoverit, exequetur prædictum decretum. Quibus verbis nihil aliud significat Legislator, nisi quod iudex de causa cognoscens, concurrentibus circumstantiis, de quibus ibi, jubebit, Assecuratum carcerari, nam decretum ad quod se referunt dicta verba, est decretum capturæ, de quo jam Legislator paulo superius locutus fuerat, est igitur apud omnes certum prædictam clausulam significare, quod iudex Assecuratum carcerari faciat, Securitate non suffragante, de quo nemo, dubitat.

At maxime advertendum est Legislatorem non jubere simpliciter, & absolute, quod concurrentibus circumstantiis, de quibus ibi, Assecuratus incarcerationetur, sed addere carcerandum *Corforme a clausula da carta que diz que não seja prezo ate se achar contra elle tanto por que o desvaser*, ecce ubi consistat intellectus hujus

ius *Ordinationis*, nam non dicit, quod Assecuratus incarceretur per id tantum, quod sit pronunciatum ad capturam per aliquem ex iudicibus de quibus ibi, nec eo ipso, quod contra eum adsit probatio sufficiens tantum ad dictam pronunciationem, non verò ad pœnam imponendam; neque id potuit disponere Legislator, sine eo, quod incideret in absurda, & inconvenientia, quæ suprà à num. 8. consideravimus contra hunc Pragmaticorum sensum; neque tandem in casu ullo potuit Assecuratus carcerari dum contra eum culpæ probatio ad pronunciationem tantum, non ad pœnam sufficiens invenitur, ut suprà firmavimus num. 12. Cautè ergo, & iuste Legislator adjecit dicta verba: *conforme à clausula da carta, &c.* Nam si advertimus quomodo, & quando dicta clausula Assecuratum incarcerati significet facile intelligemus ex dictis à num. 12. illam clausulam significare Assecuratum tunc non antea carcerandum, quando scilicet, inventa contra eum fuerit probatio ad pœnam imponendam sufficiens. Vides lector qualis sit rationabilis prædictæ legis sensus, & qualiter ex ipsis verbis deducatur? Vide nunc qualiter satisfacimus objectionibus, quæ contra hujusmodi intellectum consideras.

Ad jam videor audire te insurgentem, & dicentem contra prædictum intellectum, non posse sustineri ex eo, quod secundum à nobis dicta, & firmata suprà numer. 12. dicta clausula: *Atte tanto contra elle se achar, &c.* significat, quod Assecuratus non sit in carcerandus, nisi postquam, eo audito, processuque pro finali concluso inventum fuerit delictum probari sufficienter ad pœnam, ad suas excusationes non probari. Si ergo intelligimus quod in specie *Ordination. hoc §. fin.* ita intelligenda est dicta clausula, & secundum eam Assecuratus non est nisi dicto tempore carcerandus, sane id nullam continet specialitatem, cum eo tempore,

in omnibus casibus, & terminis sit in carcerandus Assecuratus, qui in causa condemnationis invenitur. At negari non potest Legislatorem voluisse in terminis, & concurrentibus circumstantijs, de quibus ibi, inducere specialitatem, & citius Assecuratum incarcerari. Sin autem per contrarium intelligimus (prout vere intelligimus) Legislatorem voluisse disponere Assecuratum in terminis, & concurrentibus circumstantijs, de quibus ibi, carcerandum illico, & ubi primum videbitur delictum probari ad pœnam, antequam audiatur cum suis excusationibus, licet aliàs extra terminos de quibus ibi, regulariter non esset in carcerandus, nisi postquam processus fuisset pro finali conclusus, adversus hunc intelligendi modum obstat, quod neque Legislator declarat illico Assecuratum carcerandum, neque clausula, secundum quam carcerandum dicit, petit, quod tunc, & illico carceretur, neque videtur posse eandem clausulam modò accipi, ut significet, quod Assecuratus aliquando isto, aliquando verò illo tempore carceretur.

Fatemur hic esse totam rei, de qua agimus difficultatem, cæteras verò, de quibus infra facillime dissolvi. At non per id indissolubilis est difficultas, inò apte dissolvi videtur, si advertamus, quod licet regulariter dicta clausula operetur, quod Assecuratus non carceretur, nisi postquam auditus fuerit, & in causa conclusum, tamen in specie dicti §. *fin.* & concurrentibus circumstantijs, de quibus ibi, nihil aliud voluisse videtur Legislator nisi significare, quod in illis terminis jam dicatur verificata dicta clausula, & inventum esse Assecuratum incarcerari debere, eo ipso, quod invenitur contra eum, etiam, non auditum, sufficiens culpæ ad pœnam imponendam probatio. Et non immeritò, nam in terminis, de quibus in dicto §. *fin.* solidior, & verior videtur probatio, cum pro illis maioribus iudicibus, de quibus ibi, & eorum factis, potior sit præsump-

praesumptio, ex *text. in l. 1. ff. de officio Praef. praet. Menoch. de arbitr. lib. 2. ca. ju 4. num. 6.* & infra dicemus *num. 18.* Cum etiam probatio, quae ex inquisitione resultat melior, & minus suspecta sit, quam quae ex querela resultat, ex *Gama decif. 309. num. 1.* cum dicendis infra *dict. num. 18.* Vitium igitur fuit Legislatore probationem sufficientem ad pœnam, & procedentem ex Inquisitione formata per iudices illos maiores, dignam esse, ut per eam Asscuratus illico carceraretur, nam cum firma videatur probatio videretur Reus, illudere velle, & fraudare iudicem, & partem, fingens se posse excusare à pœna, cum ergo Securitas inventa sit ad innocentiae praesidium, non debet esse iniquitatis refugium, ut in simili dicit *text. in cap. Cum spectali §. Porro de appellat. Trident. sess. 13. de reform. cap. 1.* quam rationem postea generaliter approbabit *l. novissimum* statuens, & justè quidem, Asscuratum incarcerari tempore contrarietatis recipiendae, & sic antequam audiatur, si contra eum adsit probatio sufficiens ad pœnam illi imponendam. Intelligentia sunt igitur dicta verba Legislatoris nostri, ac si diceret: Concurrentibus circumstantiis, de quibus hic, illico incarceretur Asscuratus, secundum clausulam Securitatis, quam in hoc casu verificatam intelligo, eo ipso, quod culpa probatur sufficienter ad pœnam imponendam, etiam antequam Asscuratus audiatur, licet aliàs regulariter non intelligatur dicta clausula verificata, nisi quando Reo jam audito, processuque concluso, invenitur in causa condemnationis: neque mirum, quod in casu, in quo probatio solidior existimatur, dicatur, vel censeatur praedicta clausula verificata antequam Reus audiatur, qui sensus confirmatur ex dicto stylo, de quo *Caminha, ubi supra num. 13.*

25 Neque dicas unam, & eandem clausulam non debere accipi diversimode, nam responderetur, imò sæpe eandem clausulam, & idem verbum diversimode

de accipi, & diversum sensum reddere juxta materiam subjectam, ut colligunt *DD. ex text. in cap. Olim ex literis, & in cap. Ab excommunicato de rescript. glosa fin. in cap. Capitulum eodem tit. Sanchez de Matrim. lib. 8. disp. 7. num. 16. & lib. 10. disp. 17. num. 15.* & quidem hodie in specie, de qua agimus, videmus praedictam clausulam: *Atte contra elle tanto se achar, &c.* modo verificatam dici, & censeri, quando delictum, probatur sufficienter ad pœnam, ante Reum auditum, juxta *Ordinat. hoc §. final. & l. novissim. dicto §. 4.* Modò vero tunc tantum, quando processus est pro finali conclusus, Reusque auditus, prout quando Reus asscuratus est confessativa Securitate, tunc enim non incarceratur, etiam si delictum invenitur plene probatum, nisi inquisitio defensionem illi denegeret, vel tandem praedicto tempore conclusionis invenitur defecisse in probatione defensionis, juxta dicenda infra *numer. 34.* & dicta supra à *numer. 3.* Aliquando tandem dicitur verificata dicta clausula, quando Asscuratus rumpit, vel, dicimus, frangit Securitatem, de qua causa dicemus infra *question. 10. per tot.*

Neque tandem dicas Legislatorem non declarasse Asscuratum in specie & terminis *dict. §. fin.* statim esse carcerandum, nam responderetur quod cum pure, & sine declaratione temporis eum esse carcerandum dixerit, statim esse carcerandum sensit, argumento *text. in §. Omnis stipulatio Inst. de verbor. obligat. cum similibus.* Ex quibus noster intelligendi modus confirmatus, & ab objectionibus liberatus remanet, & certe hic possemus dicere cum Jure consulto, in *l. Scire oportet 13. §. Aliud ff. de excusat. tutor. Sed, & si maxime verba legis hunc habeant intellectum, tamen mens Legislatoris aliud vult.* Menti igitur Legislatoris standum est, quamvis verba dissonare videantur, quae tamen in proposito, recte advertenti non dissonant,

sonant, & Legislatoris mentem fuisse prædictam multa suadent, quæ consideravimus.

Remanet igitur (ut mordicus defendimus) certum, non sine magna Reorum utilitate, *Ordinationem in dicto §. finali*, nullatenus in terminis, de quibus ibi invalidasse Securitates negativas imò Legislatorem (licet per obscuros terminos (disposuisse tantum Reum habentem Securitatem negativam, ea non obstante, concurrentibus requisitis, de quibus ibi carcerandum, non semper, sed si judici de causa cognoscenti videretur delictum probari taliter, ut Reus per probationem, quæ in inquisitione contra eum invenitur, puniri posset.

¹⁶ Sin autem quæras rationem quare Legislator noster in *dicto §. fin.* illud disposuerit contra habentes Securitates negativas, non contra habentes confessativas, facile respondebimus, imperantem confessativam nunquam potuisse carcerari, ex eo quod delictum etiam plenissime probaretur, nam iste jam fateatur, quod delictum commisit, & cum hac suppositione conceditur illi Securitas, quæ ea mente petitur, & conceditur, ut defendat Reum, licet delictum plenissime probetur, usque quo Reus deficiat in probatione defensionis allegatæ, unde iste ante acta conclusa pro finali sententia proferenda, carcerari non potest (quantum ex dicto capite) quia antea non potest constare, cum non probare defensionem allegatam. Quæ ratio cessat in Securitatibus negativis; nam qui concedit negativam non supponit delictum probari sufficienter ad Reum puniendum, imò si hoc illi fuisset expressum, denegaret Securitatem negativam, quam concedit actis, & culpis ad hoc non examinatis, unde eam videretur concedere ea mente, ut sine exceptione Reo profit quando contra eum iaventa fuerit culpa ad pronuntiationem tantum sufficiens, non si

invenitur sufficiens ad Reum puniendum, juxta dicta, & declarata supra hac quæstione præcipue *numer. 12.* Unde patet differentiæ ratio quam quærebamus.

Si verò quæras quare Legislator noster requisiverit in *dicto §. fin.* ut haberet locum dispositio, de qua ibi, quod pronuntiatio esset facta per aliquem ex iudicibus ibi nominatis, non per alium, item quod probatio delicti resularet ex inquisitione, non ex querela, vel alio summario? Respondebimus non parum ¹⁷ operari iudicis pronunciantis auctoritatem, & pro ea magis præsumi ex *text. in l. 1. ff. de officio præfetti pratorio l. Iam dudum Cod. ubi causa status. Franch. decis. 382. Menoch. de arbitr. casu 4. numer. 6. lib. 2.* Deinde inquisitionis, vulgò *devassa*, casus regulariter graviores esse, ut colligitur ex *Ordinatione lib. 1. tit. 65. §. 31. juncto §. 39. & alijs*, unde in illis magis convenit Reos carcerari. Item in inquisitionibus non offeruntur teste à partibus offensis, prout fit in querela, unde illa probatio quæ resultat, ex inquisitione melior, & minus suspecta videtur, ut in specie agnovit *Gama decis. 309. num. 1.* ex quibus disponit Legislator, quod si delictum invenitur probatum Reus carceretur, dummodo tamen prædicta requisita interveniat, quia illis intervenientibus, culpæ probatio firmior videtur, quam quando illa non interveniunt, licet postea *l. novissim.* hoc ultimum emmendandum duxerit, & statuerit etiam sine requisitis prædictis Reos carcerandos, quando delictum invenitur probatum ad pænam, ut infra late dicemus *a num. 43.*

Ad *llegem autem novissimam §. 1.* quæ ¹⁹ supra pro opinione Pragmaticorum consideravimus responderetur, verba illa *sem remedio de se poder livrar*, denotare non quidem prorsus invalidas esse Securitates negativas, sed esse inefficaces, & fragile remedium adducere Reis, quando delictum plene, vel sufficien-

ter ad p̄nam imponendam probatur, nam tunc carcerantur Rei Securitate negativa non obstante, tam ex dispositione dictæ *Ordinationis §. finalis*, si concurrant cætera requisita, de quibus ibi, quam ex generali dispositione ejusdem *leg. novissimæ dict. §. 4.* quæ Reos carcerari jubet tempore contrarietatis recipiendæ, si delictum probari videatur, etiam si non concurrant predictæ *Ordination. in §. finalis* requisita, ut latius infra explicabimus. Et quanvis hæc dispositio non esset dum facta quando *l. §. 1.* dixit Legislator Securitates negativas remedium non afferre Reis, tamen ad hanc dispositionem jam properabat, & ad eam respexisse videtur, quia statim erat subjungenda, cum destinatum jurisdictione habeatur pro facto ²⁰ *ad l. Si non sunt §. quid ergo, & l. Vestimentorum ff. de auro, & argento legato. Menoch. de arbitr. casu 290. numer. 19. Parisius cons. 125.* Merito igitur Legislator cum restrictum esset in *dict. §. finalis*, & magis inferius restringere destinasset Securitarum negativarum remedium, dixit Reos remanere sine illo, scilicet, in casu frequentissimo, nempe si delictum sufficienter probetur, nam Securitate negativa non suffragante, Reus est carcerandus, juxta dispositiones prædictarum legum, ideoque pro dicto casu providet *lex novissima* de illo remedio, scilicet, de negativa coarctata, quam habens non carceratur, etiamsi plene delictum probetur, nam defendit, ut confessativa, juxta dispositionem dictæ *leg. novissimæ dict. §. 1.* & dicta supra *quest. 2.* Non verò est mens Legislatoris *dict. §. 1.* dicere quod Securitates negativæ non afferant competens remedium dum sola invenitur probatio ad pronunciationem, non ad p̄nam sufficiens, neque hujusmodi dictum, etiam retenta opinione Pragmaticorum, indistincte posset esse verum; nam non semper erat inutile remedium Securitatis negativæ, sed tunc demum, quando concurrerant requisita *dicti §. finalis*. Con-

cludimus igitur ideo Legislatorem in *dict. §. 1. leg. novissimæ* dixisse Reos remanere sine remedio, quia Securitas negativa fragilissimum est remedium, & ea non obstante Reus carceratur, in frequentissimo casu, scilicet, quando delictum invenitur probatum, ut supra explicavimus, ac non esse mentem Legislatoris dicere simpliciter, & absolute Securitates negativas invalidas esse; nam quando invenitur tantum probatio ad pronunciationem, non ad p̄nam sufficiens, illæ rectè defendunt Reos, usque quo aliàs debeant, secundum ipsarum Securitarum naturam, carcerari, ut supra probavimus, & defendimus.

Ex dictis constat veram non esse prædictam limitationem, quam Pragmatici ex *dicto §. finali* deducunt, contra regulam à nobis supra in principio quæstionis positam, & probatam, non enim invalidæ sunt Securitates negativæ in specie dicti *§. finalis*, imò validæ, & rectè defendunt Reos dum contra eos solum invenitur probatio ad pronunciationem, non ad p̄nam sufficiens.

Verius igitur limitanda est primò ²¹ dicta nostra regula posita supra *numer. 3.* ut non procedat, si Securitas sit negativa, & delictum inveniat probatum sufficienter ad p̄nam Reo imponendam, concurrentibus requisitis *dicti §. fin.*

Adverto tamen, quod hæc limitatio ad nostram regulam, & dispositio ²² *dicti §. finalis* ex qua limitatio ista deducitur, hodie confunditur, & quasi supervacua facta est per dispositionem *leg. novissimæ dicto §. 4.* de qua infra, nam cum generaliter disponat, quod Reus habens Securitatem negativam carceretur tempore contrarietatis recipiendæ, si delictum inveniat probatum sufficienter ad Reum puniendum, non est quid operetur dispositio *dicti §. finalis*, in quo idem dispositum erat, quando interveniebant requi-

requisita, de quibus ibi, quæ hodie ex dispositione *dictæ l. novissim.* non requiruntur, & sic lex illa prior particularis, cessat per legem posteriorem generalem, argumento eorum, quæ scribit *Sanches de Matrim. lib. 2. disp. 24. num. 7.*

23 Quia tamen inveterata Pragmaticorum opinio, quam supra impugnavimus, ad huc (quod absit) prævalere potest, necessarium est addere aliquas sublimitationes ad dictam eorum, à nobis rejectam, limitationem; nam in specie sublimitationum statim addendum cessat prædicta limitatio Pragmaticorum, etiam si illa vera foret, & remanemus in regula nostra supra posita *dict. num. 3.*

Prima igitur, & indubitata declaratio, & sublimitatio dictæ limitationis Pragmaticorum sit, quod ut possit locum habere dispositio illa *dicti §. fin.* necessarium est quod concurrant requisiti, de quibus ibi, & nullum deficiat, nam cum omnia requirantur copulativè, non sufficit unum, sed necessarium est omnia intervenire ex *regula text. cum ibi notatis in §. Si plures inst. de hered. inst. & hoc fatentur omnes de hac re tractantes.*

24 Secunda declaratio, & sublimitatio sit: ut prædicti *§. final.* dispositio locum non habeat, si inquisitio, ex qua culpa resultat, formata sit, non quidem in casu à lege concessio, sed per provisionem Regiam, quæ specialiter indulgeat inquisitionem in eo casu formati, ita decisum testatur *Cabed. 1. part. decis. 52. num. 3. Prab. 1. part. arest. 102.* ubi hujus decisionis fundamenta ponit *Thom. Vaz. allegat. 67. num. 35. Mendes à Castro in praxi 2. part. lib. 5. cap. 1. num. 28.* à cujus tamen præpositera ratione cavendum est Verum *Cab. ubi proxime num. 3. ad finem* existimat faciendam esse distinctionem, nam aut Rex jussit motu proprio inquisitionem formati in illo casu, vel id jussit ad partis petitionem, in priorè casu existimat

habere locum dispositionem *dicti §. fin.* 25
Secus in posteriore Caterum verius videtur in rigore juris non esse distingendum, & in utroque casu locum habere dispositionem *dicti §. finalis*, & sufficere quod inquisitio formata sit, sive quia casus ex natura sua, & *Ordinationis* regulis, casus erat inquisitionis, sive quia Princeps etiam ad partis petitionem concessisset inquisitionem formati; nam *Ordinat. dicti §. fin.* non dicit, *se o caso for de devassa.* Sed dicit *Se do caso houver devassa*, & facit, nam ratio illa de qua supra *num. 18.* scilicet inquisitionis probationem verioremi videri, quia a partibus non nominantur testes, quando per viam inquisitionis proceditur, æque militat quando a Rege fit casus inquisitionis. At à prædicta sublimitatione, & judicatis, utpote favorabilius, & nulli præjudicium inferentibus, non recederem.

Tertia declaratio, & sublimitatio sit, ut 26 non habeat locum *dicti §. fin.* dispositio, & Securitas negativà proficit, si inquisitio non sit incæpta per aliquem ex iudicibus in *dicta Ordinatione §. fin.* nominatis, licet per eum sit absoluta, & pronunciata, ita decisum testatur *Phebus 27 1. part. aresto 141.* Verum prædicta decisio est mihi maxime suspecta, nam *Ordination. dicti §. fin.* non attendit per quem iudicem formata sit inquisitio, vel pars ejus, sed per quem sit pronunciata, unde si inveniatur pronunciata per aliquem ex illis Magistratibus in *dicti §. fin.* nominatis, videtur legi satisfactum, etiam si per alium sit incæpta, imò tota formata. Caterum neque in hoc à judicatis, utpote favorabilibus recederem.

Quarta declaratio, & sublimitatio sit: 28 ut non procedat *dicti §. fin.* dispositio, & proficit Securitas, si inquisitio fuerit formata, & pronunciata per auditorem etiam literarum alicujus Domini, vel Magnatis, in cujus terris Correctores non exercent jurisdictionem, sed Auditores, nam in hac *Ordinatione* nominatur

solum Auditores Ordinum, five Militarum, & Magistratum Christi, S. Jacobi, & S. Benedicti de Avis, unde ceteri Auditores Dominorum, etiam habentes correctionem, videntur exclusi, argumento *text. in l. unica §. Sin autem ad deficientis Cod. de caducis tollendis*, & illorum admissio est ceterorum exclusio *ex text. in leg. Maritus C. de procurat. & in l. Labeo ff. de compensat. ex quibus fundamentis hanc declarationem amplectitur Thom. Vaz. allegat. 67. num. 33. & 34.* ubi adducit quoddam decretum, vulgò, *assento* Senatus Portuensis, in quo fuit decisum Dominorum Auditores non esse de iudicibus, de quibus loquitur *dictus §. finalis*, nec locum habere ejusdem §. dispositionem, quando per tales Auditores fuisset formata, & pronunciata inquisitio. Idem asserit *Mendez. à Castro in praxi 2. part. lib. 5. cap. 1. num. 28.* Contrarium tamen antea fuisse judicatum refert, *Cabed. 1. part. decis. 52. num. 1.* Sed immerito ex dictis, unde ab ea decisione cavendum est.

29 Quinta declaratio, & sublimitatio fit: ut non procedat *dicti §. finalis* dispositio, & profitur Securitas negativa, si inquisitio formata, & pronunciata sit per iudices foraneos Dominorum, & Magnatum, qui ad tales iudices foraneos creandos privilegium habent: ita resolvit *Thom. Vaz. dict. allegat. 67. num. 34.* ubi adducit jam citatum decretum Senatus Portuensis, quod idem in iudicibus, quod in Auditoribus, de quibus supra diximus, determinat, quamvis de iudicibus contrarium existimasset idem *Thom. Vaz.* quia sunt iudices foranei, de quibus indistincte loquitur *Ordinatio.*

30 Sexta declaratio, & sublimitatio fit: ut non procedat *dicti §. finalis* dispositio, imò Securitas negativa profitur, si inquisitio fuerit formata, & pronunciata per iudicem causatum criminalium Civitatis Ulyssiponens. nam illi iudices non sunt foranei, sed ordinarij,

quod probatur tam ex eo, quod à Decurionibus, idest in Camera eliguntur in forma *Ordinat. lib. 1. tit. 67.* quam etiam ex eo, quod gestant virgas tubias, idest, *trazem varas vermelhas*, quod proprium est ordinariorum iudicum, secundum *Ordinat. lib. 1. tit. 65. §. 1.* atqui *Ordinat. in dicto §. fin.* loquitur de iudicibus foraneis, ergo non habet locum in ordinarijs, quales sunt hi, de quibus agimus, ex quibus rationibus, ita decisum testatur *Cabed. 1. part. decis. 52.*

Septima, & ultima declaratio, & sublimitatio fit, ut non procedat *dicti §. finalis* dispositio, imò Securitas profitur, si illa sit non simpliciter negativa, sed coarctata: nam cum ex *leg. novissima §. 1.* hujusmodi negativæ coarctatæ concedantur, in casibus de quibus ibi, & confessativis æquiparentur, in illis non habet locum *dicti §. finalis* dispositio quæ de solis negativis meris tractat, non de confessativis, quibus æquiparantur coarctatæ, ut diximus, imò nec tempore *dicti §. fin.* editi, erat cogitata coarctata imò prohibita per *Ordinat. tit. 130. §. 5. & dicemus latius quæst. 6. num. 8.*

Tandem adverto, quod Rex solet concedere provisionem, ut concedatur Securitas negativa, quæ defendat Reum, non obstante hujus *§. finalis* dispositione, testatur *Phab. 2. part. sub. aresto 186. vers. Concede.*

Sic sublimitata dicta prima limitatio ne Pragmaticorum à nobis tamen rejecta, amplianda venit, ut procedat, & locum habeat *dicti §. finalis* dispositio, quamvis inquisitio non sit formata per aliquem ex iudicibus, five Magistratibus ibi nominatis, sed per aliquem, qui à Rege mittitur ad inquirendum, quamvis actualiter non sit Senator, nec aliud officium gerat, quod saepe accidit, hi enim, qui Correctores, five Provisores fuerunt solent mitti ad inquirendum in aliquibus casibus, & super aliquibus criminibus. Si ergo Rei ab his fuerint pronunciati, intrabit circa Securitatem negativam,

gativam, & ejus validitatem dispositio dicti §. final. quia isti judices sic missi qui pronunciant Inquisitionem, ut supponimus, comparantur alijs in dicti §. final. nominatis decisum testatur Phab. 2. part. arrest. 173. pro quo facit, quod isti proxime accingendi sunt Senatoria toga, unde jam pro Senatoribus habentur ex text. in l. penult. ff. de militari testamento. Item quia dicendum non est hos Judices à Rege electos, & missos habere minorem auctoritatem judicibus faronei contentis in dicto §. fin. ex quibus rationibus admissum quoque est in praxi, ut Conservator Universitatis Comitaticensis, & Judices fisci reputentur in hac re tamquam Judices nominati in dicta Ordinatione. Sic limitata dispositione dicti §. fin. quæ tamen secundum nostrum intelligendi modum non indiget dictis limitationibus, procedamus ad alias limitationes regulæ suprâ positæ num. 3.

Secunda principalis limitatio ad nostram regulam supra in principio hujus quæstionis numer. 3. positam deducitur ex leg. novissima §. 3. cujus verba sunt.

34 *Ex poffondo se algumas cartas de seguro confissativas em casos, que não sejaõ de morte, os julgadores dentro do termo do recebimento da contrariedade veram a devassa, & achando que lbes nega a defesa, prenderam os taes delinquentes, sem embargo da carta de seguro, constando-lhes que não tem, nem podem ter dita defeza.*

Ex qua lege deducitur, habentem Securitatem confessativam, esse carcerandum tempore contrarietatis recipiendæ, si judici de causa cognoscenti (ad quem pro hoc deliberando debent acta fieri conclusa) videatur denegari Reo defensionem allegatam. Vide Affecuratus, qui secundum regulam nostram, carcerandus non erat, nisi tempore definitivæ proferendæ, veni in casu limitationis carcerandus tempore contrarietatis recipiendæ, quod quidem non injuste disponit l. ista novissima, nam quando aperte

constat non posse Reo competere defensionem allegatam, non est cur amplius defendatur Securitate, cujus rationabile remedium est inventum ad defendendos illos tantum Reos, de quibus dubitatur an culpati sint, & digni supplicio, ut supra expendimus, & faciunt, quæ in simili de remedio si de justorum resolvit Maranta de ordine judic. 6. part. membr. 8. num. 10.

Declaratur, & ampliatur dicta secun- 35 da limitatio, ut procedat in quolibet judice de causa cognoscente. Probatum primò quia verba illa, os Juitzes, quibus dicta lex novissim. utitur, sunt indefinita, quæ universali æquipolent, ex text. in leg. Si ita relictum ff. de legat. 2. Deinde quia in §. 4. ejusdem leg. novissim. additur, & o mesmo farão por si os outros julgadores, quæ clausula potest etiam referri ad dispositionem hujus §. 3. Tandem quia eadem datur ratio, & sic succedit regula text. in leg. Illud ff. ad leg. Aquil.

Declaratur, & ampliatur secundo di- 36 eta secunda limitatio, ut procedat, etiam si culpa resultet ex Inquisitione extraordinaria, id est formata in casu, qui alias non erat Inquisitionis, & illa formata fuit, ex concessione Regia. Probatum quia leg. novissima dicti §. 3. indefinite loquitur de Inquisitione, unde cum non possit negari Inquisitionem esse illam, de qua agimus, locum in ea habet dictæ legis dispositio, & ita decisum testatur Phab. 2. part. arresto 93. vers. Contrarium, licet pro contraria parte antea etiam fuisse judicatum, quod Auctori illi magis placet.

Sublimitatur primò, dicta secunda li- 37 mitatio nostræ regulæ, & dispositio leg. novissima dicti §. 3. ut non procedat in casibus, in quibus culpa non resultat ex Inquisitione, sed ex querela, vel alio Summario; requiritur enim præcise, quod defensio allegata denegetur per probationem factam in Inquisitione, non alias. Probatum nam leg. novissim. dicti §. 3. inquit, *veram a devassa, & achando que*

lbe nega a defesa, &c. unde in dicto solum casu est intelligenda, nam si voluisse, idem disponere quando ex querela, vel alio summario, culpa resultasset, id expracisset, quod cum non fecit non videtur voluisse, ex *text. in cap. Ad audientiam de decimis*, facit quia loquendo de Inquisitione cetera summaria, ex quibus potest defensio denegari exclusisse videtur, ex *regula text. in leg. si Servum §. Ait prator ff. de acquirend. hered.* & ratione non caret illa restrictio ad Inquisitionem, nam probatio, quæ ex ea resultat verior præsumitur, quam illa, quæ resultat ex querela, ut probavimus supra *numer. 18.* & notat *Gama dicta decis. 309. cum 1.* ex quibus hæc restrictio dictæ *leg. novissimæ* placebat *Thom. Vaz in manuscriptis, quæ ad secundam allegationum partem parabat cop. 4. num. 2.*

- 38 Sublimitatur secundo dicta secunda principalis limitatio, & restringitur dispositio dictæ *leg. novissimæ §. 3.* ut non procedat in casu mortis id est homicidij, ex eadem lege, ibi, *em casos que nam sejam de morte.* Ratio est in promptu, nam in casu homicidij priusquam concedatur Securitas confessativa, de qua agimus, videri debet Inquisitio, & considerari an petenti Securitatem possit competere defensio allegata, *Ordinat. hoc titul. 130. §. 1.* unde si illi Securitas conceditur jam remanet iudicatum, illi posse competere defensionem, ac per id non potest iterum de hoc dubitari tempore contrarietatis recipiendæ; facit sententia Senatus, de qua *Phab. 2. part. aresto*
- 39 91. ubi refert iudicatum in specie, de qua agimus, non posse iudicem de causa cognoscentem non admittere contrarietatem continentem defensionem, quia jam tempore concessionis Securitatis confessativæ cum defensione, iudicatum est tacite, id est per concessionem; Securitatis, Reo posse competere defensionem, quod tamen intelligerem, si in contrarietate allegeretur eadem causa defensionis, quæ in Securitatis

impetratione fuit allegata, hæc enim jam admittibilis, & probata videtur per concedentes Securitatem, secus si diversam defensionis causam allegeret Reus in contrarietate, nam tunc cessat dicta ratio, & per consequens dicta resolutio ex *regula text. in cap. Cum cessante de appellat.*

Sublimitatur tertio dicta secunda principalis limitatio, & dispositio dicti ⁴⁰ *§. 3.* ut non procedat quando Reus habet Securitatem negativam coactatam, nam quamvis in virtute comparatur confessativæ, in dicta *leg. novissimæ §. 1.* tamen comparatur confessativæ concessæ in casu homicidij, & conceditur visa prius Inquisitione, & constando illam non denegare Reo coactatam allegatam, unde succedunt, quæ numeris præcedentibus resolvimus, neque potest dici Inquisitionem denegare coactatam, nam jam tempore concessionis tacite fuit iudicatum, illam non denegare.

Sublimitatur quartò, seu potius declaratur, dicta secunda limitatio principalis, & dispositio dicti ⁴¹ *§. 3. leg. novissimæ*, ut non procedat, si probatio quæ ex Inquisitione resultat turbide, dubie, & non clare denegat defensionem allegatam, requiritur enim, ut possit habere locum dicti *§. 3.* dispositio, quod clare constet per Inquisitionem, non posse Reo competere defensionem allegatam Probatur declaratio ista ex *Ordinatione optima hoc titul. 130. §. 1.* ibi, *E se pellas ditas devassas o feito naõ formui claro de sorte que nos julgadores pareça que razoadamente sem falcidade se pode provar a rezaõ, & defeza allegada pello que pede a carta entaõ lbe seja concedida com a dita defeza.* Ait Legislator de concessione Securitatis confessativæ in casu homicidij, & quamvis dicat non esse concedendum, si Inquisitio denegat defensionem, tamen addit id intelligi, si clare denegetur, ibi, *o feito naõ formui claro* idem ergo in casu, de quo agimus ex identitate rationis dicendum est,

est faciunt quæ pro simili dispositione legis ejusdem in §. 4. dicenda sunt infra num. 47.

Notandum tamen est, quod si defensio non denegetur in actis, at videatur incepta, & non relevans, non debet Reus per hoc carcerari, & dispositione hujus legis novissimæ quæ hunc casum non comprehendit, sed debet Securitas declarari nulla, & Reus moneri, ut intra quinque dies se in tutum recipiat, vel de remedio provideat, juxta dicenda quæst. 8. num. 14.

42 Tandem restringenda est dicta limitatio principalis, & dispositio dicti §. 3. ad terminos de quibus expresse agit non enim poterit Reus virtute hujus dispositionis, de qua tractamus, carcerari nisi tempore contrarietatis recipiendæ (quo tempore ad hoc liberandum, & decernendum, acta debet deferri judici conclusa) decisum restatur Phab. 2. part. aresto 178.

Tertia principalis limitatio ad nostram regulam supra in principio firmatam deducitur ex dicta leg. noviss. §. 4. cujus hæc sunt verba.

Nos casos em que as partes se livrarem sobre as cartas de seguro negativas, os Corregedores do crime da Corte antes de abertas, & publicadas veram os autos em Relação dentro do termo do recebimento da contrariedade, & parecendo-lhe aos adjuntos que tem prova bastante para castigar ao delinquente, o mandarão logo prender. O mesmo farão por sy os outros julgadores criminaes, com declaraçam, que das taes pronunciaçoens poderam aggravar os prezos somente.

44 Grandis limitatio resultat, ex hac lege novissimæ contra regulam nostram, & notabilis restrictio virtutis, & effectus Securitatis negativæ, & in primis noto, quod per eam cessat effectus Ordinationis dicti §. finali, nam secundum nostram opinionem, supra late probatam, in dicta Ordinatione disponitur tantummodo, quod carcerentur

Assicurati in terminis, de quibus ibi, si delictum inveniat probatum sufficienter ad Reos puniendos, ut in hac lege novissimæ, generaliter disponitur, & nos diximus, & declaravimus supra numer. 22.

Sublimitatur tamen prædicta tertia limitatio principalis, & restringitur dispositio dictæ legis novissimæ §. 4. secundum Thom. Vaz in dictis manuscriptis, quæ probat ad secundam allegationum partem cap. 4. numer. 1. ut non procedat si de casu querela, non Inquisitio fuerit formata, ait enim prædictus Auctor §. istum continuari debere cum præcedenti, in quo loquutus fuit Legislator de Inquisitione, ibi, *veram as devassas*, cujus §. 3. dispositio sine dubio procedit, quando culpa resultat ex Inquisitione, non ex querela, ut supra defendimus numer. 37. Verum limitatio ista nobis non placet; nam Legislator in hoc §. 4. mutavit phrasim, & dixit, *veram os autos*, quæ verba includunt prædictam Valasci conjecturam, & cum late pateant, videntur etiam comprehendere querelam, & quamlibet aliam culpam ex quacumque fonte procedat; nam lex generaliter loquens, generaliter est intelligenda, cap. Si Romanorum distinctione 29. Pater Sanchez de Matrimonio lib. 3. disp. 35. num. 7. & sic secundum nostram opinionem magis est in dicto casu amplianda quam restringenda dicti §. 4. dispositio, & limitatio, quam ex ea supra de duximus.

Sublimitatur iterum dicta tertia limitatio, & dicti §. 4. dispositio restringitur, ut non procedat si delictum turbide, & dubie proberetur, nam ut illa dispositio locum habeat, requiritur clara, & non turbida delicti probatio, ita Thom. Vaz. in dictis manuscriptis num. 9. & id videntur probare verba illa, *Entendendo que tem prova bastante pera castigar o delinquente*, juncta dispositione text. in l. fin. Cod. de probat. cap. Sciant 2. quæst. ultima, cum resolutis per Clarum §. fin. quæst. 66. num. 3. Morl. in Empori ju-

vis titul. 9. quæst. 11. cum multis alijs, secundum quæ clara probatio requiritur ad affligendam pœnam delinquenti. Facit *Ordinatio hoc tuul. 130. §. 1.* quam pro simili expendimus supra *num. 41.*

48 Verum neque hujusmodi sublimitatio, & *dicti §. 4.* restrictio indistincte vera nobis videtur; nam existimamus, quod etiam si delictum non plene, sed tantum semiplene, vel quasi probetur, erit Reus carcerandus, secundum hujus *§. 4.* dispositionem. Movemur quia in his terminis verificata videntur verba *dicti §. 4.* & jam dicitur dari probationem ad puniendum Reum, nam quando contra eum datur simplena, vel quasi semiplena delicti probatio im-

49 ponitur Reo pœnam, arbitraria mitior ordinaria, ut probant *Capicinus decis. 26. in fine, Gramat. decis. 42. Farinat. in pract. tom. 3. quæst. 86. numer. 27. & cum Bart. Gom. & alijs Paz in practi 5. part. tom. 1. cap. 3. §. 12. rum. 22.* Recte igitur dicitur Reum esse in causa condemnationis, & inventam esse culpam ad eum puniendum, quando contra eum invenitur probatio sufficiens ad pœnam etiam extraordinariam illi imponendam, licet insufficiens ad pœnam ordinariam. Facit optimè *Ordnation. lib. 5. titul. 124. §. 23. ibi, & se aos Desembargadores parecer, que o seguro tem alguma culpa, mandaloam prender.* Notando sunt verba, illa, *tem alguma culpa*, quæ denotant sufficere culpam aliquam, licet non talem, quæ mereatur totam, & ordinariam pœnam, & quamvis dicta *Ordnation.* loquatur in casu quo acta sunt apud Senatores pro finali sententia proferenda, tamen ratio in qua fundatur multum facit pro nostra assertione, illam etiam confirmat *Constitutio Ecclesiastica Episcopatus Combricensis titul. 31. Constitutione 9.* quæ disponit non esse concedendas Securitates cum defensionibus, quæ probatæ minuant delicti pœnam, sed requiri illam profus excludere, & merito

nam cessat ratio propter quam dicimus non carcerandum, qui est in causa absolutionis, ille enim qui in causa est condemnationis, licet non ad ordinariam, sed extraordinariam pœnam sit condemnandus, innocens non est, & merito incarceratur ne aufugiat, & judicem, vel partem offensam eludat.

Si tamen adeò levis pœna imponenda venerit, ut cesset omnis fugæ timor, non juberem, Reum carcerari, nisi tamen pars offensa accusaret, illa enim accusante, semper juberem Reum incarcerari, si in causa condemnationis, etiam levioris inveniatur, ex ijs, quædimus in *tract. de Inquisitionibus quæst. 10. a num. 2.*

Quæ proxime resolvimus pro explanatione *dictæ legis novissimæ §. 4.* observanda similiter existimamus, quando tempore conclusionis in causa deliberatur, an Asscuratus sit in causa condemnationis.

Ad calcem admonere liceat iudices, 52 ne secundum erroneam praxim præcise, & tanquam ex officio jubeant Asscuratos in carcerari, tempore contrarietatis, vel conclusionis in causa, & minus super conformitate, ut aiunt, nam id, jus aut ratio non patitur. Neque illa erronea praxis observari potest sine notabili, in justo Reorum præjudicio, qui semel incarcerantur, ultra molestiam quam patiuntur, contingit per multum tempus adversariorum cavillationibus derineri licet iudex eos relaxationis decreto aggravant, & tale gravamen ad tempus suspendit ex *decis. ad ducta per Phab. 1. part. arresto 101.* Non igitur incarcerari jubeant Asscuratos prædictis temporibus, nisi postquam, visis actis, invenerint eos carcerari debere, secundum dispositionem *Ordnat. lib. 5. tit. 124. §. 23. & leg. noviss. dict. §. 3. & 4. & dicta supra a num. 3. & minus super conformitate, quod speciatim improbabimus infra quæst. 15. num. 2.*

Ex dictis ergo hujusque regula ma- 53
ner,

nec, quod Securitas (legitime impetrata, nec aliàs rupa, sive fracta) cujuslibet sit qualitatìs, defendit impetrantem ne carceretur, dum contra eum non invenitur probatio sufficiens ad pnam illi imponendam, licet inveniatur sufficiens ad capturam. Sin autem delictum inveniatur sufficienter probatum ad pnam imponendam, tunc si Securitas fuerit confessativa in casu homicidij, vel coarctata, non potest Affecuratus incarcerari, nisi tempore conclusionis pro finali, appareat Affecuratum confessativa defecisse in probatione defensionis: Vel delictum, non, autem coarctatam probari, quando Affecuratus coarctata defenditur, & sic hunc,
 16 vel illum in causa esse condemnationis. Ratio est, quia istæ Securitates concedunt visa prius inquisitione, unde tempore contrarietatis carcerari non possunt impetrantes, jam enim judicatum est defensionem, vel coarctatam non denegari in inquisitione, & sic illo tempore isti Affecurati non possunt carcerari, sed tantum tempore conclusionis, si, ut dictum est, inveniatur in causa condemnationis. Si autem Securitas fuerit confessativa ordinaria, id est, concessa non visa

inquisitione, poterit Affecuratus carcerari, ex leg. novissim. tempore contrarietatis recipiendæ, si tunc inveniatur defensionem ab eo allegatam in culpis, ut aiunt, denegari; Si autem id non inveniatur, & sic tunc non incarceretur, poterit incarcerari tempore conclusionis in causa, secundum proximè dicta. Sin tandem Securitas negativa fuerit, poterit Affecuratus incarcerari tempore contrarietatis recipiendæ, si tunc inveniatur delictum probari sufficienter ad pnam imponendam, sine autem tunc non carceretur, poterit carcerari tempore conclusionis pro finali, si tunc inveniatur in causa condemnationis. Ecce studiose lector habes breviter, & compendiose, quando Affecuratus possit incarcerari nullo igitur alio modo, vel tempore poterit juste carcerari, quantum ex hoc capite de quo agimus, quando, scilicet, ex ipsa Securitatis natura, vel legis dispositione cessat Securitas, & ejus virtus, nam quando carcerari possit, & alijs rationibus, vel transgressionibus, dicemus *quest.* 8. & 10. & alijs, quæ autem hic summarim colligemus omnia fere hac *question.* probata remanent.



QUÆSTIO QUARTA

Quis possit concedere Securitates, de quibus agimus, & an teneatur ad concedendum, ita ut à denegatione provocari possit.

SUMARIUM.

- 1 **P**resides Curiales criminales domus Supplicationis, & Præses domus Portuensis possunt concedere Securitates in suis territorijs. Etiam in casibus quorum cognitio ad certos iudices pertinet, veluti ad Conservatorem Universitatis, vel Judicem Fisci.
- 2 Prædicti Magistratus non possunt concedere Securitates officialibus pro erroribus officij, si sint tales officiales quibus Senatores Palatij concesserint chartas officiorum.
- 3 Neque per se, sine Senatu, possunt concedere confessivas in casu homicidij, neque negativas coarctatas.
- 4 Post primam Securitatem concessam in Senatu, ceteras per se concedunt prædicti Præsides.
- 5 Quæ dicta sunt, intelliguntur etiam de coarctatis.
- 6 Præses Provinciae, sive corrector concedit Securitates in sua provincia.
- 7 Non concedit officialibus pro erroribus officiorum.
- 8 Neque pro homicidio: pro crimine traditorie commissio: sodomia: fabricatione falsæ monetae: ruptura carceris: resistantia: hæresi.
- 9 Neque generaliter, ubi præsens est Præses Curialis, sive domus Portuensis.
- 10 Auditores Dominorum non concedunt Securitates.
- 11 Nisi ad hoc habeant privilegium, vel consuetudine illis competat, prout ali-

quibus competit.

- 13 Ceteri Magistratus, ultra supra citatos non concedunt Securitates.
- 13 Respectu certarum personarum, vel causarum concedunt Securitates alij iudices.
- 14 Iudex Cancellariae concedit Securitates pro erroribus officij.
- 15 Conservator Universitatis Conimbricensis concedit Securitates suis subditis, etiam in casibus mortis.
- 16 Iudex Ordinum Militarium concedit Securitates Equitibus, at hoc est controversum.
- 17 Iudex Fisci concedit Securitates in causis ad ejus cognitionem pertinentibus.
- 18 Inferiores iudices debent videre inquisitiones quando ab eis petitur confessiva, in casu homicidij, vel negativa coarctata, & eas denegare, si defensio denegetur in inquisitione.
- 19 Magistratus prædicti qui possunt concedere Securitates, non possunt in uno casu concedere ultra tres Securitates, nisi præcedente provisione Regia.
- 20 Concessio generalis Securitatis restringitur ad casus in quibus Magistratus ille concedere potest.
- 21 Vicarij Episcoporum concedunt Securitates pro omnibus delictis.
- 22 In Archiepiscopatu Bracharensi, & episcopatibus Provincialibus, in delictis gravioribus debet prælatum consulere Vicarius ante concessionem.

23 Vica-

- 23 Vicarij foranci concedunt Securitates pro criminibus de quibus cognoscere possunt.
- 24 A denegatione gratiæ appellare non licet.
- 25 A denegatione Securitatis appellari potest, etiam per procuratorem, at in regno aggravatur.
- 26 A concessione Securitatis potest aggravare adversarius.
- 27 Suspectus Magistratus, valide concedit Securitatem.



PR O distincta materia cognitione, ponemus regulas, sive resolutiones cum suis exceptionibus, & declarationibus. *Prima igitur regula sit.* Præsides Curiales criminales, & Præsides criminalis domus Portuensis vulgò *os Corregedores do crime da Corte, & da casa do Porto*, quilibet in suo territorio vulgò *distrito*, potest concedere Securitates, de quibus agimus: constat ex *Ordinat. lib. 1. tit. 7. §. 12. cum antecedentibus, juncto tit. 38.* ubi eadem jurisdictione conceditur Præsidi criminali domus Portuensis, quæ in *dicto tit. 7.* concessa fuit Præsidibus Curialibus, & hunc posse Securitates concedere nemo dubitat, unde excusantur plures allegationes. Et Præsidem Curialem posse concedere Securitates etiam de homicidijs in India commissis, *Cab. 1. part. ar. 22. Martins annot. 6. num. 14.* Ampliandam credo perditam assertionem, ut Præsides curialis possit concedere Securitates, etiam pro criminibus, quorum cognitio pertinet ad certos judices, veluti ad conservatorem Universitatis, vel Judicem Fisci, ita deducitur ex statuto Universitatis de Conservatore loquente, & quæ dicimus supponente *lib. 2. tit. 27. §. 2.* nisi tamen concessio Securitatum ad alios judices privativè pertineat, de quibus statim.

2 Regula prædicta patitur limitationes.

Prima est, ut prædicti præsides Curiales, sive domus Portuensis non possint concedere Securitates officialibus pro culpis ex erroribus officij procedentibus, has enim solus judex Cancellariæ potest concedere, *Ordinat. lib. 1. dict. tit. 7. §. 13. & 14. §. 1. ibi, & outro julgador as nam passara, ainda que sejam os Corregedores do Crime da Corte, & tit. 58. §. 4. Thom. Vaz alleg. 67. num. 7.* dummodo tamen officiales sint ex illis, quibus Senatores Palatij concedunt chartas officiorum, suorum ut in *dicto tit. 14. §. . .* exprimitur, quales autem illi officiales sint, habetur in *Regimine Senatorum Palatij §. 65. usque ad §. 63. & extravag. 2. tit. 4. lib. 1. extravagantium.* Si tamen forte Curia fuerit separata à domo Supplicationis, poterit Præsides Curialis prædictus officialibus concedere Securitates in specie *dicti. §. 13. dicti tit. 7.*

Secunda limitatio est ut prædicti Præsides non possint per se, sine Senatu concedere Securitates confessivas in casu homicidij, quia istæ in Senatu, visa prius inquisitione, vulgò *devassa*, concedendæ, aut denegandæ sunt, ex *Ordinat. hoc nostro tit. in §. 1.* Idem dicendum est de negativis coarctatis, ita disponente *leg. novissim. in §. 1.* unde in his casibus magis liberam potestatem habent Præsides Provinciarum, vulgò *Corregedores das Comarcas*, & Auditores illi Dominorum, qui concedere possunt Securitates (de quibus infra dicemus) quam Præsides Curiales, nam præsides Provinciarum, per se concedunt prædictas Securitates negativas coarctatas, in casibus in quibus aliàs concedere possunt, ut in *dict. leg. noviss.* habetur ibi, & *isto mesmo averà lugar nos julgadores, que por sy sos podem passar cartas de seguro dessa qualidade.* Item Auditores illi, qui possunt concedere Securitates in casu homicidij, de quibus infra, per se illas concedunt, unde in his videntur habere magis liberam potestatem, quam Præsides

fides Curiales, cum isti non per se, sed cum Senatu eas concedant.

Neque limitationi obstat *Ordination. dict. lib. 1. tit. 7. §. 10.* ubi non solum per mittitur Præsidi Curiali concedere Securitatem in casu homicidis, sed etiam omnibus alijs Magistratibus id denegatur: quia respondetur, certum, esse regulariter Præsidem Curialem posse per se, sine Senatu concedere Securitates in casu homicidij, sed hanc regulam limitari, quando in dicto casu petit Reus primam Securitatem confessativam, nam tali casu disponit specialiter prædicta *Ordination. hoc tit. 130. §. 1.* quod talis Securitas confessativa non concedatur, nisi in senatu, visa prius inquisitione, vulgò *devassa*, ut constare possit Senatoribus concedentibus, an confitenti delictum, defensionemque alleganti, illa competere possit, ut ita concedatur, aliàs denegetur Securitas, juxta dicenda infra *quest. 6. num. 6.* in qua re debent intervenire, & judicare cum Præsidi Curiali quinque alij Senatores, ut per omnes sint sex, proponente tanquam iudice, & relatore Præsidi Curiali, vota que sua omnibus proferentibus, de quo stylo testatur *Martins à Costa in lib. stylos da casa da Supplicam annot. 6. num. 32.* At vero extra prædictum casum, potest sine dubio

⁴ Præsides Curiales per se concedere Securitates omnes, imò etiam in prædicto casu, post primam concessam in Senatu, potest per se concedere secundam, & tertiam, si petantur, ut decisum testatur *Cab. 1. part. decis. 57. per totam*, & merito, nam cum jam in Senatu sit deliberatum, & decisum Reo debere concedi Securitatem, non est cui illa dubitatio jam decisa, amplius ad Senatum deferatur, nec ratio ulla datur, ut per se non possit Præsides secundam, & tertiam Securitatem concedere in illo casu, in quo prima jam fuit concessa per Senatum.

⁵ Idem quod diximus de confessativis

Securitatibus in casu homicidij, dicendum est de Securitatibus negativis coarctatis in casibus, in quibus concedi possunt, secundum *leg. novissim. §. 1.* nam conceduntur visa inquisitione in Senatu, eodem modo supra in confessativis præscripto, ut in *dicta leg. novissim. in §. 1.* deciditur. Et sic prima coarctata non potest concedi à solo Præsidi Curiali sine Senatu.

Secunda regula fit, Præsides Provinciæ sine potius Corrector (nam jure *Cod. tit. de officio Reitoris Provinciae* Reitor, & ita apud nos Corrector proprie appellatur, & ita appellat *Cab. 1. part. decis. 202. vulgò Corregedor da Cemarca*) potest in sua Provincia concedere Securitates, & per viam regulæ tantum potest in hoc peculiari in sua Provincia, quantum Præsides Curialis. *Ordination. lib. 1. tit. 58. §. 40.* imò in casibus, de quibus supra *numer. 3.* maiorem habet potestatem, cum ipse per se possit concedere, Securitates de quibus ibi, Præsides vero Curialis non possit sine Senatu, ut ibi diximus, sed ista regula patitur limitationes.

Prima limitatio est, ut Præsides Provinciæ non possit concedere Securitates officialibus pro erroribus officij, quod probatur per argumentum à fortiori, nam si præsidibus Curialibus id supra denegavimus, à fortiori est denegandum Correctoribus *Ordinat. dict. §. 40.*

Secunda limitatio est, ut Præsides Provinciæ, sive Corrector non possit concedere Securitates in casibus sequentibus: in homicidio: in quocumque crimine, traditoriè commisso, vulgò *traçam ou aleivofia*: sodomia: falsæ monetæ fabricatione: carceris ruptura pro extrahendis carceratis: resistentia contra officialem justitiæ, ita disponitur in *dicto tit. 58. §. 40.* Item in crimine hæresis, ut in *Ordinat. dict. tit. 7. §. 8.* in quibus casibus Securitates non concedit Præsides Provinciæ, sed Præsides Curialis illius territorij vulgò *distrito*.

- 9 Tertia limitatio est, ut Præses Provincia, generaliter, non possit concedere Securitates quaslibet in locis ubi Præses est Præses Curialis, seu domus Portuensis, ita disponente *Ordinat. dict. §. 40. in fine, Thom. Vaz dict. alleg. 67. num. 22.* quæ *Ordinatio* licet solum de Præsidibus Curialibus loquatur, tamen ad Præsides domus Portuensis est extensa per decretum illius Senatus, ut testatur *Thom. Vaz* dicto loco.
- 10 Tertia regula sit Auditores Dominorum non possunt concedere Securitates, quia nulla lex id illis permittit, imò expressè prohibet *Ordinat. lib. 2. tit. 45. §. 4.* sed hæc regula.
- 11 Limitatur primò, ut non procedat in Auditoribus illorum Dominorum, qui ad hoc habent peculiare donationes, & privilegia à Rege, quorum virtute Auditores exercent correctionem, & officium Præsidis Provincia, sive Correctoris, qui in illis terris jurisdictionem non exercet, & ita constat Auditores aliquorum Magnatorum, item illustrissimi Archiepiscopi Primatis Bracharensis posse concedere Securitates, ut sine quæstione observari videmus, & de aliquibus ex prædictis testatur *Thom. Vaz dict. allegat 67. num. 9.* imò quod magis est Auditores excellentissimi Ducis Bragançæ, nunc Regis nostri felicissimi, poterant concedere Securitates in casu homicidij, & resistentiæ, ut judicatum, testatur *Thom. Vaz dict. alleg. 67. numer. 13.* in quo superabant Præsides Provinciarum, qui in illis casibus non possunt concedere Securitates. Item Auditores Illustrissimi Primatis Bracharensis concedunt Securitates, tam negativas, quam confessivas, etiam in casu homicidij, quia id eis licet ratione contractus celebrati inter Archiepiscopos, & Reges, *Thom. Vaz ubi supra n. 13.*
- 12 Quarta regula sit Alij Magistratus Præter supradictos non possunt regulariter concedere Securitates, de quibus agimus. Quæ regula generaliter vera est, si de indistincta Securitarum concessione loquimur nam respectu criminum in territorio commissorum nullus præter supradictos habet generaliter, vel regulariter potestatem concedendi Securitates. Aliqui tamen alij habent prædictam potestatem respectu ad aliquas certas personas, & in certis casibus: vel, uti Judex Cancellariæ pro erroribus officij Tabelionibus scribis, alijs ve officialibus, secundum ea quæ diximus supra *num. 2.* Item, Conservator Universitatis Conimbricensis scolasticis, & alijs privilegiatis, etiam in casu mortis, ex *Statuto lib. 2. tit. 27. §. 2.* Judices Ordinum Militarium Equitibus, ut per *Barbi in addit remiss. ad lib. 5. Ordinat. tit. 130. numer. 123.* Sed contrarium decretum fuit in Senatu Palacij, ut per decretum adductum à *Martins à Costa in lib. domus supplicationis styli, sub titul. Assentos da Relaçam, fol. mibi 138. vers.* Item Judices Fisci concedunt Securitates in criminibus de quibus cognoscere possunt, & in casibus in quibus Correctores Securitates, concedere possunt, ita disponente *Regimine Fisci §. 49.* & secundum praxim etiam in casu homicidij, de quo cognoscunt.
- Hic advertere oportet, quod isti judices, qui concedere possunt Securitates, si casus sit homicidij, & petatur confessiva cum defensione, debent ante concessionem videre inquisitionem, vulgò à *devassa*, & an petenti denegent defensionem allegatam juxta dicenda infra *quæst. 6. num. 7.* nam licet *Ordinat. ista dicta §. 1.* solum disponat, quod videatur inquisitio in dicto casu, quando Securitas confessiva petitur à Præsidente Curiali, tamen idem est dicendum a quocumque petatur; nam illa *Ordinat.* ideo præsidibus Curialibus solum fuit locuta, quia attentò ipsius *Ordinationis* jure, & se moro privilegio, solis præsidibus Curialibus, seu domus Portuensis, competebant Securitates in casu homicidij, concedere, ut diximus supra *regula 2. vers. 2. limitatio.*

At cum ex privilegio aliquibus inferioribus competat concedere tales Securitates, illi tenentur idem observare. Pro quo facit quod *lex novissima in §. 1.* disponens coarctatas concedendas, visa prius inquisitione in Senatu, quando petuntur à præsidibus Curialibus, statim adjicit idem facere debere per se inferiores, quibus competit Securitates illas concedere, quòd indubitatum est

19 Advertendum etiam est quod prædicti Magistratus, qui possunt concedere Securitates, possunt quidem in uno casu, primam, secundam, & tertiam concedere, quartam verò, vel ulteriorem non possunt, ita decedente *Ordination. lib. 5. tit. 130. §. 1.* unde Rei debent ad quartam Securitatem, impetrare Regiam provisionem, quam concedunt Senatores Palatii, ut in eorum *Regimine §. 80. notat. Thom. Vaz dicit. alleg. 67. numer. 22.* & deducitur ex *Ordinat. hoc titul. 130. §. 2.*

20 Advertendum etiam est, quod concedentes Securitates pro clausulis generalibus ab impetrantibus in petitionibus positis, videntur solum concedere pro casibus, in quibus possunt, nam si interrogarentur an concederent pro casibus in quibus non possunt, sine dubio est responsuros, solum concedere pro casibus in quibus lex illis permittit eas concedere, unde ad hos est restringenda Securitas ex notatis per *Everadum in suis topicis loco à verosimili num. 3. Mantica de conject. lib. 3. tit. 19. numer. 4. Menoch. de præsumpt. lib. 4. præsumpt. 26. num. 8. & 21. & ex his quæ Pegna ad tertiam partem Directorij coment 23. num. 16. vers. Alteram sententiam, Sousa in aphor. Inquisit. lib. 2. cap. 20. num. 44. & in specie Farinat. 1. tom. quest. 29. num. 42. & 45. ubi dicit salvum conductum recipere interpretationem à mente, & à potestate concedentis.*

21 In foro autem Ecclesiastico, in omnibus casibus, concedit Securitates Vica-

rius generalis Episcopi, ut in omnibus fere Episcopatum constitutionibus disponitur, & agnoscit *Ordination. lib. 2. tit. 1. §. 22. Thom. Vaz allegat. 19. num. 22. 1. In Concilio tamen Provinciali Bracharensi actionis 4. part. 1. cap. 19.* constitutum est ne vicarij Securitates concedant Episcopis inconsultis, quando delicta talia erunt, quod scandala, & rixe timeantur, si Rei Securitatis fiducia in urbe solo, vel templo versari videantur; & si defactio concedantur viribus non subsistere. Unde in hoc casu limitatur potestas Vicariorum ad concedendas Securitates in Archiepiscopatu Brachateni, & Provincialibus, scilicet Conimbricensi, Portuensi, Vicensi, & Mirandensis Episcopatibus,

Vicarij verò foranei vulgò *Vigairos das comarcas*, possunt indistincto Archiepiscopatu concedere Securitates in illis casibus, & criminibus de quibus cognoscere possunt, non in alijs, ut habetur in eorum *Regimine titul. 55. Constitutionis Bracharensis*, quod idem observandum existimo in alijs Episcopatibus, in quibus sunt Vicarij foranei, nam hi non poterunt concedere Securitates, nisi in casibus ad eorum cognitionem pertinentibus, in conveniens enim est, quod tribuatur potestas concedendi Securitatem illi, cui in illo casu jurisdictio denegatur.

Ad secundam verò partem quæstionis an scilicet Magistratus, qui possunt concedere Securitates teneantur ad concedendum, ita ut à denegatione juste provocari possit? Respondendum videtur negativè Primò quia Securitatum inventio, & concessio non procedit ex justitia sed ex gratia, atqui à denegatione gratiæ non licet appellare *Maranta de 24 Ordin. judic. 6. part. tit. 5. & quandoque appellatur num. 36. Felin. in cap. Super his de appellat. num. 13. vers. sexto limita, Bald. in lege Quicumque num. 17. vers. quart. casu l. de servis fugitivis, ergo, &c. Secundo ex dictis à Gratiano discept.*

discept. forens. cap. 146. num. 25. ubi ait, ab his arbitrarijs appellare non licere, & *num. 16.* ubi dicit, quod licet sit in observantia dare carceratos sub fideiussoribus, tamen si id denegetur, appellari non posse.

25 Verum prædictis non obstantibus, contrarium in nostro cusu dicendum existimo, quia *Ordination. lib. 1. dict. tit. 7. quasi per totum, & dicto tit. 58. §. 40.* & alibi sæpè non relinquit arbitrio, aut voluntati iudicis Securitatum concessionem, sed utitur verbis præceptivis, nèpè, *Dara, passara*, ut videre est in dictis locis; unde quumvis inventio Securitatum gratiosa sit, quia tamen lex præcipit gratiam hanc concedendam esse, si non concedatur, iuste appellatur, ut similiter denagatione dispensationis resolvit *Sanches de Matrimon. lib. 3. disput. 10. num. 21. Felinus ab eo relatus in cap. exceptionem num. 6. de exceptionibus* sentit. *Gratian. dicto loco num. 17.* Secundo eadem pars confirmatur ex eo: nam si aliquo statuto gratiose concedatur, quod Rei sub fideiussoribus, relaxentur, si hæc gratia denegetur, iuste appellatur *Miranda de Ordine judic. 6. part. memb. 8. num. 4.* Tertio tandem de iure hodierno aperte probatur per *leg. novissimam §. 1. in fine, ubi, & da concessam, ou denegam dellas poderà cada huma das partes agravar por seu procurador, ainda que nam seja prezo.* Unde hodie

cessat omnis dubitatio. Ad contraria patet responsio.

An verò per contrarium pars adversa²⁶ possit provocare à concessione, si existimet in eo casu non debere concedi Reo, dubitari posset, sed dicendum est posse gravamen interponere, ut in *dicta lege novissima* exprimitur *loco proxime citato.*

Quid autem præmittere debeant Magistratus illi, qui concedere debent Securitates, hac *questione* diximus: quando debeant eas denegare dicemus *questione 6.* quo verò tempore eis non sit permillum concedere Securitates, *questione sequenti* adnotabitur.

Ad calcem noto, quod etiam si suspensus sit concedens, veluti, quia consanguineus est petentis Securitatem, vel inimicus partis adversæ, tamen Securitas valida erit, nam cum sit causa gratiosa, & non contentiosa (res enim adhuc agitur inter petentem, & concedentem) non est locus decisioni *text. in lege Qui jurisdictioni ff. de jurisdic. omnium judic. & Ordinatio nostra lib. 3. tit. 24.* ut notat *Iaz. in dicta leg. n. 8. cum alijs citatis à Barb. ad dicta Ordination. num. 2.* sentit in specie, de qua agimus novissimè, *Sapientissimus The. mudo decisione 72. num. 9.* cujus tamen ratio præpostera videtur. Sin autem de validitate, vel nullitate Securitatis, ex alio capite tractetur, jam in hoc iudicio, ut pote contentioso, suspicio locum habebit ex regulis ordinarijs.



QUÆSTIO QUINTA

Quo tempore Securitates concedi, & impetrari possint?

SUMMARIUM

- 1 **S**ecuritas regulariter potest impetrari statim potest delictum commissum.
- 2 Impugnatur Cardozo dicens non posse impetrari antequam de delicto constet.
- 3 Regulariter potest concedi Securitas, etiam si inquisitio, nec sit absoluta, neque incerta.
- 4 Securitas defendit à carceratione, que fieri potest culpam formatam, ex dispositione, & interminis leg. novissim. §. 14.
- 5 Ante delictum commissum concedi non potest Securitas.
- 6 In casu vulnerum inflictorum, vel tumefactionum, non potest concedi negativa ante triginta dies elapsos.
- 7 Idem dicendum, si petatur negativa coarctata.
- 8 Confessativa Securitas non expectato, predicto, vel alio tempore, potest concedi.
- 9 Senatores Palatini dispensant, ut concedatur negativa ante predictum tempus.
- 10 In casu homicidij non potest concedi negativa nisi elapsis tribus mensibus.
- 11 Refertur opinio Patr. Sanch. circa computationem mensium.
- 12 Dicta computatio apud nos non observatur propter Ord. lib. 3. tit. 13.
- 13 Tres menses, in proposito, non aginta dies continent.
- 14 An competet dies delicti, & ille in quo dictus terminus desinit? Remissive.
- 15 Confessativa in casu homicidij non potest concedi, nisi post formatam

inquisitionem.

- 16 Idem dicendum de negativa coarctata in quocumque casu petatur.
- 17 An Securitas concessa ante elapsos predictos terminos, incipiat valere post illos elapsos.
- 18 Actus nullus, non fit validus, licet postea cesset causa annullans.
- 19 Contrarium verius esse credimus in proposito.
- 20 Nulliter concessum, vel factum, incipit valere, si perveniat ad casum in quo fieri, vel concedi potest.
- 21 Respondetur fundamentis partis adversæ.



LN hac quaestione regula statuenda est, scilicet, Post delictum commissum, statim impetrari, & concedi potest Securitas tam confessativa, quam negativa. Probatum primo, quia nulla, lex (excipimus duos casus infra exprimendos) prohibet quod Securitates statim post delictum commissum concedantur, unde id non debemus asserere argumento text. in l. Illam C. de collat. Secundo quia si, lex illud voluisset expressisset ad l. Item apud Labronem §. Au Prator ff. de jure jur. cap. Ad audientiam de decimis, unde cum id expressum non sit, non est dicendum. Tandem per argumentum à speciali, quod in jure validum est ex text. in l. Maritus C. de procurat. l. Quod Labeo ff. de compensat. nam Ordinatio hoc nostro tit. in principio, in illis peculiaribus casibus disponit quod non, nisi post triginta, vel nonaginta dies

dies, Securitas negativa concedatur ergo regula est in contrarium ex doctrina Jure consulti in l. Nam quod liquida §. fin. ff. de penulegata.

Ex dictis inferitur primò tutum non esse, quod scribit Cardoso in praxi judicium verbo Epistola (improprium sanè nomen, quod aliqui utuntur) num. 6. scilicet, quod non potest impetrari Securitas antequam de delicto constet, nam etiam antequam de illo constet, vel Reus sit pronunciatus, dummodo jam commissum sit potest Securitas impetrari, quod probatur tam ex regula supra posita, quam ex *Ordinat. lib. 5. tit. 124. §. 21.* ubi supponitur quod potest aliquis pronunciatus non esse, & tamen se defendere cum Securitate, ergo illa conceditur, etiam si ille, qui eam petit pronunciatus non sit, & id observatur in praxi, non enim per viam regulæ, solent videri acta, aut accipi aliqua informatio ad concedendas Securitates, sed ad petitionem tantum concedi solent sine alia discussione. Facit tandem pro hac illatione *Ordinat. hoc lib. 5. tit. 131. §. 2.* ubi supponitur ante culpam formatam, fuisse concessam Securitatem.

³ Secundò inferitur multo minus necessarium esse, quod inquisitio expedita sit, vulgò, que a devassa seja acabada, ut Securitas concedi possit. Neque contrarium probat arrestum Senatus relatum à *Phab. 1. part. arresto 25. Barb. in remissionibus* additis ad *Ordinat. lib. 5. tit. 130. num. 126.* nam fatemur in casu, de quo ibi, scilicet, homicidij, necessarium esse, quod inquisitio sit expedita ad concedendam Securitatem confessivam, vel negativam coarctatam, ut infra num. 15. limitando, & explicando prædictam regulam dicemus, sed regulariter contra. Hinc subinfero Securitatem impetratam, ⁴ sine dubio defendere impetrantem, quando adversarius petit, & requirit eum carcerari ante culpam formatam, pro ut licet in casibus, & forma *leg. novissima §. 14.* Ratio est in promptu, nam hujusmo-

di partis requestum, non potest plus operari, quam culpa jam formata, immò illud requestum operatur carcerationem, quia speratur, ut intra octo dies culpa formetur, si igitur, quamvis culpa formata sit, nihilominus impetrans Securitate defendendus est, multo magis quando culpa non est formata, frustra enim fit, vel expectatur quod nihil operari potest *argument. text. in leg. Ad probationem ad finem C. de probationibus text. optimis in leg. Hæc stipulatio §. Divus ff. ut legat. nomine caveatur.*

Tertiò tandem inferitur non posse per contrarium concedi Securitatem, ante delictum, commissum. Probatur quia in dicta regula, & conclusione, diximus: post delictum commissum, ergò non ante. Secundo, quia aliàs, scilicet, si concederetur ante crimen patratum, daret lex occasionem delinquendi injuriaque nasceretur, unde jus speratur, contra regulam *text. in leg. Meminerint C. unde vi* Tertiò, quia *Ordinationes* de concessione Securitatum loquentes, semper utuntur verbis de præterito, ut in *Ordinat. lib. 1. tit. 7. §. 10. ibi, & em caso de morte de homem cometido, &c. & in §. 31. ibi. De resistencia, que se diga ser feita, &c. & §. 12. ibi, & outros maleficios commetidas, &c.* & alibi sæpe, ex quibus semper praxis, quæ est optima legum interpretis, id conservavit, & notat Cardoso in praxi dicto verbo, *Epistola num. 6. & cum Surdo, Farinat. & alijs, Mendes a Castro in praxi 2. part. lib. 5. cap. 1. num. 26. Menoch. de arbitr. lib. 2. casu 337. Plures relati à Farinat. in pract. crimin. lib. 5. tit. 4. quest. 29. num. 58. Barb. ad Ordinat. hoc tit. 130. in principio num. 3.* loquendo in simili de salvo conductu. Et sane resoluta in hac illatione tertia indubitata sunt, quis enim auderet petere, aut concedere Securitatem pro crimine committendo?

Prædicta regula à nobis supra posita limitationes, & declarationes aliquas recipit. Et primo limitatur, ut non procedat

cedat in casu vulnerum inflictorum, vel tumefactionum, vulgò, *feridas, ou pisaduras inchadas*, in quo casu ille qui vulnerasse dicitur, non potest impetrare Securitatem negativam statim, sed requiritur quod, à die commissi criminis, sint transacti triginta dies, ut expresse disponitur in *Ordinat. hoc tit. 130. in principio Thom. Vaz dict. alleg. 67. num. 14. & 20.* Idem de negativis coarctatis, quæ petuntur ex dispositione *leg. novissima* in casu homicidij, vel vulnerum inflictorum, nam licet compararentur confessativis, tamen in dictis casibus concedi non posse, nisi triginta diebus, vel tribus mensibus transactis, decisum refert *Phæbus 1. part. aristo 138.* & licet male dicat indistincte, quod coarctata non possunt concedi, nisi transacto dicto tempore, tamen debet intelligi in dictis casibus, vulnerum, vel homicidij.

8 Dicimus non posse in casu limitari-
onis, ante prædictum tempus concedi Securitatem negativam, ad excludendam confessativam, nam ista, nullo expectato tempore potest concedi.

9 Item poterit concedi ante dictum tempus negativa, si ad id provisio Regia impetretur, quam concedunt Senatores Palatii, ut habetur in eorum *Regimine §. 97. & 98.* sentit nostra *Ordinat. hoc titul. in principio, & ibi Barb. num. 1.*

10 Limitatur secundò in casu homicidij, in quo non potest impetrari, vel concedi Securitas negativa, nisi transactis tribus mensibus, ut exprimitur *in hac nostra Ordinat. in principio*, quòd declarandum est, ut proxime diximus, & declaravimus limitationem præcedentem.

11 Dubitari verò potest, quot dies contineantur in tribus mensibus, de quibus lex nostra loquitur? In quo dubio. *Sanches de Matrim. lib. 2. disp. 24. num. 15. cum pluribus relatis*, quos non transcribo, veriore opinionem existimat, menses debere computari secundum quod currunt, ita ut, si in casu præsentis homicidij contingat octava die Januarij finiatur Januarius septima die Februarij, quia men-

sis Januarius accipit à Februario dies illos, qui ad implendum numerum suum (scilicet triginta, & unius dierum) sufficiunt, & consequenter Februario accipit similiter à Martio sibi necessarios, & Martius similiter ab Aprili, unde septima dies Aprilis erit ultima trimestris, quam computationem in specie facit, & probat *Sanches dict. loco.*

Verum apud nos non videtur locum¹² habere posse prædictam computationem, stante *Ordinat. lib. 3. tit. 13. in principio*, ubi dicitur, quod in assignatione mensium pro aliquo termino, quilibet mensis continet triginta dies, quæ computatio repugnat computationi, de qua *num. præcedenti*, nam secundum illam, si homicidium contingat prima die Maij non erunt transacti tres menses, nisi ultima die Julij, & resultant nonaginta duo dies, quia Maius, & Julius habent quilibet triginta, & unam, & Junius triginta. At verò secundum computationem istam *Ordinationis nostræ*, dicentur tres menses transacti die vigesima nona Julij, tunc enim adimplentur tres menses, quilibet triginta dierum, ut computanti apparet. Unde constat nostram *Ordinationem* prædictæ computationi, de qua supra repugnare. Dicendum igitur est, tres menses, in specie de qua agimus, nonaginta dies continere, & intra illos non posse Securitatem negativam impetrari, nisi præcedente Regia provisione, ut supra in casu vulnerum inflictorum diximus.

An autem dies ipsa delicti commissi, à¹³ qua incipit computatio dierum, vel mensium, & ultima dies in qua finitur, comprehendatur in termino, ita ut Securitas negativa concedi non possit. Item, an prædictum tempus computandum sit de momento ad momentum? *Vide Sanches citato loco num. 16. & Ordinat. citatam, & ibi Barcum relatis.* Item¹⁴ an si occurrat annus bissextilis, & Februario mensis, illa dies quæ adjicitur sit computanda, an non? *Sanches*

Sanches dicto loco num. 17.

15 Limitatur tertio regula supra in principio posita, ut non procedat in casu homicidij quando Securitas confessiva petitur, & est concedenda in Senatu, ut in specie *Ordinationis in nostro tit. 130. §. 1.* nam cum concedi non possit, nisi visa inquisitione, sequitur non posse statim post commissum delictum concedi, si inquisitio adhuc non sit formata, & expedita, ut decisum testatur *Phæbus dict. 1. part. ar. 125. Barb. in remiss. additis ad Ordinat. lib. 5. tit. 130. num. 126.* Nec in rigore sufficit, quod inquisitio sit pronunciata, sed requiritur, quod sit absoluta, cum possit per testes postea interrogandos post pronuntiationem culpa validior resultare, & talis probatio, quæ concludat non esse concedendam Securitatem, quia scilicet, denegat defensionem allegatam. Proximè dicta habent etiam locum in iudiciis inferioribus nam illi, qui possunt concedere Securitates in casu homicidij de quibus supra *quæst. 4.* tenentur has confessivas concedere, visa priùs inquisitione, ut diximus, & probavimus *dicta quæst. 4. num. 18.*

16 Limitatur quarto, prædicta regula, ut non procedat, quando petitur Securitas negativa coarctata in specie *leg. novissima sepe citato §. 1.* nam cum tam Senatores, quam inferiores iudices, eas non possint concedere, nisi visa inquisitione, ut constare possit an petenti denegat coarctatam, juxta *leg. novissimam dict. §. 1.* consequens est, quod non potest concedi statim post delictum, & procedunt quæ de confessiva, in casu homicidij diximus limitatione præcedenti, quæ ex identitate rationis hic militant.

17 His ita constitutis restat dubitatio. An, scilicet, si de facto concedatur Securitas negativa in intra prædictum tempus, scilicet triginta dierum, vel trium mensium, valere saltem incipiat post tempus illud elapsum, an verò profus nulla sit etiam post tempus elapsum? In

qua dubitatione pro parte negativa facit *regula Quod ab initio ff. de regulis juris, regula Non firmatur eodem tit. in 6.* Item, quòd actus nullus non desinit esse talis, licet cesset causa annullans (ut cum nostratibus loquar) sic deducunt *DD. ex text. in §. 1. Instit. de hered. liberorum. Alexand. & Jason. in l. Si filius qui in potestate ff. de liber. & post num. 1.* plura in confirmationem hujus partis adducit *Cald. de potest. eligendi cap. 10. à num. 2. cum sequentibus* Facit etiam *Ordinat. hoc nostro tit. 130. in principio ibi, & se alguna carta passar, &c. nam seja guardada.*

Verum, his non obstantibus, contrarium mihi magis placet, nam postquam prædictum tempus elapsum est, jam debet Securitas concedi, si de novo petatur, atqui quando aliquid pervenit ad terminos; in quibus concedi debet etiam si antea nulliter esset concessum, sustinetur, & incipit valere, ut de inhibitione nulliter concessa, quæ tamen modo esset concedenda, probat *Grattat. disceptat. forens. cap. 914. num. 25.* & de tenuta nulliter concessa, quæ tamen de novo concedi debet, *Surdus decis. 46. num. 7. & 13. Osacus decis. 34. Bursatu conf. 73. num. 31.* ergò, &c. Secundò pro eadem parte faciunt, quæ latè scribit *Cald. Pereira de potestate eleg. dict. cap. 20. à num. 16. cum sequentibus*, ubi pluribus exemplis probat nulliter concessum, vel factum incipere valere, si perveniat ad casum, in quo valere, & concedi potest præcipue *num. 41.* Tertio facit *text. in leg. Observare in fin. ff. de officio pro consul,* ubi habetur, quod licet delegatio facta à Proconsule antequam Provinciam ingrediatur, nulla sit, valere tamen incipit ab eo tempore quo Proconsul Provinciam ingreditur; ergò similiter in casu de quo agimus dicendum est valere Securitatem. Quæ pars magis firmatur à cessante ratione legis, ad notata in *cap. Cum cessante de appellationibus*: nam legis denegantis Securitates intra dictum tempus, illa ratio videtur,

ne, scilicet, adversarij recenti dolore puncti, ægre ferant, vulneratorem, aut propinqui occisorem ante oculos habere, & in judicio, & foro versantem, ex quo rixe, & scandala oriri poterunt, quæ ratio legis censura cessat, ubi primum transactum est prædictum tempus, ac per consequens, cessante legis prohibitione, incipit valere Securitas ante concessa, læcèt intra prædictum tempus ex rationibus supra expensis non esset observanda.

21 Ad contraria respondetur, regulas illas juris procedere quando aliquid nul-

lum est in substantialibus, non verò quando valere non potest propter aliquod impedimentum, & obstaculum insurgens, nam eo cessante, & recedente, validos effectus actus ille incipit producere, ut in exemplis suprà pro nostra opinione adductis, & contraria locum non habere in illis, quæ suam perfectionem ad certum tempus relatam habent, vide *Cald. suprà num. 41.*

An autem post judicium finitum concedi possit Securitas, dicemus quæstione sequenti, *limitatione 8.* ubi invenies quæ hic desiderari possunt.

QUÆSTIO SEXTA

EX quibus causis fit deneganda Securitas?

SUMMARIUM

- 1 **S** Securitas non denegatur propter criminis atrocitatem, & regulariter debet concedi.
- 2 Deneganda, si petatur negativa in casu homicidij ante tres menses elapsos, & in casu vulnerum, ante triginta dies, vel confessativa in casu homicidij, aut coarctata, ante inquisitionem formatam. *Remissive.*
- 3 Item deneganda, si inepte, & contra juris formam petatur. *Remissive.*
- 4 Item si petatur coarctata, in casu, in quo non est imposita pæna mortis, vel mutilationis membri, & num. 1.
- 5 Item si petatur ab eo, qui non habet potestatem concedendi.
- 6 Item deneganda confessativa in casu homicidij, si inquisitio deneget defensionem allegatam.
- 7 Item deneganda negativa cum defensione, quæ proprius est contrarietas.
- 8 *Intelligitur Ordinat. lib. 5. hoc titul. 130. §. 5.*
- 9 *Dispositio prædicta Ordinat. §. 5. hodie limitatur per legem novissimam §. 1.*
- 10 *Coarctata non conceduntur, nisi ubi est imposita pæna mortis, vel mutilationis membri.*
- 11 *Deneganda Securitas in causis civilibus, etiam si Reus in illis possit carcerari.*
- 12 *Item deneganda carcerato eam petenti, etiam pro alio crimine pro quo non est carceratus.*
- 13 *Injuste carceratus etiam pro illo crimine poterit impetrare Securitatem.*
- 14 *Incarceratus causa custodia, potest impetrare Securitatem, quæ valida erit, si postea judicetur detineri non debere.*
- 15 *Deneganda Securitas negativa illi, qui fuit carceratus pro illo crimine, & rupto carcere aufugit.*
- 16 *Crimen aufugientis rupto carcere, habetur pro probato.*
- 17 *Si Reus taceat fugam, concedatur illi*

- Securitas, sed poterit postea annullari.*
- 18 *Quæ dicta sunt proxime non habent locum si petatur, & possit concedi confessativa in dicto casu.*
 - 19 *Deneganda Securitas, si petatur post iudicium finitum, definitivamque prolatam.*
 - 20 *Nisi definitiva fuisset absolutoria; Reusque iterum accusetur pro eodem crimine.*
 - 21 *Deneganda Securitas, secundum aliquos, quando petitur in causa deflorationis virginis.*
 - 22 *Contrarium verius.*
 - 23 *Respondetur fundamentis partis contrariae.*
 - 24 *Lex, & Princeps nihil facere solent in tertij præjudicium.*
 - 25 *Intelligitur Ordinac. lib. 5. tit. 23. in principio, & §. 1.*
 - 26 *Deneganda confessativa illi, qui non allegat defensionem concludentem, & omnino excusantem.*
 - 27 *Item illi, qui anteriorem rupit, sive fregit nisi offerat cautionem pro solvendis duplicatis expensis retardationis.*
 - 28 *Item si petatur quarta, vel ulterior sine provisione Regia.*
 - 29 *Deneganda etiam Securitas, si iudicium tale fuerit, vel crimen, in quo non soleat concedi Securitas, ut est iudicium Sancti Inquisitionis officij, & crimen læsæ majestatis humanae.*
 - 30 *Explicatur Ordinac. lib. 1. tit. 7. §. 8. quæ supponit concedendam Securitatem in casu hæresis.*
 - 31 *Securitas conceditur sine eo quod ostendatur, nec requiratur petentis mandatum.*



1 **A**NTE aliud sciendum est Securitates, de quibus agimus nunquam denegari, ex eo quod crimen gravissimū sit, vel atrocissimum. Probatum ex generalitate Ordinac. lib. 1. tit.

7. §. 8. & tit. 58. §. 40. in quibus etiam pro Sodomia, hæresi, & alijs gravissimis criminibus dicitur concedenda, & quavis non omnes Magistratus, in omnibus casibus possint concedere, tamen pro quibuscumque criminibus conceditur Securitas per aliquem Magistratum, secundum dicta, & declarata supra *quæst. 4.* Regula igitur affirmativa statuenda est, scilicet, Securitates petentibus esse concedendas; quæ tamen regula plures patitur limitationes.

Limitatur igitur primò, ut non procedat regula, & deneganda sit Securitas, si petatur negativa in casu vulnerum, ante triginta dies; & in casu homicidij, ante tres menses a die criminis elapsos, vel si petatur confessativa in casu homicidij, antequam expedita sit inquisitio, vel negativa coarctata, nam cum istæ non possint concedi, nisi visa prius inquisitione, non possunt ante eam expeditam, & absolutam concedi, juxta dicta, & declarata *quæstio præcedenti num. 15.* Erit etiam ³ deneganda, si inepte petatur, v.g. confessativa, non allegata legitima defensione, secundum dicenda infra *quæst. 15. num. 4.* vel coarctata, in casu, in quo non sit imposita pœna mortis, vel mutilationis membri, vel non allegata receptibili coarctata, secundum dicenda *quæst. 15. num. 25.* & hac *quæstio num. 10.*

Limitatur secundo dicta regula, ut non ⁵ procedat, & sit deneganda Securitas, si ille à quo petitur non habeat potestatem concedendi in illo casu, quod quando contingat videri potest per dicta supra *quæst. 4. per totam.*

Limitatur tertio dicta regula, ut non ⁶ procedat, & sit deneganda Securitas, si petatur confessativa cum defensione in casu homicidij, & visa inquisitione per concedentem, judicaverit perenti non posse verosimiliter competere defensionem allegatam, quia probatio, quæ adest in inquisitione, eam denegat. Supponendum est, quod quando petitur Securitas confessativa in casu homicidij, debet per concedentem videri prius inquisitio sit

si sit Senator in Senatu, juxta dicta supra *quest. 4. num. 3. & 18.* Si verò sit inferior, per se ipsum sine alio, videre debet inquisitione, & considerare, an talis adfit probatio contra petentem Securitatem, ut veròsimiliter non possit, sine fraude probare defensionem allegatam, quod, si ita inquisitio denegat defensionem, deneganda est Securitas petenti ex *Orinat. hoc titul. 130. §. 1.* Si, ut dictum est, petatur confessativa, & casus sit homicidij, si enim aliquod ex his deficiat, Securitas conceditur, non enim videri debet prius inquisitio, nec aliquod simile examen faciendum, nisi in dicta specie, & quando concedenda est coarctata ex dispositione *lege novissime.* Ut tamen denegatur Securitas confessativa in casu homicidij, vel negativa coarctata, requiritur quod clare, & aperte constet defensionem, vel coarctatam denegari in inquisitione, secundum *Orinat. hoc titul. 130. §. 1. & dicta supra quest. 3. num. 41. & num. 47.*

7 Limitatur quarto dicta regula, ut non procedat, & sint denegandæ Securitates illis, qui eas petunt cum defensionibus, quæ proprius sunt contrarietates, harum enim Securitatum concessionem prohibet *Orination. hoc titul. 130. §. 5.* Ad cujus *Orinationis* intellectum, advertendum est, ibi non denegari concessionem harum Securitatum cum virtute, & effectu negativarum, sed denegari tales Securitates concedi cum virtute, & effectu confessatarum cum defensione. Quod probatur duobus solidis fundamentis. Primum quia, si conceditur negativa Securitas simpliciter neganti, v. g. furtum, multo magis est concedenda, non solum neganti, sed constituantem suam negationem addendo: quòd probabit se emisse rem illam Titio, sic non furto eam obtinuisse, nec ulla ratio poterat considerari, cur hujusmodi allegatio impediret negativæ Securitatis concessionem, unde aperte constat in dicta *Orinatione* non denegari negativas, sed quasdam Securita-

tes quasi mixtas, & annomalas in effectu negativas, nomine verò, cum defensionibus, quas Rei caute, & fraudulenter petebant; nam illis ultimum erat, negando delicta impetrare Securitates, quæ eos defenderent cum virtute, & effectu confessatarum cum defensione. Hæc enim uberius asserunt Reis remedium, nam neque prohibentur statim concedi ante elapsos triginta dies, vel tres menses; neque illis *Affecurari* subiciebantur dispositioni *Orinat. hoc titul. 130. §. fin.* neque alijs quibus subiciebantur, qui negativas impetrabant, unde utilissimum erat, negando delictum, impetrare Securitates cum defensionibus, quæ ad instar confessatarum defenderent. Contendebant igitur Rei sic comiscentes, & paleantes rem istam, prædictas allegationes habendas esse pro defensionibus, & ita Securitates illas dicendas esse Securitates cum defensionibus, ac ut tales eos defendere debere, quod tamen *Orinatio prohibuit dicto §. 5.* bene advertens has Securitates propriè esse negativas, & fraudulenter dici allegationes illas esse defensiones, quæ non comperunt nisi quando delictum faretur, qui Securitatem petit, non igitur lex nostra patitur tales securitates concedi, scilicet, ad effectum, ut cum sine verè negativæ, defendant, ac si essent Securitates cum defensionibus, idest confessatarum. Secundum fundamentum quo aperitius probantur, quæ hic asserimus, deducitur *ex lege novissime. §. 1.* ubi permittitur, quòd neganti delictum, cui imposita est pena mortis, vel mutilationis membri, & alleganti coarctatam, concedatur Securitas negativa, quæ eum defendat tanquam confessativa, & addit lex illa novissima, *Sem embargo da Ordenaçam lib. 5. titul. 5.* ex qua exceptione, & dispensatione, aperte colligitur, quod in dicto *§. 5.* hujus *Orinat.* prohibita erat concessio Securitatum negativarum cum effectu confessatarum, siquidem quando negati-

tivis conceditur hujusmodi effectus, & virtus in specie dictæ *leg. novissima*, abrogatur in hac parte, dispositio *dicti* §. 5. quæ sine dubio non prohibebat concedi Securitates mere negativas allegantibus illas defensiones, sed prohibebat, quod denominarentur cum defensionibus, & tanquam tales idest, confessativæ Reos defenderent cum in veritate essent negativæ.

9 Quæ proxime dicta sunt, hodie exceptionem patiuntur *ex leg. novissima*, §. 1. quæ, ut supra inuimus, disposuit, non obstante *prædicti* §. 5. *decisione*, concedendas esse Securitates Reis negantibus delictum, & allegantibus coarctatam, & has Securitates, licet verè negativas, prodesse, & defendere Reos tanquam si essent confessativæ in casu homicidij, in quo hujus concessionis favor consistit, hæc enim uberius afferunt Reis remedium, tam *ex dictis num. præcedenti*, quam etiam, quia hodie post *leg. novissim.* §. 4. tempore contrarietatis carcerantur Rei habentes negativas, si delictum probatum invenitur, cui dispositioni non sub licentur Rei habentes coarctatas, quia licet verè sint negativæ, possunt tamen, ut confessativæ *ex dicta leg. novissim. & dictis supra quæst. 2. num. 6.* Rursus, licet in *dict. leg. novissim.* §. 3. disponatur etiam, quòd Rei habentes Securitates confessativas carcerentur tempore contrarietatis, si inveniatu illis non posse comperere defensionem allegatam, tamen neque huic dispositioni subjiciuntur habentes negativas coarctatas, quia licet istæ comparantur confessativis tamen comparantur confessativis in casu homicidij, in quo, cum ante concessionem sit visa inquisitio, & iudicatum Reo non denegari defensionem allegatam, non potest jam tempore contrarietatis, de hoc iterum dubitari, neque ex hac causa Reus carcerari, ut diximus *quæst. 3. num. 38. & 40.* sic similiter defenditur habens coarctatam, quæ prædictæ confessativæ in casu homicidij com-

paratur, & eodem modo conceditur, visa, scilicet, inquisitione, & constando non denegare coarctatam.

Verum neque prædictæ Securitates ¹⁰ coarctatæ pro omnibus delictis conceduntur, sed tantum pro illis, in quibus imposita est pæna mortis, vel membri mutilationis, neque alia allegatio admittitur, nisi illa, quæ fundatur in coarctatione temporis, scilicet, allegando, tempore quo delictum dicitur commissum, Reum esse in alio loco, ita, ut impossibile esset eodem tempore in loco delicti inveniri juxta dicenda infra *quæst. 15. num. 15.* Tandem priusquam concedatur ista Securitas coarctata videnda est inquisitio, vulgò à *devassa*, & examinandum an ipsa denegat coarctatam, idest, utrum tam aperte probetur, delictum fuisse à Reo commissum, ut non possit ipse verosimiliter, sine fraude, coarctatam probare, quod si accidat, deneganda erit Securitas. Quæ omnia requiruntur in dicta *leg. novissim.* §. 1. & explicanda sunt juxta dicta *quæst. 3. in num. 41. & 47. & quæst. 15. num. 15.*

Quinto limitatur prædicta regula, ut non procedat in causis civilibus Ne- ¹¹ que hæc assertio est indubitata, licet videatur, quòd pro causa civili non sit aliquis carcerandus; nam, etiam in causis civilibus datur casus, & ratio dubitandi, quia *Ordination. lib. 3. tit. 31. §. 3.* permittit; quod ex summaria informatione carceretur, in civilibus, Reus de fuga suspectus unde dubitari poterat, utrum tueri se possit Securitate negando se debitorem. Item, quia etiam in causis civilibus conceditur salvus conductus, ut per *Farinat. 1. tom. quæst. 29. à numer. 20.* Verum nullatenus est hoc admittendum, nam nec pro civilibus fuit unquam hujusmodi remedium apud nos admissum, nec in casu, de quo agimus decernitur carceratio Reo non audito, prius enim jubetur, ut cautionem præstet, & si non satisfacit accepta prius informatione suspicionis de fuga,

fuga, carceratur, *Ordinat. dict. loco.* Multo minus concedenda est Securitas in specie *Ordinat. lib. 4. tit. 76. §. 1.* nam licet in casu de quo ibi, possit Reus in causa civilis carcerari, tamen carceratur veritate debiti jam cognita judicialiter, unde ultra rationes jam supra consideratas, hoc remedium locum habere non potest, cum solum detur apud nos, pro eo tempore, dum scilicet, controversitur, an Reus sit absolvendus, vel condemnandus non verò postquam iudicium jam finitum est, & Reus condemnatus, etiam si causa criminalis sit, ut infra dicemus *limitatione octava*, unde multo minus in specie, de qua agimus, remedium hoc erit admittendum, cum dentur aliæ rationes supra consideratæ illud omnino denegantes.

¹² Sexto limitatur dicta regula, ut non procedat quando ille, qui petit Securitatem carceratus est, non dico quando illam petit pro illo crimine, pro quo carceratus est, iste enim casus est indubitatus, sed etiam quando eam petit pro diverso crimine, pro quo non fuit carceratus. nam tali casu non est concedenda Securitas, si id expressit, neque observanda si id tacuit, ut decisum testatur *Cabedo 1. part. decisione 65. Phæbus 1. part. arresto 172. Thom. Vaz dicta allegatione 67. num. 23. Martins à Costa annotatione 6. numer. 14.* cujus rei eam esse rationem credo, licet ab eisdem non assignetur, quia scilicet, cessat in hoc casu ratio propter quam lex concessit, & ad invenit remedium Securitatum, quam exposuimus supra *quest. 1. numer. 2.* Deinde quia lex favet illi, qui aliàs in sua libertate positus voluntariè tamen ad iudicium venit, iudicatis stare paratus, unde illi conceditur Securitas. Quæ rationes cessant in eo, qui carceratus est, & potest, & debet pro alio crimine, quod nunc insurgit detineri. Nec videtur admittenda distin-

ctio *Cabed. supra, & Mendez à Castro in praxi 2. part. lib. 5. cap. 1. num. 26.* qui asserunt valere in hoc casu Securitatem, si adversarius non contradicat, non enim video quo jure id fundari possit.

Sin autem quis injuste carceratus fuerit, cum nec pro illo delicto, nec pro alio possit incarceratione detineri, sive recomendari, ex doctrina *Bartoli*, quem sequuntur *DD. in l. Sed eximendi ff. ne quis eum qui in jus vocatus vi eximat: junctis traditis per Hypolitum in l. 1. column. 6. ff. de questionibus. Farinat. de delictis 1. part. lib. 1. tit. 4. quest. 25. à num. 15 1. & est apud nos Ordinat. lib. 4. tit. 77. in principio,* poterit iste sic defacto carceratus, tanquam si in sua libertate esset, impetrare Securitatem, imò hac animadversio videtur superflua; nam cum sine Securitate relaxari debeat, post relaxationem impetrabit Securitatem, pro ut sibi placuerit.

Hinc infero, quod ille qui fuerit in carcerate causæ custodiæ dum de immunitate Ecclesiæ, ad quam confugerat tractatur, ut in specie *Ordinat. lib. 2. tit. 5. §. 8.* poterit impetrare validam Securitatem, tam pro illo, quam pro alio crimine, pro quo non fuerat carceratus: si tamen postea pro immunitate fuerit iudicatum, tunc enim constare incipit eum esse injuste detentum quando Securitatem impetravit, qui enim gaudet immunitate, nec etiam pro debito detineri potest, *ex Bart. in leg. Presenti Cod. de his qui ad Ecclesias confugiunt. Peguera decisione 6.* Sin autem iudicatum fuerit immunitate non gaudere, Securitas impetrata, etiam pro alio delicto ei non proderit, tunc enim incipit constare iuste principio fuisse carceratum cum non gauderet immunitate, & sic succedunt dicta supra *num. 12.* ubi resolvimus iuste carceratum non posse pro alio crimine Securitatem impetrare.

Septimo limitatur dicta regula, ut non procedat, & sit deneganda Securitas, si petens Securitatem fuisset jam carceratus

carceratus pro illo crimine, & rupto carcere aufugisset, nam huic non erit concedenda Securitas pro illo crimine, 16 pro quo erat carceratus. Ratio limitationis illa est, nam per fugam, rupto carcere (non si per apertum ostium) habetur pro probato crimine aufugientis. *Ordinat. lib. 5. titul. 46. §. 2.* & est de jure secundum *text. in l. Miles §. Salvo quoque, & in l. Eos ff. de custodia reorum late Farinat. in pract. crimin. lib. 1. tit. 4. quest. 30. à num. 7.* quæ ficta juris probatio operatur idem, quod vera, ex *Farinat. dict. quest. 30. à num. 14.* At hodie non prodest Securitas negativa quando constat plene de delicto, nam *lex noviss. §. 4.* jubet statim in principio judicij, idest, contrarietatis tempore Reum carcerari, si appareat delictum plene probari, ergo non est concedenda Securitas petendi in casu, quo virtualiter narrat delictum plene probari, si quidem narrat pro eo delicto fuisse carceratum, & aufugisse, unde succedit dispositio juris, quæ dicitur eo ipso ceteri delictum probatum, ut supra probavimus. Neque dicas non sequi Securitatem non esse concedendam, licet *lex novissima*, statuatur esse impetrandam carcerandum tempore contrarietatis recipiendæ; nam responderetur, quod quando à principio constant ea, quibus datis, lex noluit Securitatem valere, illa, non est concedenda, & si regulariter conceditur ex eo est, quia à principio non constant concedendi illa quæ postea Securitatem invalidam reddunt, ut videmus regulariter in Securitatibus negativis, quæ conceduntur, quando adest plena delicti probatio, licet postea non defendant, nam ideo conceduntur, quia concedens ignorat delictum plene probari, non enim videt culpas ante concessionem, quando autem id illi constat ex ipso tenore petitionis, prout in specie nostre limitationis, debet denegare Se-

curitatem.

Sin autem Reus taceat fugam vel rupturam carceris, illi non erit ex dicto capite deneganda Securitas, sed postea poterit adversarius coram iudice de causa cognoscenti dictam nullitatis rationem allegare.

Quæ dicta sunt proximè non habent locum si petatur Securitas constatativa, vel negativa coarctata, hæc enim validæ sunt, & conceduntur licet delictum sit plene probatum. Vix tamen in specie, de qua agimus poterit dari vel allegati defensio, aut coarctata legitima, & ideo non concedentur tales Securitates ex dicto defectu. His tamen diebus vidi provisionem Regiam, per quam remittebatur fugæ delictum, dummodo Reus intra certum terminum se præsentaret in iudicio cum Securitate, pro illo crimine, pro quo erat in-

carceratus. 18
 Octavo limitatur prædicta regula, ut 19 non procedat, si Securitas petatur post iudicium finitum, & sententiam finalem contra Reum absentem prolatam; nam etiam si Reus iste venire velit ad iudicium & se defendere (prout potest intra annum post latam sententiam, ex *Ordin. statum citanda*) tamen non erit illi concedenda Securitas in hoc casu, Ratio est in promptu; nam Securitas ex eo conceditur, quia judicialiter non constat, impetrandem commississe crimen, & quia ille allegat, vel non commississe, vel in suam necessariam, & justam defensionem fecisse. At verò in casu de quo agimus, jam constat judicialiter de crimine à Reo commissio; ergo non potest Securitas concedi, & satis id sentit *Ordinat. lib. 5. tit. 126. §. 7.* ubi disponitur, quando Reus, qui in dicto casu voluerit se defendere, debet omninò se præsentare in carcere, aliàs non audietur, resolvit in simili, de salvo conductu *Farinat. in pract. crimin. lib. 1. tit. 4. quest. 29. num.* Neque obstat, quod ait *Menoch. de arbit. quest. 81.*

numer. 7. dandam etiam Securitatem in causa appellationis; nam apud nos hoc non potest habere locum, sed tantum apud illas provincias, in quibus Securitates aliis regulis procedunt, & dantur non tantum ad Securitatem ne carcerentur, sed ne offendantur in illa Civitate, aut Republica, cui sunt inimici, ut intelligitur ex *Menoeh. dist. quest. 81.*

20 Est tamen casus in quo etiam post iudicium finitum, & sententiam finalem prolatam, Securitas Reo conceditur, nempe in casu, & terminis *Ordinat. lib. 5. tit. 31. §. 1.* scilicet, si ille qui per sententiam finalem fuit absolutus à crimine homicidij, de novo accusetur ab aliquo consanguineo occisi, qui consanguineus, quia ab alio præcedebatur, vel ex alio capite non fuit citatus ad accusandum, nec cum eo causa fuit tractata, quo casu potest de novo accusare, etiamsi Reus jam absolutus sit per sententiam habitam, alio consanguineo accusante, vel nullo comparente, aut habetur in *Ordinatione dicto §. 1.* In quibus terminis supra expositis, erit concedenda Securitas huiusmodi Reo, secundo loco, accusato, post sententiam finalem, ut insinuat *Ordinat. dicta*, cuius rei illa est ratio; nam in hoc casu Reus Securitatem petens non invenitur criminofus per sententiam, imò absolutus, nec contra eum, sed pro eo veritas judicialiter constat. Unde cessant rationes limitationis nostræ in casu isto, ac per consequens, pro nova accusatione illi conceditur Securitas, ut cum illa possit in hac secunda accusatione se defendere, neque propriè dicitur in hoc casu concessa Securitas post iudicium finitum, nam Imò conceditur pro iudicio de novo instituto.

21 Novo limitari solet regula prædicta, ut non procedat quando petitur Securitas in causa deflorationis virginis. Probatur limitatio, ex decisione

adducta à *Phabo 2. p. aristo 139.* ubi refert iudicatum fuisse Securitatem non esse in hoc casu observandam, Imò ea non obstante, Reum esse in carcerem mittendum, in coque retinendum, donec pignoribus satisfactionem præster. Inqua re ante aliud adverto, quod perperam *Phabus*, & *Præmatici dicunt Securitatem in hoc casu non valere*, nam ut supra *quest. 3. a numer. 8.* latè probavimus, Securitas quando non est observanda non est concedenda, & si nihilominus concedatur, est omnino observanda, ut in similibus, & fortioribus terminis resolvit *Farinat. in practica crimin. lib. 1. titul. 4. cap. 29. à num. 1. usque ad num. 12.* quòd quidem quando lex non prohibet illam concedi, omnino certum est, & solum dubitandi ratio militat, quando lex prohibet, & nihilominus iudex, qui ex ea, vel alia ratione potestatem non habet ad illam concedendam, illam concedit, de qua re infra *quest. 8.* Unde questio solum potest esse an sit concedenda, an verò deneganda, & huiusmodi questio huic pertinet, & ideo de ea hic tractamus, & in ea decisio *Phabi* supra adducta, satis amplectitur partem negativam, scilicet, non esse concedendam; nam cum dicat non valere, satis supponit esse denegandam à principio, nam quando à principio constat Securitatem non suffragari petenti, est deneganda, ut supra diximus.

Verum ego maxime dubito de iusticia, 22 & ratione prædictæ decisionis, & per consequens de limitatione nostrâ, quæ in ea fundatur, nam in primis, illa decisio nulla lege, aut ratione fundatur, unde illam non possumus probare refragante regula *text. in l. illam Cod. de Collat. & text. in l. Nemo Cod. de sententijs, & interlocutoria.* Deinde quia standum est regulæ dum exceptionem expressam non habemus, ex *text. in leg. Sancimus C. de testament. & leg. Præcipimus in fine C. de appellat.* atqui de excep-

conyta-con exceptio non constat, ergò &c. Imò
in. per iun pro concessione, & observatione Securi-
codrav. tas in hoc casu faciunt omnia suprâ con-
no appud cideata à principio tractatus pro ratione
de spoli concessionum Securitatum. Facit etiam
tom. 2. n. 9 quia huiusmodi crimen levius est aliis
 in quibus Securitas non denegatur; er-
 gò &c.

- 23 Nec in contrarium movent rationes
 consideratæ à *Phæbo*, pro confirmatio-
 ne illius decisionis; non illa, ne, scilicet,
 defraudentur mulieres, nam per conces-
 sionem, & observantiam Securitatum non
 defraudatur pars adversa, si enim hoc
 contingeret, in nullo casu concederen-
 tur, princeps enim, & lex nihil facere so-
 lent in tertiij præjudicium *text. in l. se-*
 24 *cunda §. Si quis à Principe, cum ibi no-*
tatis ff. ne quid in loco publico, & meritò
 lex considerat ex concessione Securi-
 tatum adversarium non offendi, nam quan-
 do illa conceditur, Reus est in sua liber-
 tate, unde adversarius non potest dicere,
 quod jus ejus læditur, in Reo à carce-
 re relaxando, vel in eo non mittendo
 ad carcerem, non enim apud carcerem,
 vel ad manum judicis erat, quando Se-
 25 curitatem petit, & impetravit. Minus
 pro illa decisione facit alia ratio, scili-
 cet, quod *Ordinatio* in hoc casu dispo-
 nit Reum carceratum ratione deflorationis
 non esse relaxandum sine eo, quod prius
 sufficientia pignora depo-
 nat, ut habetur *lib. 5. tit. 23. in principio*
vers. Porem, & §. 1. vers. Porem, nam
 facile respondetur, illas *Ordinationes* pro-
 cedere quando Reus Securitate non tu-
 etur, imò sine ea est carceratus, unde
 ex tali specie non potest deduci argu-
 mentum ad casum, de quo agimus, nec
 ex dicta *Ordinatione*, quæ favorabilis est,
 & primitit in hoc casu Reum legitime
 carceratum posse à carcere liberari si
 pignora offerat, deducendus est sensus
 contrarius, & odiosus, qualis erit, si in-
 feratur ex illa *Ordinatione* non esse ob-
 servandam Securitatem, & ea non obs-

tante esse Reum carcerandum, donec
 pignora offerat, quod non est dicendum,
 ne ex dicta *Ordinatione* favorabili sensus
 odiosus deducatur, cum inducta ad unum
 effectum non operentur contrarium, ex
 regula *text. in l. Legata inutiliter ff. de*
adimendis legatis, & tandem, quia aliàs
 nulla daretur differentia inter eum, qui
 impetrat Securitatem, & illum, qui sine
 illa carceratur, cum etiam in hoc casu
 datis pignoribus relaxetur, quæ ergo
 specialitas, aut favor esset, si quando ha-
 beret Securitatem ad diem teneretur?
 Nullus certe. Ex quibus omnibus mihi
 semper suspecta fuit prædicta decisio, imò
 semper credidi, in casu, de quo agimus,
 sicut in aliis, esse concedendam, & ob-
 servandam Securitatem, prædictamque
decisionem, ad futura negotia non esse
 sequendam, cum legibus, non exem-
 plis judicate teneamur, ex *text. in l. Ne-*
mo C. de sentent. & interloc. omn. judic.
text. in l. sed licet ff. de officio Præsidis
 Concludimus igitur hanc limitationem
 nonam tutam non esse.

Limitatur decimò dicta regula, ut non 26
 procedat, nec sit concedenda Securitas
 confessativa illi, qui ineptam, & incon-
 cludentem defensionem allegat, requiri-
 tur enim apta, & concludens, & omnino
 excusans à pœna, juxta dicenda infra *quæst.*
15. num. 5.

Limitatur undecimò dicta regula, ut 27
 non sit concedenda secunda, vel tertia
 Securitas petenti, qui primam, vel aliam
 fregit, nisi offerat cautionem pro solutio-
 ne expensarum retardationis in duplo,
 quas solvere debet adversario, juxta dis-
 positionem *Ordinat. hoc tit. 130. §. 2.*

Limitatur duodecimò, si petatur quarta, 28
 vel ulterior sine provisione Regia, juxta
 dicta *quæst. 4. num. 19.*

Limitatur tandem prædicta regula, 29
 ut non procedat, quando judicium tale
 fuerit, in quo, secundum illius quali-
 tatem, naturam, & semper observa-
 tas consuetudines, nunquam fuit ad-
 missum

admissum hujusmodi remedium, ut in iudicio Sancti Inquisitionis officij, praxis enim, & retissimus illius iudicij titulus, Securitatum usum non patitur. 30 Neque obstat quod in casu hæresis possit concedi, Securitatis, ut habetur in *Ordin. lib. 1. tit. 7. §. 8.* Nam respondetur, quod illud in alijs iudicijs, quando de facto hæresis in ipsis cognosci posset, non in Sancti Officij Tribunalibus, locum habere poterat. Idem dicendum de iudicijs summarijs Superiorum Religionum contra suos subditos, & sic in similibus. Item in crimine læsæ Majestatis prioris captis, de quo in *Ordinat. lib. 5. tit. 6. a principio usque ad §. 22.* nunquam vidi aut audivi Securitates conce-

di, nec usus admisit, Imò securitatem in tali casu concedi non posse, tenet *Menoch. de arbitr. questio. 81. num. 14.*

Pro complemento videndum est an sit concedenda Securitas, an verò deneganda, si petatur per simplicem petitionem, cum Reus absens sit, & non constituat procuratorem ad eam petendam? Et dicendum est, quod concedi debet etiamsi petentis non ostendatur mandatum, sive, ut vulgò dicitur *procuração*, ex his, quæ in simili de impetratione dispensationis resolvit *Sanchez de Matrimon. lib. 8. disp. 26. quasi per totam, & sic praxis observat, & dicemus quest. 16. num. 2.*

QUÆSTIO SEPTIMA

An Securitas incipiat valere ubi primum ponitur: Fiat, vulgo depois do passe, an vero requiratur, quod omnino expedita sit, & signata per concedentem, & sigillata in Cancellaria?

SUMMARI M

- 1 **A** Decreto vulgo Passe, vel Fiat, gratia perficitur.
- 2 *Atenta Ordinatione, ante leg. noviss. decretum vulgo, o Passe defendebat Reos per triduum.*
- 3 *Hodie ex leg. noviss. decretum vulgo Passe, non suffragatur Reis ne carcerentur.*
- 4 *Securitas jam scripta, & signata licet adhuc non sigillata, defendit Reum, ex favorabilibus Senatus decisionibus, si missa jam sit in saccū Cancellaria.*
- 5 *Imo etiamsi adhuc non sit missa in saccum judicatum fuit valere.*
- 6 *Dictæ decisiones favorabiliter possunt observari, dummodo tamen dolus, aut supina negligentia non possit considerari in impetrante.*
- 7 *In Provincijs ubi non est saccus promittendis chartis sigillandis, sufficit.*

quod tradita sit Securitas illi, qui solet imponere sigillatum.

- 8 *Caute legendus Thomas Vaz, qui ait decretum, vulgo o Passe, defendere per triduum loquitur enim secundum Ordinationem, quæ in hoc abrogata est per leg. noviss.*



LN hac quæstione, de jure communi, videbatur dicendum valere statim post decretum, sive Fiat vulgo depois do Passe: nam ab eo gratia perficitur, ex his, quæ latè *Gonsal. de mens. glos. 12. num. 45. & deducitur ex text. in l. Donationes C. de donat. Felin. in cap. Rodolphus de rescript. num. 26. Baldus in l. contrahitur num. 1. ff. de pignorib.* Certū tamē est, attēto jure *Ord. ante*

ante *leg. novissima* valere per triduum decretum illud concessionis, vulgo *o Passe*, ut constat ex *Ordin. expressa lib. 1. tit. 7. §. 4. & lib. 5. hoc tit. 130. §. 3.* Post triduum verò transactum non defendere *o Passe*, imò necessarium esse, Securitatem esse omnino expeditam.

3 Certum est etiam attentò in re hodierno *leg. noviss.* prædictum decretum, vulgo *o Passe*, non suffragati Reo ne carceretur, imò necessarium esse quod Securitas omnino expedita sit, signata, & sigillata, ut valere incipiat, ita exprimente dicta *leg. noviss. in §. 5.*

4 Verum dubitari consuevit an si forte tempore quo Reus apprehenditur Securitas non sit omnino expedita, sit tamen jam signata per concedentem, & in faccum Cancellariæ præ sigillo imponendo jam missa, valeat, & defendat impetratem? Et favorabiliter fuit sæpè judicatum valere, ac Reum defendere, ut testatur *Phabus 1. p. aristo 171. & 2. p. aristo 107. novissime Mendez à Castro in praxi 2. p. lib. 5. cap. 1. num. 28.* Imò quod magis est judicatum fuit valere, etiamsi tempore, quo Reus apprehenditur, adhuc in faccum pro sigillo non sit missa, dummodo jam sit signata per concedentem, ut inde mittatur in faccum Cancellariæ. dicto *aristo 107. vers. Vidi.* quæ decisiones licet in rigore juris suas patiantur duplicationes, tamen favorabiliter sunt observandæ, dummodo tamen, ut existimo, post Securitates concessas, & signatas non sit multum tempus elapsam, ita ut concludatur, vel præsumatur dolus, vel supina omisso in sigillo imponendo, quod arbi-

trarium erit, secundum casus circumstantias.

Et adverto, quod in partibus, in quibus non est saccus pro mittendis Securitatibus sigillandus in Cancellaria, verificabantur prædictæ decisiones, si Securitates fuerunt in manu Cancellarij Provinciæ, vulgò *do Chanceller da Comarca*, cui competit Securitatum sigillatio; secundum *Ordinat. lib. 1. tit. 61. in principio* Verum, si certum est quod valent postquam signatæ sunt per concedentem, etiam ante sigillum, etiamsi non sint in sacco, vel in potestate ejus, cui competit sigillate, ut decisum diximus suprâ, excusata est hujusmodi in vestigatio, an scilicet, valeant postquam sunt in sacco, vel in potestate Cancellarij, nam semper antea signatur. Unde si ex quo sunt signatæ valent, non est cur dubitemus an valeant postquâ sunt in sacco, ut suprâ. Ex quo iterum adverto, quod licet favorabiliter sit admittenda illa decisio, quæ dicit valere Securitatem postquam signata est, etiamsi in faccum non sit missa, nec in potestate sit Cancellarij, ubi non est saccus, tamen cum maximo temperamento est accipienda, scilicet, si in nulla mora sit impetrans in procuranda sigillatione Securitatis.

Adverto tandem caute intelligenda scripta à *Thoma Vaz dicta allega. 67. num. 24.* quatenus asserit decretum, vulgo *o Passe*, defendere per triduum, nam loquitur secundum *Ordinationem*, quæ tamen post illius libri editionem fuit in hoc revocata per dictam *leg. noviss.* quæ postea fuit lata.



QUÆSTIO OCTAVA

Ex quibus causis Securitas nulla sit, & quando ea pronunciata nulla, sive injuste concessa, & revocanda, Reus sit carcerandus, vel non?

SUMMARIUM

- 1 **D** Eclarantur termini in quibus procedit nostra quæstio
- 2 Nulla est Securitas concessa per eum, qui non habet potestatem concedendi.
- 3 Item si concedatur tempore à lege prohibito, quod declaratur exemplis.
- 4 Item quando fuit concessa non observata aliqua solemnitate, vel forma legis, quod declaratur exemplis.
- 5 Item quando fuit concessa confirmativa in casu homicidij, cum tamen inquisitio denegaret defensionem.
- 6 Proxime dicta procedunt solum in confirmativa in casu homicidij.
- 7 Si negativa coarctata nulla fuerit, quia inquisitio denegat contrarietatem coarctatam, valebit tamen Securitas, ut mere negativa.
- 8 Nulla est Securitas concessa non expresso crimine, vel expresso tali, vel in talibus terminis, quod Securitas non esset concedenda.
- 9 Item quando conceditur quarta, vel ulterior Securitas sine provisione Regia.
- 10 Securitatem etiam nulliter concessam observandam esse multi contendunt.
- 11 Contrarium alijs placuit.
- 12 Prior opinio communior, & equior est.
- 13 Decisum fuit impetrentem Securitatem ab eo, qui potestatem concedendi in casu non habebat, carcerandum non esse, sed certiorandum de nullitate, assignatis quinque diebus, ut se in tutum recipiat, vel provideat de convenienti remedio.
- 14 Prædicta controversia distinctiane componitur, itaut Securitas semper pronuncietur nulla, & revocata, sed

Reus non carceretur si causam nullitati ipse non dedit, sed concedens, aliàs secus.

- 15 Nullitati causam non dedisse videtur, qui habuit coloratam causam petendi securitatem ab eo, qui vere non poterat concedere.

- 16 Colligitur, & distincte ponitur dicta nostra resolutio.



QUOD attinet ad priorem quæstionis partem, ante aliud advertendum est, nos hic non agere de illis casibus, in quibus non ob-

stante. Securitate legitime concessa, & impetrata Reus carceratur, quasi ex ipsius Securitatis natura, & clausulis, veluti tempore definitivæ preferendæ, quando Reus invenitur in causa condemnationis, secundum dicta, & resoluta q. 3. vel tempore contrarietatis secundum dispositionem *leg. novis.* juxta dicta eadem q. 3. in quibus casibus Securitas non est nulla, sed cessat, ideò huc non pertinent. Neque etiam nos hic tractare de casibus, in quibus Securitas aliàs valida rumpitur, vel ut dicitur, frangitur, de quo casu agemus q. 10. *per totam.* Tractamus igitur de casibus, in quibus Securitas in se nulla est, & invalida.

Primus igitur casus, in quo invalida est Securitas ille est, quando, scilicet, fuit concessa per eum, qui, vel profus, vel in illo casu caret potestate concedendi Securitatem, quòd quando contingat latè, & distincte diximus q. 4. *per totam.*

Secundus casus est, quando, licet fuisset concessa Securitas per eum qui potest.

potestatem concedendi habebat tamen fuit concessa tempore à lege prohibito, veluti si concedatur negativa in casu vulnerum, ante triginta dies transactos, vel in casu homicidij, ante tres menses, vel si concedatur confessiva in casu homicidij, vel negativa coarctata ante Inquisitionem formatam, cum enim ante concessionem prædictarum Securitatum debeat omnino videri Inquisitio, Securitas antea concessa contra legis formam nulla est, juxta dicta, probat, & declarata *quæst. 5. quasi per totum, & quæst. 6. numer. 2.* vel si concedatur ante crimen commissum contra resoluta *quæst. 5. num. 1. & 5.* vel quando erat impetrans carceratus pro alio crimine, secundum dicta citata *quæst. 6. num. 12.* vel si, non expressit impetrans aliàs jam impetrasse, & cupisse Securitates, juxta dicenda infra *quæst. 11. num. 11.*

4. Tertius casus est, quando fuit impetrata, & concessa non observata aliqua solemnitate, vel forma legis. Veluti quando præses Curialis, qui concedere debuerat confessivam in casu homicidij in Senatu, in forma *Ordinat. lib. 5. hoc titul. 130. §. 1.* eam sine Senatu concessit, juxta dicta *quæst. 4. numer. 3.* vel quilibet Magistratus, qui concedere potest Securitates, concessit confessivam in casu homicidij, vel coarctatam, non visa prius Inquisitione, juxta dicta *quæst. 4. & 5.*

5. Quartus casus est, quando fuit concessa Securitas confessiva in casu homicidij cum tamen Inquisitio defensionem allegatam denegaret, contra dispositionem *Ordinat. hoc titul. 130. §. 2.* vel similiter concessa fuit negativa coarctata, cum tamen Inquisitio coarctatam allegatam denegare, contra dispositionem *leg. noviss. §. 1.* Quæ proxime diximus, solum procedunt in confessiva in casu homicidij, & in negativa coarctata in omnibus, casibus, in quibus concedi potest, juxta dispositio-

nem dictæ *leg. novissimæ §. 1.* & dicta à nobis supra *quæst. 2.* Nam istæ tantum Securitates conceduntur, visa prius inquisitione, & constando non denegare Reo defensionem, vel coarctatam allegatam, aliàs denegantur. At cæteræ omnes Securitates conceduntur ad simplicem petentis allegationem, Inquisitione prius non visa, unde non est cur ex hac ratione, de qua agimus, impugnari possit.

Est tamen advertendum, quod licet 7 possit impugnari Securitas negativa coarctata, ex eo quod sit concessa injuste, quia scilicet existimat adversarius coarctatam denegari in Inquisitione, & ex hoc capite possit gravamen ad legitimum superiorem interponere, juxta dispositionem *leg. noviss. dicto §. 1. in fine.* Tamen, licet annulletur talis Securitas quatenus est coarctata, & perdat coarctatæ virtutem, quæ est ut defendat tamquam confessiva, juxta dicta *quæst. 2. numer. 6.* tamen valida remanebit in ea parte qua est mere negativa, & cum virtute mere negativæ. Ratio est: nam, qui petit negativam coarctatam in primis negat delictum, sed quia simplices negativæ fragiles sunt, addit coarctatam, ut possit defendi uberiori remedio quod affert coarctata, scilicet, ut defendatur tamquam confessiva in casu homicidij, quæ utilitas quanta sit, diximus *quæst. 6. num. 8.* unde licet forte Reus non possit consequi prædictum uberimus remedium, quia, scilicet, Inquisitio negat coarctatam, tamen Securitas valida erit, tamquam simplex negativa, quia hoc nihil impedit, nec id potest denegare Inquisitio, illa enim videri debet ad has Securitates pro illa parte, qua petuntur coarctatæ, non, qua sunt simplices negativæ unde sine dubio, tamen simplices negativæ validæ nihilominus remanebunt nisi forte tempus, in quo conceduntur, id impediat, quia scilicet, ante trigin-

triginta dies, vel tres menses sint concessi contra formam *Ordinat. hoc titul.* 130. in principio, & latè declarata *quæst.* 15.

Quintus casus est, quando Securitas fuit petita, & concessa cum allegatione inepta, & inconcludentis detentionis, sive coarctata, cum enim hac debeant esse legitima, & concludentes, juxta dicta *quæst.* 6. numer. 3. & dicenda *quæst.* 15. num. 4. & 15. injuste aliàs conceditur, & sic rectè impugnatur, appellatur, sive aggravatur a concessione.

8 Sexus casus est, quando impetrans negativam non expresse delictum saltem per clausulam generalem, juxta resoluta *quæst.* 15. vel, eo expresso, non erat illi concedenda Securitas, ut in specie proposita *quæst.* 6. limitatione 7.

9 Septimus casus est, quando Magistratus aliquis, sine provisione Regia, quartam, vel ulteriorem Securitatem concessit in una causa, contra dispositionem *Ordinat. hoc tit.* 130. §. 2. & dicta *quæst.* 4. num. 19. & dicenda *quæst.* 11. per totam, secundum quæ tres tantum Securitates possunt concedi in una causa, non plures, nisi exprovisione Regia. In quibus omnibus casibus, & si qui sunt alij in quibus nulla est Securitas, illa potest impugnari per adversarium, qui, nisi Judex eam nullam pronunciaverit, poterit appellare, vel in Regno, & judicio seculari, gravamen interponere, & idem poterit Reus, si existimet nullam injuste pronunciari, gravamen etenim ab his, & similibus prononciationibus super Securitatibus interponendum esse, innuit *lex noviss. dict. §. 1. & 4.* & praxis observat, ut colligitur ex *Phab. 1. p. arresto 101.*

10 Quod verò attinet ad posteriorem quæstionis partem. Alij crediderunt, Securitatem, licet nullam omnino esse observandam, ex eo quia concedens, licet nulliter promissa debet adimplere, nec justum esse potest, quod aliquis à

judice decipiatur, ut ad aliud probavimus supra *quæst.* 3. num. 8. ex quibus, & alijs prædictam assertionem probant *Mench. de arbitr. lib. 1. quæst. 81. num. 12. Bald. conf. 490. incipit, Ponitur quidam column. 2. vers. Item ex quo lib. 1. Clar. in praxi crimin. §. fin. quæst. 32. vers. Sed hic quæro, Bojsius, & alij plures relati à Farinat. in praxi, tom. 1. tit. 4. quæst. 29. Mendes 2. p. lib. 5. cap. 1. num. 28. Martins à Costa infra allegandus, habetur in statuto Papiæ citato à *Mench. ubi supra*, & probat latè dum hæc scribimus, sapientissimus *Themudo 1. p. decis. 72. num. 10.**

Contrarium tamen scripsere *Salicetus in l. Cum indulgentia num. 4. C. de sententiam possit, Nullas Baldus, & alij quos refert Farinat. ubi supra numer. 96.* qui omnes licet loquantur de salvo conductu, qui dissimilis est in multis a nostris Securitatibus, ut in proamio diximus, tamen illa doctrina, & fundamenta, quibus nituntur prædicti scribentes, habent similiter locum in Securitatibus nostris, & in quæstione de qua tractamus.

Verum prior opinio, & communior¹² est, & aequior, & ab ea non esse recedendum in judicando, & consulendo asserit *Farinat. dicto loco num. 96. vers. Prima*, quæ tamen ita opinio declaranda est, ut scilicet, dicta nulla Securitas solum defendat impetrantem, ne carceretur, dum declarata non fuerit pro nulla, & impetranti intimetur ejus nullitas, nam ad ceteros effectus, certum est ipsam non valere, ita intellexere aperte *Bart. post Oldrado, quam allegat. in l. Is qui reus num. 12. ff. de publicis jud. Farin. dicto num. 95. ibi, Absque eo quod prius revocetur, & revocatio intimetur Asserato* Pro qua opinione, & declaratione supra dicta facit Decretum Senatus quod refert *Martins à Costa in lib. styli domus Supplicationis annotatione 6. num. 30. & sub titul. Assentos da Relaçam fol. mihi 138. ubi decretum, & judiciu fuisse testatur, quod*

quod si aliquis impetret chartam Securitatē à iudice, qui in illo casu concedere non poterat, erit nihilominus tūcendus ille, qui eam impetravit, & relaxandus si carceratus fuerit, postquam illam impetravit, & illi intimanda est nullitas, & assignandi quinque dies, intra quos in tutum se recipiat, vel impetret Securitatē ab eo, qui potestatem habeat concedendi quod etiam in alio casu disponit *Ordinat. lib. 5. tit. 131. §. 1.* novissime post hæc scripta *Sapientissimus Senator, Dominicus Homem de Almeida in Analysi cap. 30. num. 5.* & passim judicatur.

Cæterū licet prædicta opinio, & resolutio æquitate sit plena, tamen eam, etiam cum prædicta declaratione, indistincte probare non possumus, ex rationibus infra referendis. Credimus igitur omnino distinctionem in hac re esse faciendam; & in primis, ut certa ab incertis separemus, sine dubio est quod, si lex, vel statutum exprimat in casu, de quo agimus, non solum invalidam esse Securitatē, sed etiam carcerandum esse impetrantem, id observandum erit, nam cum lex tam clare disponat non est cur controversetur, ut in specie, adnotavit *Farinat. ubi supra n. 97.* Si tamen lex, vel statutum simpliciter dicat Securitatē non valere nihilominus tamen carcerandus non est, qui impetravit, licet debeat revocari, & nulla declarari talis Securitas, juxta supra dicta, & cum distinctionibus infra ponendis, & in his etiam terminis procedere prædictam opinionem credimus, cum *Pegueræ decisione crimin. 39. per tot.*

Ut igitur possit locum habere prædicta opinio, facienda est differentia (ut opinamur) inter eum casū, in quo ille, qui concessit Securitatē non habebat potestatem ad eam concedendam, quia ea carebat totaliter, vel in illa specie eā cōcedere non poterat; & inter eū casum, quo concedens Securitatē ha-

bebat potestatem, jurisdictionem ad Securitates concedendas pro illis criminibus, sed tamen non debuerat in illis terminis Securitatē concedere, vel debuerat observare aliquid, quod omisit. Prioris membri distinctionis exempla sint. Finge quod Securitatē concessit iudex, sive Prætor, vulgo *o juiz de fora, ou o ordinario*, qui nullam habet jurisdictionē ad cōcedendas Securitates, vel secundo Præses Provinciæ pro crimine commisso à persona, & in loco alterius Provinciæ, vel in casibus sibi exceptis in *Ordinatione lib. 1. tit. 58 §. 40.* vel quilibet Magistratus, præter iudicem Cancellariæ, in causis errorū officialiū, vulgò *em erros do officio ex Ordinat. lib. 1. tit. 7. §. 13. & tit. 14. §. 1.* & diximus supra *quæst. 4. n. 2.* Et sic in similibus exemplis. Posterioris vero membri distinctionis exempla sint. Pone quod Præses Curialis, qui in crimine homicidij tenetur deferre ad Senatū petitionē pro Securitate confessativa concedenda, & ibi cum alijs Senatoribus eam cōcedere, vel denegare, ita disponente *Ordin. hoc tit. 130. §. 1.* id omisit, & perse, sine Senatu concessit prædictam Securitatē. Vel secundo, si Vicarius Illustrissimi Archiepiscopi Bracharensis, vel suffraganeorum Episcoporū, qui tenetur in certis delictis communicare Archiepiscopo, vel Episcopo, an debeat concedere Securitatē, ita statuyente *Concilio Provinciali Bracharense actione 4. partis posterioris cap. 19.* id neglexit, & spreta illius Concilij dispositione Securitatē concessit, vel condens confessativam admisit non relevantem defensionem allegatam, & cum eā concessit confessativam.

In priori casu supra posito, & exemplificato, credimus Securitatē non esse observandam, nec Reum ad aliquem effectum illa posse defendi; nam in hoc casu culpa etiam datur ex parte impetantis, qui impetravit ab eo qui concedere

dere non poterat, & quanvis prætendat ex culari ignorantia, ea tamen cum juris sit, illum excusare nequaquam potest ex *regul. ignorantia de regul. juris in sexto* quod etiam placuit *Menoch. de arbit. lib. 2. casu 337. n. 10. & alijs, quos refert, & sequitur Farinat. ubi supra n. 100.*

In secundo verò casu principalis distinctionis, scilicet, quando concedens Securitatem ad id habebat potestatem, omisit tamen aliquid, quod observare debuerat, vel concessit interminis, in quibus erat deneganda, credimus, cum supra citatis Doctoribus, Securitatem observandam esse, ad effectum ne carceretur impetrans, donec illi nullitas intimeretur per modum supra explicatum. Movemur, ultra fundamenta à supra citatis adducta, ex eo quia impetrans fecit quantum in se erat, nec in jure erravit petendo Securitatem ab eo, qui concedere poterat, unde, si ille concessit interminis, in quibus non debebat concedere, vel non observabit, quod tenebatur observare, non est, quid impetranti imputetur, cum in culpa non fuerit, argumento *text. in cap. Si compromissarius vers. Si verò de electione in sexto.* Nec debet aliquis alterius odio prægravari ex *text. in l. & eleganter ff. de dolo. Siquis in suo Cod. ad inoff. & c.* nec dicatur, quod in annullanda Securitate non vertitur odium, sed favoris denegatio, quia respondetur, imò odium verti, nam remanet Reus in carceribus,

à quibus liber esset, nisi deciperetur à judice concedente illam Securitatem.

Idem credimus si ex aliqua rationabili causa, vel jure dubio, impetretur Securitas ab eo, qui probabiliter potuit credi concedendi potestatem habere, neque contrariam opinionem admittendam, nisi, cum nullam fere causam erroris impetrans allegare potest, sed in aperto jure erravit. Quod adeò favorabiliter extensit Praxis, ut viderim sententiam Senatus decernentem, non esse retinendum officialem justitiæ, qui, cū Securitate à Præside Curiali impetrata, se præsentaverat, licet esset pro erroribus officij, & privativè pertineret ad judicem Cancellariæ juxta *Ordinat. lib. 1. tit. 7. §. 13. & tit. 14. §. 1. cum late dictis supra quæst. 4. n. 2.* quod Senatus Arrestum est contra resoluta, & exemplificata *num. præcedenti*, quæ in rigore veriora videntur. At hoc arrestum, ut favorable observetur.

Colligitur ergo Securitatem in omnibus casibus supra positis, in uno, & altero distinctionis membro, non velere. At Affecuratum nihilominus non esse carcerandum, si in aperto jure non erravit, & impetravit Securitatem ab eo, qui probabiliter potuit credi potestatem habere concedendi, quo casu, invalidata Securitate, monendus est Affecuratus, ut intra quinque dies intutum se recipiat, vel sibi aliàs provideat, juxta supradicta.



QUÆS?

QUÆSTIO IX.

Utrum confessio facta in impetratione Securitatis confessivæ, præjudicet impetranti ad condemnationem in causa principali?

SUMMARIUM.

- 1 **R**efertur sententia negativa.
- 2 **C**ontraria, & affirmativa verior, & multis probatur.
- 3 Confessio facta in impetratione Securitatis in judicio præsentatæ judicialis est.
- 4 Confessio etiam extrajudicialis nocet dum error non probatur.
- 5 Respondetur fundamentis partis contrariæ.
- 6 Confessio judicialis incidenter facta nocet.
- 7 Text. in cap. Exhibita de homicidio, non probat partem contrariam.
- 8 Explicatur Ordinat. lib 5. tit. 124. §. 21. ut intelligatur de negativa tantum Securitate.
- 9 Qualitatibus allegatis à Reo creditur, quando per solam ejus confessionem de delicto constat.
- 10 Qualitati etiam extrinsecæ creditur, quando Reus eam allegat, præstato sibi juramento litis decisorio.
- 11 Confessio qualificata, vel in totum acceptari, vel in totum rejici debet.
- 12 Non creditur allegationibus, & excusationibus Rei, quando timore probationum fatetur delictum.
- 13 Confessio potest acceptari, & rejici qualitas excusans, & quando id procedat, explicatur.
- 14 Ex actu nullo pœna non incurritur.
- 15 Nisi tamen lex effectum ipsum punire intendat.
- 16 Reus impetrans confessivam poterit postea negare, si priorem confessionem jure possit revocare.
- 17 Confessio per errorem facta, revocari potest.
- 18 Confessio facta in impetratione Securitatis non nocet, nisi illa præsentetur in judicio per reum.
- 19 Arbitraria & non ordinaria pœna est imponenda Reo, si per ejus tantum confessionem de delicto constet.
- 20 Qui negavit delictum, potest quocumque tempore illud fateri, & allegare legitimam defensionem.
- 21 Confessio non nocet si aliàs de corpore delicti non constet, si delictum corpus habeat, vel vestigium relinquat.



N hac quæstione Phœbus 1. part. ar. 126. testatur decisum, confessionem factam in impetratione Securitatis non præjudicare ad causam principalem, nec per eam impetrantem [nisi alia adsit sufficiens probatio] esse condemnandum, quia scilicet confessio illa facta est ad alium finem, & ut ibi dicitur, extra judicialiter. Idem sentire videtur Thom. Valasci dicta allegatione 67. num. 37. cum sequenti, ubi ait posse Reum post confessionem factam pro Securitate impetranda, liberè negare delictum, quod non posset, si illa confessio præjudicaret ad decisionem causæ principalis, nisi adesset causa jure probata propter quam revocari posset confessio, ut infra adnotabitur. Idem sentit Caminh. sub tit. Allegationes judiciales sol. 15. in editione antiqua in glosa marginali, & allegat. Pro hac parte

Z 2 Ord.

Ordinationem antiquam lib. 5. tit. 1. §. 2. & amda que in novis est lib. 5. tit. 124. §. 21. & videtur ejus intentio allegare illam generalitatem Ordinationis, ibi, Affy que o tomar a carta, & o quebramento della o não obriguê a pena alguma. Idem videtur sentire Cabedo 1 p. decis. 67. n. 2. quatenus generaliter asserit, quòd si Reus nò est in culpa, non potest carcerari sine ea, ratione Securitatis, quam accepit.

2. *Contrarium tamen sentit Cardozo in praxi, verbo Epistola n. 7. & verbo, confitens, nu. 31. ubi probat confessionem factam in impetratione Securitatis confessativæ præjudicare impetranti, & per eam esse condemnandum, licet aliàs comisisse delictum non probetur. Idem, licet dubius, scripsit Mendes in praxi 1. p. lib. 5. cap. 1. num. 25. junctis dictis ab eodem n. 44. Ego sanè hanc partem ex alijs tamen, & fortioribus fundamentis sequendam existimo, dummodo tamen (ut suppono) Reus præsentaverit in judicio Securitatem confessativam non si solum impetravit, & nunquam præsentavit.*

Et primò probatur, ex *Ordinat. lib. 5. tit. 124. §. 23.* ubi disponitur, quòd carceretur Asscuratus confessativa, si personaliter non compareat, in gradu appellationis, licet judicibus videatur eum esse in causa absolutionis, qui effectus a parte resultare videtur in confessione facta in Securitate, quasi justum sit quòd ille contra quem ex propria confessione constat de debito, peratus sit semper judicatis stare, etiam si ex defensionibus probatis videatur in causa esse absolutionis.

Secundò probatur melius ex *leg. noviss. §. 3.* ubi disponitur, quòd Asscuratus confessativa, tempore contrarietatis recipiendæ carceretur, si inveniatur Inquisitionem illi denegare defensionem allegatam, & non requirit Legislator quòd delictum aliàs probatum sit, prout requirere debuerat si ex ipsa confessione

facta pro impetratione Securitatis probatione oriri non supponeret, ut requisivit quando Securitas est negativa *ut in §. 4.* ejusdem legis novissimæ: ergò rectè sentit confessione ipsa Securitatis impetrandæ causa facta, delictum probari. Neque dicatur eo ipso, quòd denegatur defensio, videri quoquè delictum plenè probari; nam non semper id sequitur, ut consideranti apparet.

Tertio apertius probatur, ex *Ordinatione optima*, ad propositum, ab scribentibus tamè nostris non allegata, *lib. 1. tit. 15. in principio*, similis *Ordin. eodem lib. tit. 43. in princip.* in quibus disponitur quòd si Reus se defendat Securitate confessativa, quanvis ex Inquisitione contra eum culpa non resultet, tamen omnino Promotor justitiæ contra eum formet, & præsentet libellum accusatorium, cum tamen ibidem Legislator disponat aliud in cæteris casibus, in quibus, ut ipse, inquit *não houver confissão da parte*, quibus verbis tanquam pro synonymis utitur pro Securitate confessativa. Aperte ergo sentit, ex confessione facta pro impetratione Securitatis culpam probari.

Quartò facit clausula illa, quã in aliquibus Securitatibus videmus, scilicet *& não provado sua defeza se far à nelle compromisso de justiça*, quæ, si legitimè apponitur, significat Reum, eo ipso quòd nò probaverit defensionem suam condemnandum esse, supponendo probationem delicti ex ipsa confessione facta in impetratione Securitatis resultare.

Quintò facit, nã si non noceret confessio facta in impetratione, omnes Rei acciperent confessativas, sibi aliàs maximè proficuas, ut diximus *quest. 6. n. 8.* & in vanum essent scriptæ *Ordinationes*: quæ prohibent negativas ante triginta dies, vel tres menses concedi in casibus de quibus in *Ordinatione hac in principio*, Rei enim statim acciperent confessativas, & postea, si videretur, negarent.

Facit tandem, quòd illa confessio 3
judi.

- judicialis est, & iudicio facta dum Reus se præferat cū illa securitate, & illa utitur in iudicio, & in eo stat tanquā cōfessus: atqui cōfessionem iudiciale plenè probat nemo dubitat, & *Cardozo dicto loco* latè probat, & confirmatur; nam confessio facta coram iudice, esse non potest extra judicialis, nisi quando tanquam coram privato est omissa *Azo, & Fabian. in l. Interrogatam C. de liber. causa*
- 4 Cum ergo fateatur Reus coram iudice à quo petit Securitatem, & postea cum ea se præsentando coram iudice de causa cognoscante, iterum fateri videatur, non potest dici extrajudicialis cōfessio, & etiam si extrajudicialis foret, præjudicaret donec revocata fuisset, quasi per errorem emissa, *leg. generaliter C. de non numer. pecunia, Menoch. de præsumpt. lib. 3. præsumpt. 130. n. 50.* Item facit quod confessio facta in precibus probat *text. in l. Cum precum C. de liberal. causa* latè *Maschard. de probat. conclus. 368. per tot.*
- 5 Ad fundamenta partis contrariæ respondetur. Ad primum, negando extrajudicalem esse confessionem factā pro impetratione Securitatis, & quāvis possit dici incidenter facta ad alium finem, tamen ex tali confessione in iudicio facta incidenter, condemnatio fit. ut deducitur ex *Ordinat. lib. 5. tit. 38. §. 3.* & notant DD. per *text. ibi in cap. 2. de confessis.* quod sine dubio procedit, quando confessio incidens tãgit crimen principale, ut omnes fere deducunt ex *text. in cap. 1. de exceptionib. ubi Felin. num. 10.* & *ibidem Decius in fine Bart. communiter receptus in l. 2. §. Si publico num. 20. ff. de adulter. ubi etiam Alber. num. 3.* & quidem in specie, de qua agimus confessio non est solum de crimine tangente principale sed de ipso principali crimine, facta à Reo, unde non videtur dubitari posse, legitime probare contra confidentem.
- 7 Ad secundum de *text. in cap. Exhibita de homicidio cum citatis à Cabedo dicto loco*

co, respondetur *text. illum* nihil probare, imò posse in contrarium considerari, & retorqueri.

Ad generalem *Ordin. lib. 5. tit. 124. §. 21.* ubi statuitur, quod, si non adit contra Reum culpa non possit carcerari, ex eo quod impetravit Securitatem; nā ipsius impetratio non obligat ad penam ullam, nec ejus ruptio, si aliàs non adit culpa, propter quam sit carcerandus: respondetur. *Ordinationem* illā loqui, & intelligendam esse de Securitate negativa, non de confessativa, nam quādo Reus ista tueretur, jam non potest dici, nec verificari, quod non probatur culpa contra eum; nam imò plene probatur per confessionem factam in impetratione Securitatis, & ejus præsentatione, quod apertissimè ex eo cōvincitur, quia statim in §. 23. disponit *eadem Ordinatio*, quod Asscuratus confessativa teneatur personaliter comparere etiam in gradu appellationis aliàs tanquam Securitate rupta, ex capite non residentia, carceretur, etiam si aliàs sine culpa sit, de hoc enim casu Lex illa loquitur paulò ante dicens, quod Asscuratus negativa, non carceretur, etiam si non compareat personaliter, si sine culpa sit, & statim adjicit, eodem temathe retento, *Porem se se luvrar por carta de seguro confessativa, sempre serà obrigado a apparecer, & não apparecendo o mandáram prender;* ergo a partè constat dictam *Ordinationem*, solum loqui, & intelligi de negativa, nam de confessativa contrarium expresse, *ibidem*, disponit scilicet, carcerandum etiam si aliàs Asscuratus culpatus non appareat.

Aliud urgentius, prima facie, fundamentum poterat pro contraria parte adduci, illud, scilicet, nam quando de crimine non constat, nisi per confessionem alicujus, illi credendum est, etiam in illis, quæ pro se allegat, ex regula *text. in cap. significasti o 2. de homicidio*, & oprimaratione fundatur; nam cum iste possit

Z 3 retice;

reticere crimen, siquidem voluntariè illud fatetur, justū est quod ei credatur in his, quæ pro se allegat, ex qua ratione, etiā in civilibus dispositū est per *Ordinat. nostrā lib. 4. tit. 52.* quod credatur Reo in qualitatibus etiam extrinsecis, pro se allegatis, quando juramento litis ¹⁰ decisorio sibi oblato fatetur debitum, allegat verò solutionem, seu aliud relevās, & jure quidem, nam iste impunè posset debitū negare si pejerare velet, *Ordinat. lib. 3. tit. 52. §. 3.* præcipue in *vers. & per aquar.* ergo juste creditur illi: faciunt latè tradita per *Menoch. de arbitr. casu 93. n. 21. 24. & alijs*, ubi probat quod confessio qualificata, vel in totū debet acceptari, vel si eadem probat *Rojas de heret. 1. p. à num. 154.* cum igitur impetrans Securitatem confessivam, semper addat qualitatem excusantem, vel illa admittenda, & credenda est, & sic impetrans absolvendus, vel si qualitas rejiciatur etiam rejicienda est confessio, cum juxta supradicta unum ex dictis, sine alio acceptari non possit. Unde videtur in nullo casu confessionem, de qua agimus, nocere Reo posse.

Verum respondetur ad primum, assertionem illam deductam, *ex text. in dicto cap. Significasti o 2. de homicidio*, sine exceptione habere locum in ijs, quæ pertinent ad forum internum, & quādo aliquis agit tantum de cōponenda propria conscientia. At rarò locum habere quando agitur de his, quæ pertinet ad forum externū cum in eo non soleat esse confessio libera, & prorsus voluntaria, sicut requiritur, ut credatur qualitati excusanti, imò ferè semper, & sine dubio in casu de quo agimus, confessio fit metu probationum, & sic cum Reus fateatur illud, quod aliàs probari posse ¹² timet, non creditur qualitati ab eo allegatæ, ut docet *glos. in cap. 1. vers. Si confessus. 16. quæst. 8. cum Rypa, quem allegat Sanch. de Matrimon. dict. lib. 3. disp. 15. n. 10.* Ratio est, quia tunc solū illi credi-

tur quādo Reus fatetur illud quod aliàs probari non poterat, si ergo negando posset consequi totum id quod præterdit ex qualitate quam allegat, cur ei non credendum? At ut diximus hæc ratio in presenti cessat.

Ad secundū respondetur, illam assertionem tutam non esse, nam licet verum sit, quod non potest acceptari confessio, & rejici qualitas excusans, quando sumus interminis, in quibus propter confessionem factam omnino libere, & sine ullo metu probationum præsumitur veritas allegatæ qualitatis, tamen id verū esse negamus, quando (ut in presenti, & fere semper in foro externo) stat præsumptio contra veritatem qualitatis allegatæ, prout stat semper ubi primum dictæ circumstantiæ deficient, quod sensisse videtur *Bart. id l. Aurelius ff. de liberat. leg. Menoch. dict. casu 93. n. 37. cum pluribus quos citat.* qui declarant qualitati non credi, quando contra ejus veritatē stat præsumptio, quod, ut diximus, accidit in casu de quo agimus, & in omnibus alijs, in quibus non interveniunt circumstantiæ liberæ prorsus confessionis. Et in effectu confessionē acceptari, & qualitatem rejici posse deducitur non obscure ex *text. in l. Inter stipulantē §. Si Stichum ff. de verb. oblig. & ex text. in cap. Præterea o 2. de transact. & ex Ordinat. nostrā lib. 3. tit. 50. §. 1. vers. Porè*, ubi, quādo Reus in exceptione fatetur actionē illa habetur pro probata, & assignatur Reo dilatio ad probandam suam exceptionem, in qua solet proponere rationes excusantes ab obligatione, ergò his non creditur, siquidem necessarium est illas probare, & tamen creditur confessioni, quod sane in praxi videmus admissū, nam adversarij, & fiscales solēt acceptare confessiones in quā tū pro ipsis faciūt. Et ad propositū videtur res ista indubitata ex *Ordinat. dict. lib. 1. tit. 15. in principio*, quæ omnia latius alibi Deo dante, explicabimus.

Neque

Neque etiam obstat, quòd concessio, & impetratio Securitatis videtur pertinere ad iudicium voluntarium, non ad contentiosum, quia respondetur primò, quòd quando præsentatur, & ratificatur coram iudice de causa cognoscente, iam est, in iudicio contentioso. Secundo quòd etiam facta in iudicio voluntario nocent, *ex text. in l. Certum ff. de confessis ubi Bart. num. 1. Cumanus n. 2. Farinat. decis. 334. num. 5.*

Neque tandem obstat *lex noviss. §. 1. ibi & negando, lbe naõ valerã*, ubi supponere videtur Legislator, quòd si ille, qui primum factus fuerat in impetratione Securitatis, tempore contrarietatis negaverit, valide poterit hoc facere, sed ei non suffragabitur Securitas cõfessativa, quam impetraverat, ergo dum *lex ista dicit, & negando*, supponit negare posse, & dum dicit *lbe naõ valerã a carta*, ostendit valide, & effectivè negare, nam si ille negationis actus esset nullus, ex eo pœna non incurreretur, juxta notata per *DD. in l. ubi pactum C. de transact. & in l. si quis legatum ff. ad leg. Corn. de falsis Tiraq. in l. Conub. glos. 8. n. 207. Grac. de benefic. 11 p. cap. 8. num. 15.*

Dupliciter tamen respõdetur prædicto argumento. Primò negando illam suppositionem, & illationem, quanvis enim illa fieri posset, ex prædictis obscuris argumentationibus, tamen *lex ista clara, & expressa illis locum non relinquit, nam expresse dicit priùs, Naõ poterã negar*, unde quòd postea sequitur, *& negãdo*, intelligitur, id est de facto, & quanvis negatio nullius sit momenti, tamen præjudicabit Securitati, & eam infringet ex ipsa rei natura, & non in pœnam, nam contraria allegans non auditur, nec in una, nec in alia allegatione, cum altera alteri contrarietur, ad notata per *text. ibi in cap. Solicitudinem de appellationibus, & in l. Titie centum ff. de condit. & demonstr. & dicetur latius infra quæst. 10. n. 33. & 35. Item ex eo, quod*

etiam si in pœnam negationis rumpetur Securitas, non tamen id concluderet negationem esse validam, & effectivè, etiam stante dicta doctrina, quæ asserit, ex actu nullo pœnam non incurri; nam *lex illa ibi nihil aliud punire voluit nisi affectum, atqui quando leges affectum punire intendunt, incurritur pœna imposita, licet actus nullus sit, & sine effectu, ex glosa communiter recepta in l. Quid ergo §. Cum autem, verbo cum ea ff. de his qui notantur infam. Felin. in cap. Tuas nos n. 7. de jurejur. Molin. de primog. lib. 2. cap. 16. num. 19. P. Sanch. de matrim. lib. 3. disp. 2. num. 2 Gratian. disp. 36. num. 37. ergo, &c.*

Secundo respondetur, quòd licet facteremur prædictam legem probare contententem in Securitatis confessione impetratione valide, & effectivè postea negare posse, nihil tamen inde contrariam opinionem resultaret, cum non inficiemur, plures esse in jure casus, in quibus ille qui in iudicio est confessus, revocare suam concessionem, & negare potest, *ut num. sequenti adnotabitur. Unde licet dicta lex noviss. illud, quod negamus, probaret, intelligenda esset datis terminis habilibus, qui semper supponuntur, ex regula text. in l. Ut gradatum ff. de munerib. & honorib. ita ut sensus esset, naõ poterã negar, & negando, scilicet quia speciali jure permittente, licuit illi confessionem revocare, quanvis id regulariter non liceat, naõ lbe valerã a carta, &c.*

Quæ hucusque diximus, scilicet, Regum negare non posse valide, & effectivè, quãdo jam factus fuit in impetratione Securitatis intelligenda sunt, & limitanda, nisi ex legitimis, & jure probatis causis possit concessionem revocare, scilicet, si per errorem emanasse probetur ad *l. Non fatetur ff. de confessis lib. 1. §. si quis ultro ff. de quæstionibus, cap. ult. de confessis, & ibi Abbas num. 13. Farin. de Reo confesso quæst. 81. num. 315. Bald.*